

Suomenkielinen laitos

Lainsäädäntö

Sisältö

I Säädökset, jotka on julkaistava

.....

II Säädökset, joita ei tarvitse julkaista

Komissio

2003/382/EY:

- ★ **Komission päätös, tehty 8 päivänä joulukuuta 1999, EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan soveltamisesta (Asia IV/E-1/35.860-B saumattomat teräsputket) (tiedoksiannettu numerolla K(1999) 4154) ⁽¹⁾** 1

2003/383/EY:

- ★ **Komission päätös, tehty 2 päivänä lokakuuta 2002, valtioneustesta C 44/01 (ex NN 147/98), jonka Saksa on myöntänyt Technische Glaswerke Ilmenau GmbH:lle (tiedoksiannettu numerolla K(2002) 2147) ⁽¹⁾** 30

2

⁽¹⁾ ETA:n kannalta merkityksellinen teksti

FI

Säädökset, joiden otsikot on painettu laihalla kirjasintyyppillä, ovat maatalouspolitiikan alaan kuuluvia juoksevien asioiden hoitoon liittyviä säädöksiä, joiden voimassaoloaika on yleensä rajoitettu.

Kaikkien muiden säädösten otsikot on painettu lihavalla kirjasintyyppillä ja merkitty tähdellä.

II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 8 päivänä joulukuuta 1999,

EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan soveltamisesta

(Asia IV/E-1/35.860-B saumattomat teräsputket)

(tiedoksiannettu numerolla K(1999) 4154)

(Ainoastaan saksan-, englannin-, ranskan- ja italiankieliset tekstit ovat todistusvoimaiset)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2003/382/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 eli perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäisen soveltamisasetuksen ⁽¹⁾, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1/2003 ⁽²⁾, ja erityisesti sen 3 ja 15 artiklan,

ottaa huomioon 20 päivänä tammikuuta 1999 tehdyn komission päätöksen aloittaa tätä asiaa koskeva menettely,

on antanut asianomaisille yrityksille mahdollisuuden esittää huomautuksensa komission niitä vastaan esittämistä väitteistä,

on kuullut kilpailunrajoituksia ja määräävää markkina-asemaa käsittelevää neuvoa-antavaa komiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

I TOSIASIAT

A. Menettely

(1) Komission viranomaiset ja kyseessä olevien jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset tekivät 25 päivänä marraskuuta

1994 tehdyn komission päätöksen nojalla asetuksen N:o 17 14 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja tarkastuksia 1 ja 2 päivänä joulukuuta 1994 eräissä yrityksissä. Tarkastuksia tehtiin muun muassa tämän päätöksen kohteena olevissa yrityksissä British Steel plc, Mannesmannröhren-Werke AG ja Vallourec SA. Komission tarkoituksena oli tutkia, oliko EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan (nykyisen 81 artiklan) määräyksiä rikottu.

(2) Kyseiset tarkastukset suoritettiin yhdessä EFTA:n valvontaviranomaisen edustajien kanssa Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (jäljempänä 'ETA-sopimus') pöytäkirjassa 23 olevan 8 artiklan 3 kohdan nojalla tehdyn pyynnön perusteella, jotta voitiin varmistaa, oliko ETA-sopimuksen 53 artiklan määräyksiä rikottu.

(3) ETA-sopimuksen pöytäkirjassa 23 olevan 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti EFTA:n valvontaviranomainen siirsi asian komissiolle 6 päivänä joulukuuta 1995 tehdyllä valvontaviranomaisen päätöksellä, koska se katsoi, että tarkastuksissa saatujen asiakirjojen perusteella näytti siltä, että toiminnalla oli vaikutusta yhteisön sisäiseen kauppaan.

(4) Syyskuun 1996 ja joulukuun 1997 välisenä aikana tehtiin asetuksen N:o 17 14 artiklan 2 kohdan nojalla täydentäviä tarkastuksia Vallourec SA:ssa, Dalmine SpA:ssa ja Mannesmannröhren-Werke AG:ssa. Sen jälkeen kaikille tämän päätöksen kohteena oleville yrityksille esitettiin asetuksen N:o 17 11 artiklassa tarkoitettut tietopyynnöt.

(5) Dalmine SpA, Siderca SAIC ja Groupe Techint kieltäytyivät toimittamasta eräitä pyydettyjä tietoja, joten niitä

⁽¹⁾ EYVL 13, 21.2.1962, s. 204/62.⁽²⁾ EYVL L 1, 4.1.2003, s. 1.

vaadittiin 6 päivänä lokakuuta 1997 asetuksen N:o 17/11 artiklan 5 kohdan nojalla tehdyllä päätöksellä. Siderca SAIC ja Dalmine SpA hakivat päätökseen muutosta Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta. Tuomioistuin totesi kuitenkin 24 päivänä kesäkuuta 1998 antamassaan päätöksessä, ettei Dalmine SpA:n kannetta voida ottaa tutkittavaksi.

- (6) Mannesmannröhren-Werke AG kieltäytyi myös toimittamasta eräitä pyydettyjä tietoja. Yritykseltä vaadittiin tietojen antamista 15 päivänä toukokuuta 1998 asetuksen N:o 17/11 artiklan 5 kohdan nojalla tehdyllä päätöksellä.
- (7) Komissio lähetti 20 päivänä tammikuuta 1999 väitetedoksiannon tämän päätöksen kohteena oleville yrityksille sekä Siderca SAIC:lle ja Tubos de Acero de México SA:lle.
- (8) Yrityksille annettiin mahdollisuus tutustua 11 päivän helmikuuta ja 22 päivän huhtikuuta 1999 välisenä aikana asiakirjoihin, joita komission hallussa oli. Komissio lähetti lisäksi 11 päivänä toukokuuta 1999 päivätyillä kirjeillä jäljennökset marraskuussa 1994 tehdyistä tarkastuspäätöksistä yrityksille, jotka eivät olleet päätöksen kohteena ja jotka eivät näin ollen voineet tutustua kyseiseen päätökseen aikaisemmin.
- (9) Vastattuaan kirjallisesti komission väitetedoksiintoon kaikki tämän päätöksen kohteena olevat yritykset osallistuivat 10 päivänä kesäkuuta 1999 pidettyyn kuulemistilaisuuteen.

B. Osapuolet

1. Mannesmannröhren-Werke AG

- (10) Mannesmannröhren-Werke AG (jäljempänä 'MRW') on Mannesmann AG:n saksalainen tytäryhtiö, josta se omistaa 79 prosenttia. Mannesmann AG on saksalainen monialakonserni, joka harjoittaa toimintaa koneenrakennuksen ja jalostusteollisuuden, tietotekniikan, elektroniikkateollisuuden, autonomien valmistuksen, terästeollisuuden tuotteiden tuotannon, jalostamisen ja markkinoinnin sekä niihin liittyvien palvelujen alalla. Loput 21 prosenttia MRW:stä on saksalaisen terästeollisuusyrityksen Thyssen Stahl AG:n hallussa. MRW on Mannesmannin putkientuotantotoiminnan holdingyhtiö. MRW:n toimialoina ovat putkien ja teräksen tuotanto, putkiin tarvittavien esituotteiden valmistus ja teräksen jalostus.
- (11) Putkientuotannon alalla MRW:llä on osakkuuksia seuraavissa yrityksissä: Mannesmannrohr GmbH (100 %), Mannesmannröhren-Werke Sachsen GmbH (100 %), Mannesmann SA — Brasilia (76 %), Mannesmann Sümerbank Boru Endüstrisi TAS — Turkki (60 %), Europipe GmbH (50 %), MHP Mannesmann Hoesch Präzisrohr GmbH

(50 %), Röhrenwerk Gebr. Fuchs GmbH (50 %), International Drill Pipe Assembly SA (49 %), DMV Stainless BV (33,33 %). Lisäksi MRW omistaa kokonaan Mannesmann Handel GmbH:n, joka vastaa putkien jakelusta ja Mannesmann-konsernin markkinoinnista.

- (12) MRW:n saumattomien putkien toiminnot siirrettiin 1 päivästä lokakuuta 1997 Vallourec & Mannesmann Tubes -yritykseen, josta MRW:llä on 45 prosentin osakkuus.
- (13) Hankkimalla Usinorin osuuden Vallourec SA:sta MRW sai määräysvallan yrityksessä. MRW:n liikevaihto vuonna 1998 oli 4 570 miljoonaa Saksan markkaa (noin 2 321 miljoonaa euroa).

2. Vallourec SA

- (14) Vallourec SA (jäljempänä 'Vallourec' ja asiakirjoista otetuissa lainauksissa 'VLR') on ranskalainen yhtiö. Tytäryhtiönsä Valtubesin kautta Vallourec toimii putkien ja niihin liittyvien tuotteiden tuotannon ja jalostuksen alalla. Tytäryhtiönsä Sopretacin kautta se valmistaa ja jalostaa muita rautametalleja. Valtubesin suurimmat tytäryhtiöt ovat Vallourec Industries, Valti, Vallourec Précision Étirage, Vallourec Précision Soudage, Valinox Welded, DMV Stainless BV (33,33 %), Vallourec Oil & Gas, International Drill Pipe Assembly SA (51 %), Tubular Industries Scotland Ltd ja Valmont. Vuonna 1998 Vallourecin liikevaihto oli 14 867 miljoonaa Ranskan frangia (noin 2 252 miljoonaa euroa).
- (15) Komissio hyväksyi 3 päivänä kesäkuuta 1997 Vallourecin siirtymisen MRW:n määräysvaltaan ja MRW:n ja Vallourecin saumattomien putkien tuotantotoimintojen yhdistämisen. Nämä tuotantotoiminnot siirrettiin 1 päivästä lokakuuta 1997 alkaen Vallourec & Mannesmann Tubesille, jonka osakepääomasta Vallourecin hallussa on 55 prosenttia.

3. British Steel Limited

- (16) British Steel plc ja Koninklijke Hoogovens NV sulautuivat 6 päivänä lokakuuta 1999, minkä perusteella British Steel plc:stä tuli Corus Group plc:n kokonaan omistama tytäryhtiö. Tämä johti yrityksen nimen ja oikeudellisen muodon muutokseen. British Steel plc:stä tuli 8 päivänä lokakuuta 1999 British Steel Limited (jäljempänä 'BS'). BS on yksi suurimmista eurooppalaisista terästeollisuusyrityksistä. Sen päätoimialoja ovat EHTY:n toimivaltaan kuuluvien terästuotteiden tuotanto ja jakelu. Se tuottaa myös hitsattuja putkia. Vuoteen 1995 asti BS tuotti viimeistelyjä kuumavalssattuja saumattomia putkia. Nykyisin BS:n toiminta rajoittuu saumattomien putkien myyntiin Tubular Supply Services Limited (TSSL) -tytäryhtiön

kautta ja putkien kylmäviimeistelyyn sen tytäryhtiön Cold Drawn Tubes Limitedin välityksellä. Vuonna 1998 BS:n liikevaihto oli 6 228 miljoonaa Englannin puntaa (noin 9 207 miljoonaa euroa).

4. Dalmine SpA

- (17) Dalmine SpA (jäljempänä 'Dalmine') oli saumattomien putkien tuotannosta vastaavan Ilvan tytäryhtiö (Italian suurin teräksentuottaja). Siderca SAIC:n tytäryhtiö Techint BV hankki määräysvallan Dalminessa 27 päivänä helmikuuta 1996. Dalminen lisäsi Techint-konsernin saumattomien putkien alalla toimivat yritykset ovat Siderca SAIC (Argentiina) ja Tubos de Acero de México SA (Meksiko) (jäljempänä 'Tamsa'). Nämä kolme yritystä toimivat yhdessä DST Pipes -nimisenä. Ne tuottavat yhteensä yli 2 miljoonaa tonnia teräsputkia. Öljynporaauksessa käytettävät putket ja putken osat (OCTG-tuotteet, Oil Country Tubular Goods, ks. johdanto-osan 29 kappale) ovat Tamsan erikoisala, ja ne muodostavat pääosan Siderca SAIC:n tuotannosta, kun taas Dalmine on erikoistunut öljy- ja kaasuteollisuuden putkien (linepipe) ja mekaanisten putkien tuotantoon. Dalmine tuottaa ja myy pääasiassa saumattomia putkia, mutta sen tytäryhtiö Tubificio di Piombino srl tuottaa myös pienikokoisia hitsattuja putkia. Dalminen saumattomien putkien tuotantokapasiteetti on 930 kt/vuosi. Dalminen liikevaihto vuonna 1998 oli 1 300 082 miljoonaa Italian liiraa (noin 669 miljoonaa euroa).

5. Sumitomo Metal Industries Limited

- (18) Japanilainen Sumitomo Metal Industries Limited (jäljempänä 'SMI') on kahdenkymmenen maailman suurimman teräksentuottajan joukossa. Se tuottaa hitsattuja ja saumattomia teräsputkia. SMI on suurin saumattomien putkien tuottaja Japanissa. Vuonna 1998 SMI:n liikevaihto oli 1 469 418 miljoonaa Japanin jeniä (noin 10 505 miljoonaa euroa).

6. Nippon Steel Corporation

- (19) Japanilainen Nippon Steel Corporation (jäljempänä 'NSC') on maailman toiseksi suurin teräksentuottaja. Se tuottaa hitsattuja ja saumattomia teräsputkia. Vuonna 1998 NSC:n liikevaihto oli 1 975 062 miljoonaa Japanin jeniä (noin 13 489 miljoonaa euroa).

7. Kawasaki Steel Corporation

- (20) Japanilainen Kawasaki Steel Corporation (jäljempänä 'KSC') on viidentoista maailman suurimman teräksentuottajan joukossa. Se tuottaa hitsattuja ja saumattomia teräsputkia. Vuonna 1998 KSC:n liikevaihto oli 836 240 miljoonaa Japanin jeniä (noin 5 711 miljoonaa euroa).

8. NKK Corporation

- (21) Japanilainen NKK Corporation (jäljempänä 'NKK') on maailman kymmenen suurimman teräksentuottajan joukossa. Se tuottaa hitsattuja ja saumattomia teräsputkia. Vuonna 1998 NKK:n liikevaihto oli 1 013 636 miljoonaa Japanin jeniä (noin 6 923 miljoonaa euroa).

C. Merkitykselliset markkinat

1. Teräsputkien markkinat

- (22) Teräsputkien ala käsittää monia erityyppisiä putkia eri käyttötarkoituksiin, ja myös valmistusmenetelmissä on eroja.
- (23) Valmistusmenetelmän perusteella erotellaan:
- saumattomat teräsputket, jotka valmistetaan lävistämällä valanne, teelmä tai tanko ja pienentämällä poikkileikkausta kuumavalssaamalla tai vetämällä,
 - hitsatut teräsputket (pituussauma- tai kierresauma-hitsattuja), jotka valmistetaan muovatuista ja hitsatuista levytuotteista. Putket voidaan jakaa suurikokoisiin putkiin (joiden halkaisija on vähintään 406,4 mm) ja pieniin ja keskiisiin putkiin (joiden halkaisija on alle 406,4 mm).
- (24) Viimeisten 25 vuoden aikana saumattomien putkien merkitys on asteittain vähentynyt verrattuna kaikkiin valmistettuihin ja kulutettuihin putkiin ja hitsattujen putkien osuus on kasvanut. Vuonna 1960 maailman teräsputkien tuotannosta 52 prosenttia oli hitsattuja putkia, kun niiden osuus on nykyisin 68,5 prosenttia. Hitsatut putket ovat siis korvaamassa saumattomat. Syynä tähän muutokseen on muun muassa hitsattujen putkien valmistustekniikan kehittyminen, mikä yhdessä alhaisempien tuotantokustannusten kanssa on mahdollistanut sellaisten vaatimusten täyttämisen, jotka vain saumattomat putket ovat tähän asti täyttäneet. Näyttää kuitenkin siltä, että korvaumiskehitys on saavuttanut rajansa, koska tietyissä tarkoituksissa (erittäin korkean paineen, kovan kulutuksen ja korkeiden lämpötilojen sietokyky) voidaan käyttää vain saumattomia putkia.

2. Terästeollisuuden kriisi

- (25) Yhteisön terästeollisuusmarkkinat ovat 1970-luvusta alkaen kärsineet pitkistä ja vakavasta kriisitalanteesta, jolle ominaista ovat olleet kysynnän jatkuva lasku ja hintojen putoaminen. Tällaiset markkinaolosuhteet ovat aiheuttaneet vakavia ylikapasiteettiongelmia, johtaneet teollisuuslaitosten alhaiseen käyttöasteeseen ja riittämättömiin hintoihin, jotta voitaisiin kattaa kaikki tuotantokustannukset ja varmistaa yritysten kannattavuus. Terästeollisuuden kriisistä ei ole kärsinyt pelkästään EHTY:n

terästeollisuus, vaan se on koskettanut myös EHTY:n ulkopuolisia terästeollisuuden sektoreita, joihin myös tämän päätöksen kohteena olevat putket kuuluvat. Vastatoimenpiteinä komissio on vahvistanut EHTY:n perustamissopimuksen mukaisesti vuosina 1977–1988 enemmän tai vähemmän velvoittavia tuotanto- tai toimituskiintiöjärjestelmiä, joihin on liittynyt hinta- ja ulkomaankauppatoimenpiteitä.

- (26) Yhteisön putkiteollisuuden tilanteesta vuodesta 1980 alkaen on erityisesti todettava, että yhteisön tuotantoon vaikutti tiukka rakenneuudistusprosessi, jolla tuotantokapasiteettia pyrittiin sopeuttamaan muuttuviin markkinaolosuhteisiin. Vuoden 1990 loppuun mennessä saumattomien putkien tuotantokapasiteettia oli supistettu noin 20 prosenttia. Vuosina 1988–1991 ala menetti yli 20 000 työpaikkaa. Vuoden 1991 alusta tuotantotilanne heikkeni edelleen ja tuonti kasvoi, joten oli tehtävä ankaria päätöksiä tuotantokapasiteetin supistamiseksi välttämättömälle tasolle ja suljettava useita tuotantolaitoksia Saksassa, Italiassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa.
- (27) Yksi vuonna 1972 kriisin torjumiseksi toteutetuista toimituksista oli viennin rajoittamista koskeva sopimus, jonka komissio teki Japanin hallituksen kanssa. Japanin teollisuus- ja ulkomaankauppaministeriön pyynnöstä kuusi japanilaista valmistajaa (joista neljä on tämän päätöksen kohteena) teki vuonna 1975 sopimuksen yhteisöön viettäville terästeollisuustuotteille asetettavista kiintiöistä. Vuoden 1977 kriisipaketin jatkotoimenä komissio teki vuonna 1978 sopimuksen teollisuus- ja ulkomaankauppaministeriön kanssa. Sopimuksella pyrittiin hintavakauteen, jolla estettäisiin häiriöt yhteisön markkinoilla ja varmistettaisiin näin perinteisen kauppavaihdon säilyminen⁽³⁾. Vaikka sopimus keskittyikin EHTY:n tuotteisiin, siinä määrättiin, että osapuolet pyrkisivät välttämään häiriöitä teräksen ensimmäisen jalostusasteen markkinoilla (johon putket kuuluvat). Vuoden 1978 sopimusta jatkettiin vuoteen 1987 asti. Komission ja teollisuus- ja ulkomaankauppaministeriön välisen järjestelyn perusteella ministeriön lupaa japanilaisten yritysten tekemälle kiintiösopimukselle jatkettiin vuoteen 1990 asti.

3. Tuotemerkkinat

- (28) Tämän asian kannalta merkitykselliset tuotteet ovat saumattomat hiiliteräspanputket (eli niihin ei lueta ruostumatomasta teräksestä valmistettuja putkia) ja varsinkin öljy- ja kaasuteollisuuden käyttöön tarkoitetut putket, joiden

osuus saumattomien putkien kysynnästä on noin 40–50 prosenttia⁽⁴⁾. Öljynporausreiän tarkoituksena on mahdollistaa hiilivedyn tai kaasun pumppaaminen 2 000–5 000 metriä maan alla sijaitsevasta muodostumasta tai esiintymästä maanpinnalle (onshore) tai merenpinnalle (offshore), jotta se voidaan kuljettaa eteenpäin käsittelylaitokseen. Tällä teollisuudenalalla käytetään seuraavantyyppisiä saumattomia teräspanputkia:

a) Porausputket (OCTG)

- (29) Porausputkista käytetään yleisnimitystä OCTG (Oil Country Tubular Goods) eli öljynporauksessa käytettävät putket ja putken osat. Näihin tuotteisiin kuuluu sileäpäisiä putkia sekä toisiinsa kierteityksellä (standardi- tai erikoiskierteet) yhdistettyjä putkia. Putkilla on erityisominaisuuksia, jotka on aikaansaatu erilaisilla pintakäsittely-, viimeistely- ja testaustoimenpiteillä (lämpökäsittely, ultraäänitarkistukset, hydrostaattiset painetestit, sisä- ja ulkopinnoitteet). Asiassa Mannesmann/Vallourec⁽⁵⁾ tekemässään päätöksessä komissio päätteli, että öljynporauksessa käytettävien putkien ja putken osien markkinat jakautuivat seuraaviin kahteen osaan:

- Suojaputket (casings) ja tuotantoputket (tubings). Suojaputkien tehtävänä on varmistaa porausreiän seinämien kestävyys (seinämien on kestävä maaperän liikkumisesta aiheutuvat voimakkaat paineet), ja tuotantoputkien avulla varmistetaan öljyn tai kaasun nostaminen. Suoja- ja tuotantoputkien osalta on käytössä vain yksi maailmanlaajuinen standardi API 5 CT (American Petroleum Institute, API). Suurin osa näistä putkista on saumattomia, vaikka suojaputkina voitaisiinkin eräissä tapauksissa käyttää myös hitsattuja putkia.
- Poraputket (drill pipes). Poraputkia käytetään porauksessa kahteen eri tehtävään: ne toimivat kiertoputkina ja varmistavat porausliejun kulun. Poraputket liitetään toisiinsa pitkälle kehittyneillä erityiskierteillä, joiden on kestävä mekaanista vetoa ja vääntöä sekä oltava tiiviitä. Poraputkilla on vain yksi maailmanlaajuinen standardi API 5 D, ja poraputkina käytetään pelkästään saumattomia teräspanputkia.

- (30) Komissio katsoo, että sen hallussa olevien tietojen perusteella tätä markkinoiden määritelmää on perusteltua soveltaa myös tässä asiassa.
- (31) OCTG-putkituotteita voidaan myydä ilman kierteitä (myös määritelty API-standardilla) tai kierteitettyinä. Kierteitys valmistetaan yleensä samassa tehtaassa kuin putketkin tai ainakin samassa yhtiössä (ns. mill-joint). On kuitenkin mahdollista, että kierteityksen valmistaa putkentuotannosta täysin erillinen yksikkö (ns. shop-joint), mikä on yleisintä Yhdysvalloissa. Kuitenkin myös Yhdistyneessä kuningaskunnassa on kierteityksiä valmistavia yrityksiä.

⁽⁴⁾ Lähde: BS:n vastaus komission tietopyyntöön 26.8.1997.

⁽⁵⁾ Asia IV/M.906, 3 päivänä kesäkuuta 1997 tehty komission päätös (EYVL C 238, 5.8.1997, s. 15).

⁽³⁾ Euroopan yhteisöjen toimintaa koskeva 12. yleiskertomus, s. 453.

(32) Öljynporausputkiston liittämiseen käytetään standardityyppisiä kierteityksiä (kutsutaan yleisnimellä "API") tai erikoiskierteityksiä (kutsutaan yleisnimityksellä "premium", ja ne on yleensä suojattu patenteilla; jäljempänä 'erikois-'). Toisin kuin API-kierteet, jotka eivät ole täysin tiiviitä (kierteitys muodostaa luonnollisen poistokanavan, jota asennusvaiheessa lisätty voiteluaine ei pysty pitämään suljettuna ajan myötä), erikoiskierteitykset ovat täysin tiiviitä metallin ollessa metallia vasten, mikä estää kaikki vuotoriskit. Erikoisliitoksia on monentyyppisiä: VAM (Vallourecin, SMI:n ja BS:n käyttämä), NS-CC (NS:n käyttämä), Fox (KSC:n käyttämä), NK 3SB (NKK:n käyttämä), Antares (Dalminen käyttämä) ja BDS (MRW:n käyttämä).

(33) API-kierteitettyt putket muodostavat noin 55 prosenttia tämän päätöksen kohteena olevien yritysten myymistä öljynporauksessa käytettävistä putkista. Niiden osuus on 17 prosenttia kokonaisyhteisössä (ks. liite 2), jossa 1980-luvun puolivälistä alkaen on myyty enemmän erikoiskierteitettyjä putkia.

b) Öljy- ja kaasuteollisuuden putket (linepipe)

(34) Öljyn ja kaasun lyhyiden ja keskipitkien etäisyyksien siirtoon käytettäviä putkia kutsutaan yleisnimellä "linepipe" (putkijohdon osa). Niiden on oltava erittäin tiiviitä ja kestäviä, siedettävä korkeita ja matalia lämpötiloja, kestävä korroosiota ja niiden hitsattavuuden on oltava hyvä. Asiassa Mannesmann/Vallourec tehdyssä päätöksessä komissio katsoi, että nämä putket muodostavat erilliset tuotemarkkinat. Komissio katsoo, että sen hallussa olevien tietojen perusteella tätä markkinoiden määrittelyä on perusteltua soveltaa myös tässä asiassa. Näiden tuotemarkkinoiden sisällä erotellaan projektikohtaisesti valmistettavat putket, jotka täyttävät tietyt erityisvaatimukset ja joita käytetään vain tietyissä hankkeissa, ja standardiputket, joita valmistetaan myytäväksi suoraan varastosta. Projektikohtaisesti valmistettavat erityisputket muodostavat noin 45 prosenttia tämän päätöksen kohteena olevien yritysten yhteensä myymistä hitsaamattomista putkista (linepipe). Niiden osuus on 31 prosenttia myynnistä yhteisössä (ks. liite 2).

4. Maantieteelliset markkinat

(35) Asiassa Mannesmann/Vallourec tehdyssä päätöksessä komissio katsoi, että öljynporauksessa käytettävien putkien ja putken osien maantieteelliset markkinat ovat melko varmasti maailmanlaajuiset, sillä kuljetuskustannukset ovat vähäiset tuotteen hintaan verrattuna, kullekin putkityypille on vain yksi maailmanlaajuisesti hyväksytty standardi (API 5 CT suoja- ja tuotantoputkien ja API 5 D poraputkien osalta) ja Euroopan ja muun maailman välinen kauppa on merkittävää. Komissio katsoo, että sen hallussa olevien tietojen perusteella tätä markkinoiden määrittelyä on perusteltua soveltaa myös tässä asiassa.

(36) Komissio totesi Mannesmann/Vallourec-päätöksessään, että öljy- ja kaasuteollisuuden putkien (linepipe) maantieteelliset markkinat ovat vähintäänkin Euroopan laajuiset, sillä kuljetuskustannukset eivät ole merkityksellisiä, markkinat liittyvät kiinteästi toisiinsa ja hinnat eivät vaihtele maittain. Komissio katsoo, että sen hallussa olevien tietojen perusteella tätä markkinoiden määrittelyä on perusteltua soveltaa myös tässä asiassa.

5. Tarjonta

a) Tuotanto ja ulkomaankauppa

(37) Kuten liitteen 1 taulukosta ilmenee, yhteisö on pääasiallinen saumattomien putkien valmistaja maailmassa. Viennin osuus yhteisön tuotannosta on noin 45 prosenttia, eli se on myös maailman suurin viejä. Seuraavaksi suurimpia viejiä ovat Japani ja Latinalainen Amerikka.

(38) Yhteisössä on kuusi maata, jossa valmistetaan saumattomia putkia. Saksan, Italian ja Ranskan osuus on yhteensä 85 prosenttia yhteisön tuotannosta.

(39) Öljynporauksessa käytettävät putket ja putken osat sekä öljy- ja kaasuteollisuuden putket (linepipe) muodostavat noin 50 prosenttia kaikkien saumattomien putkien tuotannosta maailmassa.

(40) Tämän päätöksen kohteena olevien yritysten saumattomien OCTG-tuotteiden toimitusten maantieteellinen jakauma on esitetty liitteessä 3. Myynti on suurinta Kiinassa (27 %), seuraavina ovat Eurooppa (20 %), Lähi-itä (10 %) ja Kaakkois-Aasia (10 %).

(41) Tämän päätöksen kohteena olevien yritysten saumattomien linepipe-tuotteiden toimitusten maantieteellinen jakauma on esitetty liitteessä 4. Myynti on suurinta Euroopassa (26 %), seuraavina ovat Kaakkois-Aasia (24 %), Pohjois-Amerikka (13 %) ja Lähi-itä (12 %).

b) Suurimmat valmistajat

(42) Standardiputkia ja tekniikaltaan edistyneempiä korkeatasoisia putkia valmistetaan samoissa valsaamoissa ja samoilla laitteilla, jonka jälkeen ne viimeistellään eri tavalla loppukäytöstä riippuen: kierteitys, erikoisliitokset, lämpökäsittely, muotoilu, veto. Merkittävimmät valmistajat toimivat kaikilla tuotemarkkinoilla (MRW-Vallourec, Techint-konserni, SMI, NSC, NKK, KSC ja US Steel). Muut valmistajat ovat erikoistuneet vain joihinkin tuotemarkkinoihin.

c) Tuotantokapasiteetin kehitys

- (43) Vuosina 1975–1994 saumattomien putkien maailmanlaajuinen tuotantokapasiteetti nousi 20 prosenttia. Kehitys ei kuitenkaan ollut samanlaista jokaisella maantieteellisellä alueella. Länsi-Euroopassa ja Yhdysvalloissa kapasiteetti kasvoi vuosina 1975–1980, mutta sen jälkeen kapasiteetti on asteittain pienentynyt, ja tämä kehitys jatkuu edelleen. Japanissa kapasiteetti kasvoi vuoteen 1985 asti, mutta on sen jälkeen ollut laskussa. Keski- ja Itä-Euroopassa tuotantokapasiteetti on pysynyt lähes vakaana vuodesta 1975. Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa tuotantokapasiteetti on kasvanut jatkuvasti. Näin ollen tarjonnan maantieteellinen painopiste on siirtynyt.
- (44) Saumattomien putkien tarjonnan kehitys liittyy tiiviisti öljymarkkinoiden kehitykseen. Öljyteollisuuden putkien maailmanlaajuinen kysyntä kasvoikin voimakkaasti 1970-luvulla. Tämä kannusti rakentamaan uusia putkivalssaamoja Japaniin, Kiinaan ja Neuvostoliittoon, ja uudet laitokset aloittivat toimintansa 1980-luvun puolivälissä. Kysynnän romahtamisen myötä vuodesta 1982 alkaen teollisuus ajautui kriisiin ja kapasiteetin supistaminen osoittautui välttämättömäksi.
- (45) Tällä hetkellä maailmanlaajuisella tasolla vallitseva ylikapasiteetti on eräiden lähteiden mukaan 40 prosenttia. Tämän käsityksen vahvistivat myös päätöksen kohteena olevien yritysten vastaukset tietopyyntöihin, jotka komissio esitti asetuksen N:o 17/11 artiklan nojalla.
- (48) Öljynporauksessa käytettävien putkien ja putken osien sekä öljy- ja kaasuteollisuuden putkien (linepipe) tärkeimpiä käyttäjiä ovat öljynetsintä- ja öljyntuotantoyhtiöt, jotka ostavat putkensa yleensä kansainvälisten tarjouskilpailujen avulla.
- (49) Saumattomien OCTG-tuotteiden kysyntä on noin 5,1 miljoonaa tonnia vuodessa; saumattomien linepipe-tuotteiden kysyntä on myös 5,1 miljoonaa tonnia vuodessa ⁽⁷⁾.
- (50) Saumattomien OCTG-tuotteiden kulutusta yhteisössä sekä Saksassa, Ranskassa, Italiassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa kuvaillaan seuraavassa taulukossa:

(tuhatta tonnia)

Saumattomat OCTG-tuotteet	Kulutus (keskiarvo 1990–1995)
Saksa	14
Ranska	8
Italia	84
Yhdistynyt kuningaskunta	136
Euroopan yhteisö	289

Lähde: Laadittu yritysten toimittamien tietojen ja ulkomaankauppaa koskevien tietojen perusteella.

6. Kysyntä

- (46) Vuosina 1960–1980 saumattomien putkien maailmanlaajuinen kulutus kasvoi tasaisesti (lukuun ottamatta vuotta 1975) 5 prosentilla vuodessa. Vuoden 1980 jälkeen kulutus alkoi laskea, ja se on nykyisin hieman vuotta 1960 korkeammalla tasolla. Eräiden lähteiden mukaan kulutuksen odotetaan vakiintuvan tulevaisuudessa.
- (47) Kysynnälle ovat ominaisia voimakkaat kausivaihtelut, jotka liittyvät öljymarkkinoilla tapahtuviin vaihteluihin. Esimerkiksi komission vuoden 1999 ensimmäiselle puoliskolle ja koko vuodelle ⁽⁶⁾ laatiman terästeollisuuden ennusteohjelman mukaisesti teräspankkin alan myönteistä kehitystä vuonna 1997 ja vuoden 1998 alussa seurasi markkinatilanteen nopea heikkeneminen vuoden lopulla. Tilanteen muuttuminen johtui erityisesti öljyalan kysynnän laskusta ja uusien putkistöjen rakennushankkeiden puuttumisesta.
- (51) Öljy- ja kaasuteollisuuden saumattomien putkien (linepipe) kulutusta yhteisössä sekä Saksassa, Ranskassa, Italiassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa kuvaillaan seuraavassa taulukossa:

(tuhatta tonnia)

Saumattomat linepipe-tuotteet	Kulutus (keskiarvo 1990–1995)
Saksa	10
Ranska	29
Italia	119
Yhdistynyt kuningaskunta	70
Euroopan yhteisö	289

Lähde: Laadittu yritysten toimittamien tietojen ja ulkomaankauppaa koskevien tietojen perusteella.

⁽⁶⁾ EYVL C 24, 29.1.1999, s. 2.

⁽⁷⁾ Lähde: Provvedimento n. 3630 dell'Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (C2311) Techint Finanziaria — Siderca/Dalmine. Bolletino N. 7-1996 dell'Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato, s. 55.

- (52) Näin ollen Yhdistyneen kuningaskunnan osuus muodostaa noin 35 prosenttia molempien saumattomien putkien käytöstä yhteisössä.

D. Eurooppalaisten ja japanilaisten valmistajien välinen yhteistyö

- (53) Asiakirjoissa, joista komissio otti jäljennöksiä 1 päivänä joulukuuta 1994 tehdyissä tarkastuksissa, kuvailtiin eurooppalaisten ja japanilaisten saumattomien putkien valmistajien välillä pidettyjä kokouksia, joita kutsuttiin nimellä "Europe / Japan Club". Asiakirjoissa viitattiin myös käsitteeseen "Fundamentals", joka näytti määrittävän näiden valmistajien välisiä suhteita. Asetuksen N:o 17 14 artiklan 2 kohdan nojalla 17 päivänä syyskuuta 1996 tehdyissä tarkastuksissa Vallourec esitti kirjallisen vastauksen komission edustajien pyytämiin suullisiin selvityksiin, jotka koskivat komission kysymyksiä tästä tuottajaklubista ("Europe-Japan Club") ja siihen liittyvistä perussäännöistä ("Fundamentals"). Vastaus sisälsi kuvauksen sopimuksen perussäännöistä, kyseessä olevista tuotteista, sopimuksen kestosta ja sen soveltamisesta käytännössä.
- (54) Tämän selvityksen pääsisältö vahvistettiin BS:n 31 päivänä lokakuuta 1997 komission tietopyyntöön esittämässä vastauksessa: "[...] In practice, domestic markets were reserved to the local producers in the first instance" ⁽⁸⁾ (s. 11932) ⁽⁹⁾. Näitä huomioita vahvistavat Dalminen johtajien (erityisesti [...]) kesäkuussa 1995 Bergamon viralliselle syyttäjälle antamat lausunnot, joissa myönnettiin kokouksiin osallistuminen (s. 8220 ter 1-29).

1. Sopimuksen alku

- (55) Eurooppalaisten ja japanilaisten tuottajien "klubi" aloitti toimintansa vuonna 1977. Selvityksessään Vallourec toteaa:

"Ces échanges ont commencé après la chute du marché de 1977 (postérieure au premier boom pétrolier)" (s. 6258) ⁽¹⁰⁾.

2. Tuotteet, osapuolet ja organisaatio

a) Tuotteet

- (56) Vallourecin kirjallisen selvityksen mukaan jäljempänä kuvaillun sopimuksen kohteena olevat tuotteet ovat saumattomat öljynporauksessa käytettävät putket ja putken osat (OCTG API) ja projektiokohtaisesti valmistettavat öljy- ja kaasuteollisuuden putket (project linepipe).

⁽⁸⁾ "[...] Käytännössä kotimarkkinat on varattu ensisijaisesti paikallisille valmistajille."

⁽⁹⁾ Suluisia esitetyt sivunumerot vastaavat asiakirjakansion sivunumerointia.

⁽¹⁰⁾ "Toiminta alkoi vuoden 1977 markkinoiden romahduksen jälkeen (ensimmäisen öljynkulutuksen nousukauden jälkeen)."

b) Osapuolet

- (57) Vallourecin (s. 6355), BS:n (s. 11932), NSC:n (s. 13547-13549), NKK:n (s. 14456-14457, 14491-14498), SMI:n (s. 14176-14177) ja KSC:n (s. 14605) komission tietopyyntöön antamien vastausten mukaan jäseninä olivat Euroopasta BS, Dalmine, Mannesmann ja Vallourec sekä Japanista Kawasaki, NKK, Nippon Steel ja Sumitomo Metals.

c) Organisaatio

- (58) Vallourecin mukaan jäsenten kesken järjestettiin kolmentasoisia kokouksia:
- asiantuntijoiden kokous,
 - johtajien kokous,
 - pääjohtajien kokous.
- (59) Kokouskäytäntö ilmenee selvästi BS:n 23 päivänä syyskuuta 1993 pidetyssä kokouksessa esittämästä "Timetable for OCTG/Linepipe" -asiakirjasta. Eurooppalaisten yritysten edustajat pitävät valmistelevia kokouksia näkökantojensa yhteensovittamiseksi ja keskustelevat niistä japanilaisten ja latinalaisamerikkalaisten kanssa edellä mainitulla kolmella tasolla, joita on kuvailtu 58 kohdassa (s. 4912) ⁽¹¹⁾.

- (60) Kokouksia pidettiin noin kaksi kertaa vuodessa ilman tiettyjä määraaikoja. Asetuksen N:o 17 14 artiklan 2 kohdan nojalla 17 päivänä syyskuuta 1996 tehdyissä tarkastuksissa Vallourec ilmoitti joidenkin vuosina 1992-1994 pidettyjen kokousten päivämäärät (14 päivänä huhtikuuta 1992 Firenzessä, 23 päivänä lokakuuta 1992 Tokiossa, 19 päivänä toukokuuta 1993 Pariisissa, 5 päivänä marraskuuta 1993 Tokiossa ja 16 päivänä maaliskuuta 1994 Cannesissa) (s. 6358). Asiakirjoista, joista otettiin jäljennökset Vallourecilla (s. 15586 ja 4350), käyvät ilmi vuosina 1989 ja 1991 pidetyt kokoukset.

3. Periaatteet

- (61) OCTG- ja linepipe-tuotteita koskeva sopimus pohjautui Vallourecin mukaan seuraavaan kolmeen periaatteeseen:

⁽¹¹⁾ Näin ollen vuoden 1993 osalta 5 päivänä marraskuuta 1993 pidettyä kokousta valmisteltiin eurooppalaisten yritysten välisissä kokouksissa saman vuoden kesällä, eurooppalais-japanilais-latinalaisamerikkalaisissa työryhmien kokouksissa syksyllä, eurooppalaisten yritysten pääjohtajien kokouksessa 23 päivänä syyskuuta (jossa keskusteltiin "paper for president on OCTG and project linepipe" -asiakirjasta) ja eurooppalaisten ja japanilaisten johtajien kokouksessa.

- a) kotimarkkinoiden kunnioittaminen ("fundamentals");
- b) [...];
- c) [...].
- a) Kotimarkkinoiden kunnioittaminen ("fundamentals")
- (62) Vallourecin esittämän selvityksen mukaan sopimuksen pääsääntönä (asiakirjoissa siihen viitataan käsitteellä "fundamentals") on valmistajien aseman kunnioittaminen niiden kotimarkkinoilla. Yhdistyneen kuningaskunnan markkinat (off-shore) katsottiin puoliksi suojatuiksi, eli kilpailijan oli otettava yhteyttä öljynporauksessa käytettävien putkien ja putken osien paikalliseen valmistajaan ennen tarjouksen esittämistä (s. 6257). Asiakirjassa BSC-järjestely (s. 15596–15599) vahvistetaan tämä periaate.
- (63) Vastauksessaan asetuksen N:o 17/14 artiklan 2 kohdan nojalla 22 päivänä huhtikuuta 1997 tehdystä tarkastuksessa esitettyihin kysymyksiin MRW kuvailee "fundamentals"-käsitettä seuraavasti:
- "Mir ist der Begriff 'Fundamentals' nur im Zusammenhang mit Verhaltensweisen europäischer und japanischer Hersteller aus der Vergangenheit (dh vor 1.4.1995) bekannt. Nach meiner Kenntnis, handelt es sich bei den 'Fundamentals' um eine Übereinkunft betreffend OCTG-Rohre und Project linepipe, die im wesentlichen den Schutz der jeweiligen Heimatsmärkte bezweckte. Dies bedeutete, daß japanische Hersteller in diesen Bereichen nicht in europäischen Märkte vordrängen sollten, während europäische Hersteller nicht nach Japan liefern sollten" ⁽¹²⁾ (s. 10990A).
- (64) Bergamon viralliselle syyttäjälle 1 päivänä kesäkuuta 1995 antamassaan lausunnossa [...], vuosina 1991–1992 ja sen jälkeen osaston markkinointijohtajana vuoden 1994 loppuun, totesi seuraavaa:
- "... le gare d'appalto [...] venivano costantemente vinte dalla Dalmine, in quanto nelle riunioni dei club dei produttori (cartelli) che si tenevano due volte l'anno, una volta in Europa ed una volta in Giappone, si stabiliva un gentlemen agreement per il quale ciascun produttore avrebbe avuto diritto di vincere in patria le gare d'appalto, sulla base di una regola internazionalmente accettata per cui, fatta pari a 100 l'offerta dell'operatore nazionale, gli altri operatori si impegnavano ad offrire un prezzo superiore di un tasso variabile tra l'8 e il 10 % ... Se taluno degli operatori, in violazione del patto, sottoquota un concorrente sul mercato domestico, subisce come sanzione minacce di ritorsione tali da ritirare l'offerta, ma ciò non capita
- perché la regola è rigidamente osservata..." ⁽¹³⁾ (s. 8220 ter, 12 kohta).
- (65) Dalmine totesi 4 päivänä huhtikuuta 1997 antamassaan kirjallisessa vastauksessa 13 päivänä helmikuuta 1997 suoritettun tarkastuksen aikana esitettyyn kysymykseen "fundamental rules" -käsitteestä, että "esse possono riflettere la posizione dell'industria comunitaria dei tubi in acciaio senza saldatura... Questa posizione si è sviluppata su due linee: attuazione di un processo di razionalizzazione...; contatti con l'industria giapponese la cui capacità produttiva superava la domanda. I contatti si riferivano all'esportazione di tubi (specialmente quelli per l'industria petrolifera) in aree diverse dalla CE (quali Russia e Cina) e volgevano anche a limitare l'esportazione di tubi alla CE in seguito alla chiusura degli impianti di British Steel e quindi a proteggere l'industria comunitaria dei tubi senza saldatura" ⁽¹⁴⁾ (s. 15099–15101).
- (66) Komission tietopyyntöön 31 päivänä lokakuuta 1997 antamassaan vastauksessa BS toteaa sopimuksesta seuraavaa: "In practice, domestic markets were reserved to the local producers in the first instance" ⁽¹⁵⁾ (s. 11933).
- (67) "Fundamentals"-käsite mainitaan myös Vallourecin sisäisessä muistiossa (s. 15591–15594), joka käsittelee 1 päivänä kesäkuuta 1990 pidettyä kokousta (Vallourecin 24 päivänä heinäkuuta 1990 päivätyn sisäisen muistion mukaan) BS:n ja Vallourecin välillä:
- "L'analyse de VLR est qu'il ne faut pas ouvrir la porte aux Japs en les favorisant d'un british content. Il faut jouer les fondamentals à fond, la première démarche étant d'écrire via le pt du Club aux pt Jap pour signa-
- ⁽¹²⁾ "Dalmine voitti aina [...] järjestämät tarjouskilpailut, koska tuottajaklubien (kartellien) kokouksissa – joita pidettiin kahdesti vuodessa, kerran Euroopassa ja kerran Japanissa – oli tehty herrasmiessopimus, jonka mukaan kullakin tuottajalla oli oikeus voittaa kotimaassa järjestetyt tarjouskilpailut. Tarjouskilpailujen suhteen noudatettiin kansainvälisesti hyväksyttyä sääntöä, jonka mukaan kansallinen toimija teki tarjouksensa, minkä jälkeen muut toimijat sitoutuivat tekemään 8–10 prosenttia kalliimman tarjouksen. Jos joku toimijoista rikkoisi sopimusta tekemällä kilpailijan kotimarkkinoilla tätä edullisemman tarjouksen, sitä rangaistaisiin uhkaamalla sitä sellaisilla kustotoimenpiteillä, että se vetäisi tarjouksensa pois; tällaista ei kuitenkaan tapahdu, koska sääntöjä noudatetaan tiukasti."
- ⁽¹⁴⁾ "ne voivat heijastaa saumattomien putkien alan tilannetta yhteisössä. Tilannetta kuvastaa kaksi pääkysymystä: rationalisointiprosessin toteuttaminen...; yhteydet japanilaisiin yrityksiin, joiden tuotantokapasiteetti ylitti kysynnän. Tämä yhteydenpito koski putkien vientiä (erityisesti öljyteollisuuden käyttöön tarkoitettut putket) muualle kuin EY-maihin (Venäjä ja Kiina), ja tarkoituksena oli myös rajoittaa putkien tuontia yhteisöön British Steelin tuotantolaitosten sulkemisen jälkeen ja siis näin ollen suojata yhteisön saumattomien putkien teollisuutta."
- ⁽¹⁵⁾ "Käytännössä kansalliset markkinat oli ensisijaisesti varattu paikallisille valmistajille."

⁽¹²⁾ "Olen tutustunut 'fundamentals'-käsitteeseen ainoastaan aikaisemmissa (eli ennen 1 päivää huhtikuuta 1995) eurooppalaisten ja japanilaisten valmistajien välisissä menettelyissä. Tietääkseni kyse on OCTG- ja project linepipe -tuotteita koskevasta sopimuksesta, jonka pääasiallisena tarkoituksena on eri valmistajien kotimarkkinoiden suojaaminen. Tämä merkitsi, että japanilaiset tuotteet eivät pääsivät Euroopan markkinoille näillä aloilla eivätkä eurooppalaiset valmistajat saaneet puolestaan toimittaa tuotteitaan Japaniin."

ler les implantations des shojas en UK. Il paraît ambiteux d'imaginer que BSC puisse organiser un sharing key en PJ japonais alors que SMI se casse les dents sur ce point depuis de longs mois" (16) (s. 15598).

(68) Järjestelyn osapuolten toimitusten tarkastelu osoittaa, että periaatetta noudatettiin.

SAUMATTOMAT OCTG- JA LINEPIPE-TUOTTEET

Kotimaisten valmistajien osuus BS:n, Dalminen, MRW:n, Vallourecin, SMI:n, KSC:n, NSC:n ja NKK:n toimituksista

Kohde	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Italia	> 90 %	> 90 %	> 90 %	> 90 %	> 90 %	> 90 %
Saksa	97 %	91 %	99 %	87 %	92 %	87 %
Ranska	92 %	82 %	86 %	86 %	84 %	85 %
Yhdistynyt kuningaskunta (a)	81 %	84 %	78 %	79 %	84 %	78 %
Japani	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Tuottaja-klubi yhteensä	90 %	88 %	88 %	87 %	91 %	87 %

Lähde: Yritysten vastaukset 11 artiklassa tarkoitettuun tietopyyntöön.

(a) Vuodesta 1991 alkaen Vallourecin, Dalminen ja MRW:n OCTG-tuotteiden toimituksia Yhdistyneeseen kuningaskuntaan pidetään kotimaantoimituksina, koska British Steel on lopettanut toimintansa.

(69) Kotimarkkinoiden suojeluksi on tulkittava myös 20 päivänä kesäkuuta 1994 päivättyyn [...] Vallourecin sisäiseen muistioon sisältynyt virke: "STDM devrait tout de même respecter à peu près le UK en échange de notre protection du Mexique et de l'Argentine, mais dans le reste du monde il essaiera de développer ses ventes au maximum" (17) (s. 15813).

b) Erityismarkkinat

(70) [...].

(71) [...].

(16) "VLR:n mielestä japanilaisille yrityksille ei pidä avata ovea antamalla niille brittimarkkinat. Fundamentals-sääntöjä on noudatettava täysin. Ensimmäiseksi klubin puheenjohtajan on kirjoitettava japanilaiselle puheenjohtajalle ja ilmoitettava japanilaisten toimista Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Vaikuttaa turhalta uskoa, että BSC voisi sopia jakoperusteesta japanilaisten kanssa, koska SMI on jo kuukausia yrittänyt sitä turhaan tehdä."

(17) "STDM:n pitäisi joka tapauksessa kunnioittaa jonkin verran Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoita vastapainona Meksikon ja Argentiinan suojelulle, mutta muualla maailmassa se pyrkii lisäämään myyntiään mahdollisimman paljon."

c) Muiden markkinoiden jako

(72) [...].

(73) [...].

(74) [...].

(75) [...].

(76) [...].

(77) Tällaista yhteistyötä tehtiin myös yksittäisten hankkeiden osalta (s. 4283).

4. BS:n, Vallourecin, Dalminen ja MRW:n sileäpäisiä putkia koskevat toimitussopimukset

(78) Kotimarkkinoiden suojelemisen yhteydessä (fundamentals-sääntö) BS:n suunnittelema kuumavalssattujen saumattomien putkien valmistamisen lopettaminen vuonna 1990 toi esiin ongelman siitä, että Yhdistyneen kuningaskunnan markkinat eivät enää sen jälkeen olisi kotimarkkinat. Vallourec ja BS ottivat tästä syystä käyttöön "fundamentals improved" -käsitteen. Vallourecin ja BS:n välisen kokouksen pöytäkirjassa todetaan seuraavaa japanilaisten suhtautumisesta Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoihin:

"MRW est le seul producteur européen qui fasse peur aux japonais et qui puisse donc imposer un respect des 'fundamentals improved'. MRW aurait un intérêt à la défense des 'fundamentals' sur le UK puisqu'il fournirait une partie des plain end pipes après l'arrêt de Clydesdale... VLR insiste sur le fait que toute alliance en Europe doit être faite avec une part suffisamment forte pour MRW" (18) (s. 15586 ja sitä seuraavat sivut).

Kokouksen päätelmänä esitetään seuraavaa:

"BS et VLR s'accordent pour dire que ce renforcement de la CEE est jouable et doit aboutir à des 'fundamentals improved' qui interdiraient aux japonais l'accès du

(18) "MRW on ainoa eurooppalainen valmistaja, jonka japanilaiset kokevat uhkana ja joka siis voi vaatia 'fundamentals improved' -säännön noudattamista. MRW:lle 'fundamentals'-säännöistä on hyötyä Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla, jos se toimittaa osan plain end -tuotteista Clydesdalen toiminnan loppumisen jälkeen... VLR:n mielestä on tärkeää, että MRW saa riittävän vahvan aseman kaikissa eurooppalaisten yritysten välisissä liittoutumissa."

UK même après que Clydesdale aurait été fermé. PhV ⁽¹⁹⁾ ajoute qu'un respect à 100 % des 'fundamentals' en UK est impossible mais que si les exceptions ne dépassent pas 15 000 tonnes par an, la situation sera supportable. BS évoque toutefois la possibilité d'acheter des plain ends à UTM, SIDERCA et TAMSAn pour éviter leur concurrence sauvage." ⁽²⁰⁾ (s. 15587).

(79) Clydesdalen tehtaan toiminnan lopettamisen jälkeen BS teki lämpökäsittelystä ja kierteityksestä vastaavan tytäryhtiönsä TSSL:n nimissä toimitussopimukset sileäpäisistä putkista seuraavien yritysten kanssa:

- Vallourec, jonka oli määrä toimittaa (24 päivänä heinäkuuta 1991 tehty sopimus) [...] prosenttia BS:n tarpeesta (s. 12867 ja sitä seuraavat sivut),
- Dalmine, jonka oli määrä toimittaa (4 päivänä joulukuuta 1991 tehty sopimus) [...] prosenttia BS:n tarpeesta (s. 12910 ja sitä seuraavat sivut),
- MRW, jonka oli määrä toimittaa (9 päivänä elokuuta 1993 tehty sopimus) [...] prosenttia BS:n tarpeesta (s. 12948 ja sitä seuraavat sivut).

(80) Vallourec oli jo maaliskuussa ja toukokuussa 1990 pohtinut Clydesdalen sulkemisen yhteydessä mahdollisuutta kyseisten putkitoimitusten jakamiseen eurooppalaisten valmistajien kesken, BS:n hintojen ja myyntimäärien sitomista eurooppalaisten myymien sileäpäisten putkien hintoihin: "...si... on peut obtenir des Japonais qu'ils n'interviennent pas sur le marché UK, et que le problème se règle entre Européens. Dans ce cas on partagerait effectivement les tubes lisses entre MRW, VLR et Dalmine. Dans ce scénario II, on aurait probablement intérêt à lier les ventes de VLR à la fois au prix et au volume du VAM vendu par BSC" ⁽²¹⁾ (s. 15624–15625); (Näissä sopimuksissa sileäpäisten putkien hinnat, joiden toimittamiseen BS:lle MRW, Vallourec ja Dalmine sitoutuivat, oli sidottu BS:n myymien kierteitettyjen putkien hintoihin)."MRW/DALMINE/VLR obtiennent que BSC achète ses tubes lisses en priorité aux Européens qui se

⁽¹⁹⁾ Ph. Varley, BSC:n edustaja.

⁽²⁰⁾ "BS ja VLR ilmoittivat olevansa sitä mieltä, että EY:n vahvistuminen on mahdollista ja sen on johdettava 'fundamentals improved' -sääntöjen vahvistamiseen, joissa kielletään japanilaisten pääsy Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoille myös sen jälkeen kun Clydesdalen toiminta on lopetettu. PhV lisäsi, että kyseisten sääntöjen 100-prosenttinen noudattaminen Yhdistyneessä kuningaskunnassa ei ole mahdollista, mutta jos poikkeukset eivät ylitä 15 000:ta tonnia vuodessa, tilanne on siedettävissä. BS viittasi kuitenkin mahdollisuuteen ostaa plain ends -tuotteita UTM:ltä sen välttämiseksi, ettei SIDERCAn ja TAMSAn kilpailusta tule liian kireää."

⁽²¹⁾ "...jos japanilaiset suostuvat jäämään Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoiden ulkopuolelle ja ongelma ratkaistaan eurooppalaisten yritysten välillä. Tässä tapauksessa sileäpäiset putket voitaisiin todella jakaa MRW:n, VLR:n ja Dalminen kesken. Tässä kakkosvaihtoehdossa olisi luultavasti parasta sitoa VLR:n myynti BSC:n myymien VAM-liitosten hintaan ja määrään."

répartissent cette fourniture selon une règle stricte" ⁽²²⁾ (s. 15611). Kaksi kuukautta myöhemmin (24 päivänä heinäkuuta 1990) pidettiin varmana, että MRW toimittaisi sileäpäiset putket BS:lle ("MRW aurait un intérêt à la défense des 'fundamentals' sur le UK puisqu'il fournirait une partie des plain end pipes après l'arrêt de Clydesdale" ⁽²³⁾ (s. 15586).

(81) Näiden toimitussopimusten perusteella BS sitoutui:

- ostamaan Vallourecilta ([...] %), MRW:lta ([...] %) ja Dalminelta ([...] %) kaikki tarvitsemansa sileäpäiset putket, jotka aikaisemmin saatiin Clydesdalen tuotantolaitoksesta,
- ilmoittamaan Vallourecille, MRW:lle ja Dalminelle neljännesvuosittain hintansa,
- ilmoittamaan Vallourecille, MRW:lle ja Dalminelle vuosittain kuluttamansa sileäpäisten putkien määrän.

(82) Vallourec, MRW ja Dalmine sitoutuivat puolestaan toimittamaan BS:lle ennakolta täsmentämättömän määrän sileäpäisiä putkia. Ne sitoutuivat myös siihen, etteivät käytä BS:lle tekemissään tarjouksissa syrjiviä hintoja tai ehtoja verrattuna muihin Yhdistyneen kuningaskunnan asiakkaisiin. Sopimukset tehtiin viideksi vuodeksi, jonka jälkeen niiden voimassaolo jatkuu, kunnes jokin osapuolista ilmoittaa sopimuksen irtisanomisesta 12 kuukautta etukäteen.

5. Tuottajaklubin uudelleenjärjestely

a) Vuoden 1993 kriisi

i) Häiriötekijät

(83) Monet seikat ovat kuitenkin häirinneet sopimusten toteutumista:

- Euroopan teollisuuden rakenneuudistus, erityisesti BS:n saumattomien putkien valmistamisen lopettaminen ja New Tubemeuse -yrityksen (jäljempänä 'NTM') mahdollinen sulkeminen,
- latinalaisamerikkalaisten valmistajien markkinavoiman lisääntyminen, mikä vaikeutti sopimuksen puitteissa määritellyn jakoperusteen soveltamista,

⁽²²⁾ "MRW/DALMINE/VLR sopivat, että BSC ostaa putkensa ensisijaisesti eurooppalaisilta, jotka jakavat toimitukset keskenään tiukkojen sääntöjen perusteella." Vallourecin "Réflexions stratégiques concernant les relations de VLR avec SMI et BSC" -asiakirja, 2.5.1990.

⁽²³⁾ "MRW:lle fundamentals-säännöistä on hyötyä Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla, koska se toimittaa osan plain end -tuotteista Clydesdalen toiminnan loppumisen jälkeen."

- hitsattujen OCTG-tuotteiden merkityksen kasvu; niiden maailmanlaajuinen osuus voidaan arvioida noin 20 prosentiksi huolimatta aluekohtaisista eroista (Euroopassa hitsattujen OCTG-tuotteiden osuus on varsin vähäinen, noin 5 prosenttia, mutta esimerkiksi Yhdysvalloissa niiden osuus on 50 prosenttia).
- ii) Eurooppalaisten asema
- (84) 'Paper for presidents on OCTG and project linepipe' -nimisessä asiakirjassa (s. 4902–4908) ⁽²⁴⁾ (jäljempänä 'paper for presidents' -asiakirjan) ja 'g) Japanese' -nimisessä asiakirjassa (s. 4909–4914) ⁽²⁵⁾ todetaan näiden häiriötekijöiden olevan olemassa ja täsmennetään eurooppalaisten kantaa Tokiossa 5 päivänä marraskuuta 1993 pidettävää kokousta varten. Eurooppalaisten toiveena oli, että meneillään olevasta Euroopan teollisuuden rakenneuudistusprosessista hyötyisivät pääasiassa eurooppalaiset valmistajat siten, että niille varattaisiin Euroopan markkinat (mukaan luettuina offshore-toiminnan alueet). Tästä syystä ehdotettiin seuraavaa toimintasuunnitelmaa:
- määritetään tonnimäärä, jonka toimittaminen Euroopan markkinoille japanilaisilta ja latinalaisamerikkalaisilta voidaan hyväksyä,
- painostetaan japanilaisia seuraavasti, jos japanilaiset yritykset eivät hyväksy suunnitelmaa,
- a) [...];
- b) [...];
- c) ei toteuteta Euroopan teollisuuden rakenneuudistusta ja varmisteta NTM:n vetäytymistä markkinoilta;
- d) tehdään polkumyyntiä koskeva kantelu.
- b) 5 päivänä marraskuuta 1993 pidetty kokous
- (85) Tokion kokouksessa tehtiin uusi kolmenvälinen sopimus, jonka sisältöä kuvaillaan menettelyn ulkopuolisen osapuolen (joka on pyytänyt anonyymiteettiä) komissiolle 12 päivänä marraskuuta 1997 toimittamassa asiakirjassa (jäljempänä 'jakoperustetta koskeva asiakirja') (s. 7320), joka on kyseisen ulkopuolisen osapuolen mukaan peräisin erään kokoukseen osallistuneen tahon kauppaedustajalta.
- Kokouksessa keskusteltiin seuraavista pääkysymyksistä:
- seuraukset sopimuksen ulottamisesta latinalaisamerikkalaisiin,
- Euroopan teollisuuden rakenneuudistuksen seuraukset,
- [...].
- i) Tuottajaklubin laajentuminen Latinalaiseen Amerikkaan ja sen seuraukset
- (86) Jakoperustetta koskevassa asiakirjassa todetaan, että latinalaisamerikkalaisten kanssa solmitut yhteydet onnistuivat osittain. [...]. Latinalaisen Amerikan valmistajat esittivät kuitenkin erillisen varauksen Euroopan markkinoiden kunnioittamisesta ⁽²⁶⁾ (s. 7320) ja toimittivatkin huomattavia määriä Eurooppaan. Jakoperustetta koskeva asiakirja on ristiriidassa Vallourecin vastausten kanssa, jotka se antoi komission suullisiin kysymyksiin 18 päivänä joulukuuta 1997 pidetyssä tarkastuksessa, ja Siderca SAIC:n ja Tamsan väitetiedoksiantoon esittämien vastausten kanssa, joiden mukaan eurooppalaisten alustavat yhteydenotot vuonna 1993 latinalaisamerikkalaisten yritysten kanssa eivät johtaneet tulokseen.
- ii) Euroopan teollisuuden rakenneuudistuksen vaikutus sopimukseen
- (87) Sekä valmisteluasiakirjassa että itse sopimuksessa on tehtävä ero belgialaisen valmistajan NTM:n sulkemisen ja BS:n vetäytymisen välillä.

NTM:n sulkeminen

⁽²⁴⁾ Kyseessä on valmisteluasiakirja eurooppalaisten yritysten pääjohtajien kokousta varten, joka pidettiin 29 päivänä syyskuuta 1993 Pariisissa. Sen tarkoituksena oli valmistella 5 päivänä marraskuuta 1993 pidettyä eurooppalaisten sekä japanilaisten ja latinalaisamerikkalaisten välistä kokousta. Käsinkirjoitetun liitteen mukaan asiakirjan laati AS (A. Stewart British Steel -yhtiöstä) ja se oli toimitettu Vallourecille 23 päivänä syyskuuta 1993.

⁽²⁵⁾ Tämä asiakirja oli osa valmisteluasiakirjoja eurooppalaisten yritysten pääjohtajien kokousta varten, joka pidettiin 29 päivänä syyskuuta 1993 ja jossa valmisteltiin 5 päivänä marraskuuta 1993 pidettyä eurooppalaisten sekä japanilaisten ja latinalaisamerikkalaisten välistä kokousta. Käsinkirjoitetun liitteen mukaan asiakirjan laati AS (A. Stewart British Steel -yhtiöstä) ja se oli toimitettu Vallourecille 23 päivänä syyskuuta 1993.

⁽²⁶⁾ "LA agreed the above share except for European market. For european tenders, liaison shall be discussed case by case in a cooperative sense." (Latinalaisen Amerikan valmistajat hyväksyivät edellä mainitun jaon lukuun ottamatta Euroopan markkinoita. Eurooppalaisten tarjouskilpailujen osalta on neuvoteltava tapauskohtaisesti ja yhteistyöhengessä.)

käytettiin neuvottelukeinona pyrittäessä saamaan japanilaiset suostumaan vastavuoroiisiin toimenpiteisiin. Koska NTM:n toimitukset olivat keskittyneet Lähi-itään ja Kaakkois-Aasiaan ja ne olivat varsin suuria, yrityksen mahdollinen sulkeminen hyödyttäisi jakoperusteen mukaisesti varsinkin japanilaisia ja latinalaisamerikkalaisia.

Vallourecin BS:ltä ostamat OCTG-viimeistelytoiminnot

- (90) Tuotantolaitoksen säilyminen Yhdistyneessä kuningaskunnassa rationalisointiohjelman tuloksena osoitti Euroopan ulkopuolisille kilpailijoille, että Yhdistynyt kuningaskunta oli edelleen ensisijainen valmistaja Euroopan teollisuudessa (s. 4626–4640). Kuten ”paper for presidents” -asiakirjasta käy ilmi, eurooppalaiset halusivat varmistaa, että BS:n lopettaminen saumattomien putkien alalla ei muuttaisi jakoperusteita eikä Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoiden asemaa:

”Although the japanese have agreed not to request changes in our agreements if the EC seamless industry were to restructure, there is no guarantee that they would follow this precept if British Steel were to exit the tubemaking or finishing in the UK” (27) (s. 4902).

- (91) BS lähetti 21 päivänä tammikuuta 1993 Vallourecille (todennäköisesti myös MRW:lle ja Dalminelle) ehdotusluonnoksen saumattomien putkien alan rakenneuudistus-sopimuksesta, josta keskusteltaisiin Heathrow’ssa 29 päivänä tammikuuta 1993 pidetyssä Mannesmannin, Vallourecin, Dalminen ja British Steelin kokouksessa (s. 4628). Tässä ehdotuksessa todetaan seuraavaa: ”British Steel has indicated its intention to withdraw eventually from seamless tube manufacture. It seeks to do this in an orderly and controlled manner in order to avoid disruption in the supply of tubes to its customers and to assist these producers who acquire the business to retain the order load... Discussions have been held over the last six months between British Steel and other producers interested in acquiring assets from British Steel and British Steel believes that there is a consensus to proceed along the lines described in this paper” (28). Yksi ehdotuksista

(27) ”Vaikka japanilaiset ovat suostuneet olemaan pyytämättä muutoksia sopimuksiimme, jos yhteisön saumattomien putkien ala joutuu uudelleenjärjestelyn kohteeksi, mikään ei kuitenkaan takaa sitä, että ne noudattaisivat tätä sitoumusta, jos British Steelin on poistuttava putkien tuotannon tai viimeistelyn markkinoilta Yhdistyneessä kuningaskunnassa.”

(28) ”British Steel on todennut, että saattaa joutua vetäytymään saumattomien putkien markkinoilta. Se pyrkii tekemään sen järjestelmällisellä ja kontrolloidulla tavalla, jotta voidaan välttää asiakkaiden putkitoimitusten katkeaminen ja auttaa valmistajia, jotka ottavat alan haltuunsa, säilyttämään tilaukset... Viimeisen puolen vuoden aikana British Steel on neuvotellut muiden valmistajien kanssa, jotka ovat kiinnostuneita British Steelin omaisuuserien hankkimisesta. British Steel uskoo, että on päästy yhteisymmärrykseen siitä, että toimitaan tässä asiakirjassa kuvailtujen suuntaviivojen mukaisesti.”

oli, että Vallourecille siirrettäisiin OCTG-tuotantotoiminta jatkamalla voimassa olevia, BS:n ja Vallourecin sekä MRW:n ja Dalminen sileäpäisiä putkia koskevia toimitussopimuksia ja säilyttämällä samat osuudet. Samana päivänä pidetyssä MRW:n ja BS:n kokouksessa MRW ”agreed that Vallourec should take the lead in the future ownership of the OCTG Business” (29) (s. 4626). Dalminen asiakirjassa ”Seamless steel tube system in Europe and market evolution” (s. 2053) touko-elokuulta 1993 todettiin, että kaikkia hyödyttävä ratkaisu BS:n ongelmaan olisi mahdollista löytää vain Euroopan tasolla. Myös Dalmine hyväksyi siis sen, että tuotantolaitos siirtyisi Vallourecin omistukseen.

- (92) Valtubes (Vallourecin tytäryhtiö) hankki 22 päivänä helmikuuta 1994 määräysvallan BS:n Skotlannissa sijaitsevassa tuotantolaitoksessa, joka oli erikoistunut lämpökäsittelyyn ja VAM-kierteitykseen, ja perusti Tubular Industries Scotland Limited (TISL) -yhtiön. TISL on Pohjanmeren markkinoilla johtava API- tai erikoiskierteitettyjen putkien toimittaja (30). Vallourecilla olisi ollut tässä yhteydessä mahdollisuus irtisanoutua BS:n tekemistä sopimuksista (9 i kohta), ja se olisi näin ollen voinut lisätä sileäpäisten putkien myyntiään. Se kuitenkin jatkoi 31 päivänä maaliskuuta 1994 edellä 79 kohdassa mainittuja toimitussopimuksia, jotka BS oli tehnyt Dalminen ja MRW:n kanssa. MRW:n kanssa tehty sopimus oli yhä voimassa 24 päivänä huhtikuuta 1997 (tutkimuspäivä MRW:ssä). TISL:n ja Dalminen välinen sopimus on edelleen voimassa, mutta väitetiedoksiannon jälkeen osapuolet ovat sopineet suoja-toimenpiteestä, jonka mukaan sopimus puretaan takautuvasti 30 päivänä maaliskuuta 1999, jos komission kanta pysyy samana lopullisessa päätöksessä.

- (93) BS teki 31 päivänä maaliskuuta 1994 Vallourecin (TISL:n) kanssa sopimuksen, jonka perusteella BS toimittaisi [...] tiettyjä öljyteollisuuden käyttöön tarkoitettuja pieniä sileäpäisiä putkia. Tämä sopimus päättyi, kun Wednesfield suljettiin joulukuussa 1995. Tässä yhteydessä on luonnollisestikin otettava huomioon se, että Vallourec oli ostanut kuukautta aikaisemmin BS:n skotlantilaisen tuotantolaitoksen, joka oli erikoistunut lämpökäsittelyyn ja VAM-kierteitykseen.

- (94) Jakoperustetta koskeva asiakirja osoittaa, että Euroopan teollisuuden rakenneuudistus vaikutti neuvotteluihin ja että neuvottelut päättyivät ainakin japanilaisten valmistajien osalta eurooppalaisten toivomaan tulokseen: Euroopan markkinat varattiin eurooppalaisille valmistajille. Latinalaisen Amerikan valmistajat ilmaisivat sitä vastoin olevansa eri mieltä tästä.

(29) ”on hyväksynyt sen, että Vallourecista tulee OCTG-alan johtava omistaja.”

(30) Vallourecin toimintakertomus vuodelta 1994 (s.14617).

iii) Kiinan markkinat

(95) [...].

6. Sopimuksen päätyminen

(96) Vaikka viimeinen kokous, josta komission hallussa olevissa asiakirjoissa on todisteita, onkin pidetty maaliskuussa 1994, Vallourecin selvityksestä käy ilmi, että sopimuksen voimassaolo päättyi vasta vuonna 1995.

(97) MRW vahvistaa, että "fundamentals"-säännöt eivät ole enää voimassa (eli niiden soveltaminen päättyi ennen kuin [...] aloitti tehtävässään 1 päivänä huhtikuuta 1995).

(100) Vuodesta 1977 alkaen BS, Dalmine, MRW, Vallourec, KSC, NKK, NSC ja SMI ovat päässeet yhteisymmärrykseen saumattomia OCTG API- ja project linepipe -tuotteita koskevasta liiketoimintapolitiikastaan eri maantieteellisillä alueilla. Kyseessä on siis EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu sopimus, jonka olemassaolon vahvistavat useat muut asiakirjat Vallourecin ja Dalminen esittämien selvitysten lisäksi (ks. 69 kappale). Edellä 84 kappaleessa mainitussa 23 päivänä syyskuuta 1993 laaditussa "paper for presidents" -asiakirjassa mainitaan "the current agreements" (nykyiset sopimukset) ja "our agreements" (meidän sopimuksemme). "Pöytäkirja Brysselin neuvotteluista JF:n kanssa" -asiakirjassa "sopimukset" esitetään "tuottajaklubin" tai "nykyjärjestelyn" synonyymina. Jakoperustetta koskevassa asiakirjassa todetaan selvästi: "The following sharing key was agreed"... "% 50 increase of price was agreed"... "above agreement is valid through end of march 94" ⁽³²⁾ (s. 7320).

II OIKEUDELLINEN ARVIOINTI

A. Yleistä

(98) EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdassa kielletään yhteismarkkinoille soveltumattomina sellaiset yritysten väliset sopimukset ja yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja joiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla, ja erityisesti sellaiset sopimukset ja menettelytavat, joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja taikka muita kauppaehtoja, joilla rajoitetaan tai valvotaan tuotantoa, markkinoita, teknistä kehitystä taikka investointeja ja joilla jaetaan markkinoita.

B. Eurooppalaisten ja japanilaisten valmistajien välinen yhteistyö

1. Rikkomisen luonne

(99) Jotta rajoituksen voidaan komission mielestä katsoa muodostavan 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua sopimuksen, ei ole tarpeen, että osapuolet pyrkivät niitä oikeudellisesti velvoittavaan sopimukseen. Kyse on sopimuksesta, jos osapuolet pääsevät yhteisymmärrykseen suunnitelmasta, joka rajoittaa tai voi rajoittaa osapuolten liiketoiminnallista vapautta määrittämällä suuntaviivoja yhteiselle toiminnalle tai osapuolten pidättäytymiselle toiminnasta markkinoilla. Tällöin ei edellytetä seuraamusten tai täytäntöönpanomenettelyn vahvistamista. Sopimuksen ei myöskään tarvitse olla kirjallinen ⁽³¹⁾.

⁽³¹⁾ Asia IV/31149 — polypropyleeni, 23 päivänä huhtikuuta 1986 tehty komission päätös 86/398/ETY (EYVL L 230, 18.8.1986, s. 1, johdanto-osan 181 kappale). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-1/89, Rhône-Poulenc SA v. komissio, 24.10.1991 antama tuomio (Kok. 1991, s. II-867, 120 kohta) ja yhdistetyissä asioissa T-305/94 jne., Limburgse Vinyl Maatschappij Nv ym. v. komissio, 20.4.1999 antama tuomio (ei vielä julkaistu, 715 kohta).

2. Sopimuksen tarkoitus ja vaikutus

(101) Eri valmistajien selontekojen mukaan sopimuksen sisältö oli seuraava:

— valmistajien suhteita hallitaan perussäännöin ("fundamentals"), joissa kielletään osapuolia myymästä kilpailevan sopimuspuolen kotimarkkinoilla,

— [...],

— [...],

— [...].

(102) Kyseisen sopimuksen tarkoituksena on myös kilpailun rajoittaminen yhteismarkkinoilla, koska siinä määrätään eri valmistajien kotimarkkinoiden kunnioittamisesta (eli Saksan, Ranskan, Italian, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Japanin markkinoiden) ja rajoitetaan saumattomien putkien tarjontaa niissä jäsenvaltioissa, joissa kansallinen valmistaja toimii, siten että muut sopimuspuolet eivät toimita putkia näille markkinoille.

(103) Eurooppalaisten ja japanilaisten valmistajien välisen sopimuksen osat [...] kuuluvat myös EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan soveltamisalaan, jos voidaan osoittaa, että nämä menettelytavat mahdollistivat valmistajille tarjonnan rajoittamisen tai hintojen vahvistamisen

⁽³²⁾ "Seuraava jakoperuste on vahvistettu" (...) "hintojen korottamisesta 50 prosentilla on sovittu" (...) "edellä mainittu sopimus on voimassa maaliskuun 1994 loppuun".

yhteismarkkinoilla suoraan tai välillisesti. Tässä tapauksessa komissio ei pysty osoittamaan tällaisen rajoittavan vaikutuksen aiheutumista yhteismarkkinoille. Komissio ei myöskään pysty osoittamaan tämän sopimuksen rajoittavaa vaikutusta Euroopan yhteisön ulkopuolisella ETA-sopimuksen soveltamisalaa kuuluvalla alueella. Euroopan ja Japanin välinen sopimus on siis tämän päätöksen kohteena vain niiltä osin, joissa määrätään kotimarkkinoiden kunnioittamisesta ("fundamentals") ja jotka koskevat jäsenvaltioita.

- (104) Euroopan yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa ACF Chemiefarma antamassaan tuomiossa, että "kansallisten markkinoiden jakamisen tarkoituksena on rajoittaa kilpailua ja yhteismarkkinoilla käytävää kauppaa" ⁽³³⁾. Tuomioistuin on myös todennut, että "85 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa sopimuksen konkreettisten vaikutusten huomioon ottaminen on tarpeetonta, jos sopimuksen tarkoituksena on rajoittaa, estää tai vääristää kilpailua" ⁽³⁴⁾. Edellä 68 kappaleessa esitetty taulukko osoittaa, että kotimaanmarkkinoita kunnioitettiin.

3. Vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

- (105) Kotimarkkinoiden kunnioittamista koskeva sopimus vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, jos se kattaa yhteismarkkinoilla toimivan tuottajan myynnin toiseen jäsenvaltioon ja jopa kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden myynnin yhteismarkkinoilla ⁽³⁵⁾.
- (106) Valmistajat pystyivät sopimuksilla muuttamaan sitä putkien tonnimäärää, jonka jokainen niistä olisi voinut myydä jäsenvaltioiden markkinoilla, jos sopimusta ei olisi tehty ⁽³⁶⁾. Vaikutus yhteisön sisäiseen kauppaan on tuntuva, koska tämän päätöksen kohteena olevien yritysten sopimustuotteiden toimitukset kyseisellä neljällä "kotimarkkina-alueella" muodostavat noin 15 prosenttia saumattomien OCTG- ja linepipe-tuotteiden kulutuksesta yhteisössä.

⁽³³⁾ Asia 41/69, tuomio 15.7.1970 (Kok. 1970, s. 661, 128 kohta).

⁽³⁴⁾ Asia 123/83, BNIC v. Guy Clair, tuomio 30.1.1985 (Kok. 1985, s. 391, 22 kohta).

⁽³⁵⁾ Asia 51/75, Emi Records Limited v. CBS Limited United Kingdom, tuomio 15.6.1976 (Kok. 1976, s. 811, 28 kohta). Komission päätökset 74/634/ETY, tehty 29 päivänä marraskuuta 1974 (IV/27.095 — Ranskalais-japanilainen kuululaakereita koskeva sopimus, EYVL L 343, 21.12.1974, s. 19), 75/77/ETY, tehty 8 päivänä tammikuuta 1975 (IV/27.039 — sienisäilykkeet, EYVL L 29, 3.2.1975, s. 26) ja 75/497/ETY, tehty 15 päivänä heinäkuuta 1975 (IV/27.000 — IFT-RA-säännöt raaka-alumiiniin tuottajille, EYVL L 228, 29.8.1975, s. 3).

⁽³⁶⁾ EY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan soveltamisesta 2 päivänä tammikuuta 1973 komission päätös 73/109/ETY (IV/26918 — Euroopan sokeriteollisuus, EYVL L 140, 26.5.1973, s. 17).

4. Osallistuneet yritykset

- (107) Eurooppalaiset ja japanilaiset valmistajat ovat myöntäneet keskinäisten kokousten pitämisen ja niihin osallistumisen. Vastauksissaan esitettiin tietopyyntöihin yritykset ovat antaneet komissiolle tietoja vuosina 1992–1994 pidettyjen kokousten päivämääristä, mutta yritykset myöntävät, että yhteistyö alkoi jo 1970-luvun lopulla (Vallourecin selvityksen perusteella yhteistyö alkoi vuonna 1977). Vastauksissaan väitetiedoksiantoihin Latinalaisen Amerikan valmistajat ovat toimittaneet komissiolle tietoja, jotka vahvistavat Eurooppaan toimitettujen määrät. Näiden tietojen sekä Euroopan markkinoiden kunnioittamisen osalta tehdyn varauksen perusteella komissio peruu niitä vastaan esitetyt väitteet.

5. Rikkomisen kesto

- (108) Vallourecin selvitysten mukaan tuottajaklubin kokoukset alkoivat vuonna 1977 (s. 6257) ja niitä jatkettiin vuoteen 1995 (s. 6257). Ottaen kuitenkin huomioon 27 kappaleessa kuvaillun komission ja Japanin hallituksen välillä tehdyn sopimuksen viennin rajoittamisesta komissio katsoo rikkomisen alkaneen vasta vuonna 1990.

6. Päätelmät EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan sovellettavuudesta

- (109) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että kaikki tämän päätöksen kohteena olevat yritykset ovat rikkooneet EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohtaa sopimalla kotimarkkinoiden kunnioittamisesta.

C. BS:n, Vallourecin, Dalminen ja MRW:n sopimukset

1. Rikkomisen luonne

- (110) Vaikka kyse on kolmesta erillisestä ja eri päivänä tehdystä sopimuksesta, ne pohjautuvat kaikki alunperin Vallourecin ja BS:n välillä tehtyyn sopimukseen (ks. 78 kohta). Vallourec jatkoi niitä BS:n, Dalminen ja MRW:n kanssa osana Euroopan teollisuuden rakenneuudistusta (ks. 91 kohta).

2. Sopimusten tarkoitus ja vaikutus

- (111) Sopimusten kohteena oli Pohjanmeren markkinoiden OCTG-markkinajohtajan sileäpäisten putkien toimituk-

set, ja niiden tavoitteena oli säilyttää kotimainen valmistaja Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla, jotta tuottajaklubissa sovittua "fundamentals"-sääntöä voitaisiin noudattaa. Sopimusten pääasiallisena tavoitteena ja seurauksena oli kilpailija BS:n (Vallourecin vuodesta 1994 alkaen) kaikkien toimitustarpeiden jakaminen MRW:n, Vallourecin ja Dalminen kesken. Sopimusten perusteella sileäpäisten putkien ostohinta tehtiin riippuvaiseksi BS:n myymien kierteitettyjen putkien hinnasta. Niihin sisältyi myös BS:lle asetettu toimitusrajoitus (Vallourecille helmikuusta 1994), ja niissä veloitettiin BS ilmoittamaan kilpailijoilleen käyttämänsä hinnat ja myymänsä määrät. Lisäksi MRW, Vallourec (helmikuuhun 1994) ja Dalmine sitoutuivat toimittamaan kilpailijalleen (BS:lle, Vallourecille maaliskuusta 1994 alkaen) ennalta määrittämättömän määrän.

- (112) EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdassa todetaan erityisesti yhteismarkkinoille soveltumattomiksi sopimukset, joiden tarkoituksena tai vaikutuksena on markkinoiden jakaminen. Sopimukset, joiden tarkoituksena ja vaikutuksena on toimitusten jakaminen suurimmalle kierteitettyjen putkien valmistajalle markkinoilla, jotka muodostavat lähes puolet OCTG-kysynnästä yhteisössä (ks. 50 kappale), aiheuttaa tuntuva rajoituksen yhteismarkkinoiden sisäiseen kauppaan.

3. Vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

- (113) Yhteisön sisäiseen kauppaan vaikutetaan, koska sopimus kattaa Ranskasta, Saksasta ja Italiasta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan suuntautuvat toimitukset. Vaikutus on tuntuva, koska sopimustuotteiden toimitukset Yhdistyneeseen kuningaskuntaan muodostavat noin 20 prosenttia saumattomien OCTG-tuotteiden kulutuksesta yhteisössä.

4. Osapuolet

- (114) Sopimuksen osapuolia olivat Vallourec, MRW, Dalmine ja BS (viimeksi mainittu vain helmikuuhun 1994).

5. Rikkomisen kesto

- (115) BS:n osalta rikkomisen kesti heinäkuusta 1991 (Vallourecin kanssa tehdyn sopimuksen allekirjoittamispäivästä) helmikuuhun 1994 (BS:n tuotantolaitoksen myyntipäivään Vallourecille). MRW:n osalta rikkomisen kesti elokuusta 1993 (BS:n kanssa tehdyn sopimuksen allekirjoituspäivästä) ainakin 24 päivään huhtikuuta 1997 (ks. 92 kappale). Vallourecin osalta rikkomisen kesti heinäkuusta 1991 maaliskuuhun 1999. Dalminen osalta rikkomisen kesti joulukuusta 1991 (BS:n kanssa tehdyn sopimuksen allekirjoituspäivästä) maaliskuuhun 1999 (ks. 92 kappale).

6. Päätelmät EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan sovellettavuudesta

- (116) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että MRW, BS, Dalmine ja Vallourec ovat rikkoneet EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohtaa tekemällä sopimuksia, joiden seurauksena sileäpäisten putkien toimitukset BS:lle (Vallourecille vuodesta 1994 alkaen) on jaettu.

D. EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohtaa ei voida soveltaa

- (117) Koska tämän päätöksen kohteena olevista sopimuksista ei ole ilmoitettu komissiolle ja koska ne eivät täytä asetuksen N:o 17 4 artiklan 2 kohdassa säädettyjä edellytyksiä, EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohtaa ei voida soveltaa.

E. Osapuolten huomautukset

1. Menettely

a) Marraskuussa 1994 tehdyt tarkastuspäätökset

- (118) Japanilaiset yritykset sekä Dalmine ja MRW kiistävät niiden päätösten laillisuuden, joiden perusteella komissio suoritti tarkastukset joulukuussa 1994, ja osittain myös komission mahdollisuuden käyttää tarkastuksen aikana hankittuja asiakirjoja. Kyseisten yritysten mukaan ETA-sopimuksen 56 artiklassa vahvistettu toimivaltajako estää mahdollisuuden EFTAn valvontaviranomaisen ja komission toimivallan päällekkäisyyteen ("one stop shop"). Jos komissio epäili, että EY:n perustamissopimuksen 81 artiklaa rikottiin, se oli yksin toimivaltainen eikä sillä olisi ollut syytä esittää pyyntöä EFTAn valvontaviranomaiselle.

- (119) Komission mielestä tämä perustelu on hylättävä, koska sopimusten ja/tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen olemassaoloa koskevien, komission hallussa olevien tietojen perusteella marraskuussa 1994 tehtyjen päätösten tarkoituksena oli varmistaa,

- olivatko menettelytavat omiaan vaikuttamaan yhteisön jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan rikkominen),
- ja/tai olivatko ne omiaan vaikuttamaan ETA-sopimuksen osapuolten väliseen kauppaan (ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkominen).

EFTAn valvontaviranomaisen pyyntö koski vain osaa Euroopan talousalueesta (Norja), kun komission tarkastukset olivat paljon laaja-alaisempia, kuten tarkastuspäätöksistä selvästi ilmenee. Vastoin yritysten väitteitä

komissio oli siis toimivaltainen tekemään tarkastuksia EFTAn valvontaviranomaisen pyynnöstä ja tekemään omia tarkastuksia vahvistaakseen muiden mahdollisten rikkomisten olemassaolon.

- (120) Tarkastuspäätöksissä sovellettuun kahteen perussopimukseen, EY:n perustamissopimukseen (erityisesti 85 artiklaan) ja ETA-sopimukseen (erityisesti 53 artiklaan), pohjautuva oikeusperusta oli laillinen, koska komissio ei pystynyt alustavassa tutkimuksessaan määrittämään, oliko kyse ainoastaan EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan rikkomisesta vai myös ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkomisesta. Sen jälkeen kun komissio oli tarkistanut tosiasiat ja EFTAn valvontaviranomainen oli siirtänyt sille asian käsittelyyn, komissio oli yksin vastuussa menettelyn jatkamisesta myös ETA-sopimuksen puitteissa.

b) Jakoperustetta koskevan asiakirjan käyttäminen

- (121) Lukuun ottamatta MRW:tä ja BS:ää, jotka eivät ole esittäneet huomautuksia tästä asiasta, kaikki yritykset kiistävät sen, että komissio voisi hyödyntää jakoperustetta koskevaa asiakirjaa, sillä perusteella, ettei sen lähettä, tekijää, laatimispäivää eikä tilaisuutta, jota varten se on laadittu, ole täsmennetty. Komissiolla on oikeus olla ilmoittamatta tietolähdettään, jos sitä pyydetään. Komissio voi käyttää tällaista asiakirjaa, jos useat seikat tekevät sen autenttisuuden todennäköiseksi:

— Vallourecin 27 päivänä tammikuuta 1994 laatimassa asiakirjassa (s. 4822–4823) todetaan ”sopimusten”, ”nykyjärjestelyn” tai ”klubin” olemassaolo ja siinä mainitaan samat luvut [...] kuin jakoperustetta koskevassa asiakirjassa.

— Tiettyjä jakoperustetta koskevassa asiakirjassa kuvailtuja sopimuskohtia [...] käsiteltiin erityisesti eurooppalaisten valmistajien marraskuun kokousta varten laatimissa ehdotuksissa.

— Komission hallussa oleva klubin kokousluettelo (ks. 60 kappale) osoittaa, että Tokiossa marraskuussa 1993 pidettyä kokousta seuraava kokous järjestettiin maaliskuussa 1994 Cannesissa. Jakoperustetta koskevassa asiakirjassa mainitaan, että seuraava pääjohtajien kokous pidetään maaliskuussa 1994.

- (122) Komissio ei kuitenkaan ole käyttänyt tätä asiakirjaa itsenäisenä todisteena, vaan todistekokonaisuuteen kuuluvana aihetodisteena.

c) Mahdollisuus asiakirjoihin tutustumiseen

- (123) MRW korostaa, että sillä ei ole ollut mahdollisuutta tutustua EFTAn valvontaviranomaisen sisäisiin asiakirjoihin, jotka toimitettiin komissiolle joulukuussa 1995.

- (124) Komissio katsoo, että kyse on julkisen viranomaisen valmisteluasiakirjoista, jotka on siirretty sille ETA-sopimuksen pöytäkirjassa 23 olevan 10 artiklan 3 kohdan nojalla. Näin ollen niitä on pidettävä sisäisinä asiakirjoina, eikä niihin tutustuminen ole sallittua asiakirjoihin tutustumisoikeutta koskevan komission tiedonannon mukaan ⁽³⁷⁾.

- (125) Dalmine katsoo, että tiettyjen asiakirjojen sellaisista versioista, jotka eivät ole luottamuksellisia (joihin siis voi tutustua), oli yksinkertaisesti peitetty monia kohtia ilman, että asiakirjojen sisältöä olisi selvitetty. Tämä käytäntö ei sen mukaan ole edellä mainitun asiakirjoihin tutustumisoikeutta koskevan komission tiedonannon mukaista.

- (126) Komission on varmistettava yritysten oikeutettujen etujen suojeleminen niiltä osin, että niiden liikesalaisuudet tai muut luottamukselliset tiedot eivät tule kolmansien tietoon. Komissio pitää hyväksyttävänä nykyistä käytäntöä, jonka mukaisesti ainoastaan luottamukselliset kohdat poistetaan tekstistä siten, että tekstin yleinen ymmärrettävyys säilyy.

d) Komission väitetiedoksiantoon annettu vastausaika

- (127) MRW ja Dalmine esittävät, että komission osoittama määräaika väitetiedoksiantoon vastaamiseksi ei ollut riittävä ottaen huomioon asiakirjojen paljouden ja sen, että ne oli laadittu monilla eri kielillä.

- (128) Komissio myönsi yrityksille kahden kuukauden määräajan sen käytännön mukaisesti, jota se on noudattanut vuodesta 1993 (ks. 23. kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus, 207 kohta).

2. Tosiasiat

a) Sopimuksen olemassaolo

- (129) Väitetiedoksiantoon annetuissa ja kuulemistilaisuudessa esitetyissä kirjallisissa vastauksissa Vallourec ja Dalmine

⁽³⁷⁾ EYVL C 23, 23.1.1997, s. 3, I.A.3 ja II.A.2 kohta.

ovat selvästi tunnustaneet, että komission kuvailema OCTG- ja linepipe-sopimus eurooppalaisten ja japanilaisten välillä oli olemassa. Vaikka BS totesi, ettei se kiistä tosiasioita, se asetti kuitenkin kyseenalaiseksi tällaisen sopimuksen olemassaolon ("British Steel submits that if there was an agreement as alleged, it should be assessed in its economic context... The reasons why such an agreement would not have restricted competition within the Community to an appreciable extent, suggest that there would not have been any commercial rationale for such an agreement — which calls into question whether in fact there was an agreement of the kind alleged in the SO" ⁽³⁸⁾). MRW ei ole kommentoinut komission kuvailemia seikkoja.

- (130) KSC toteaa, ettei se voi osoittaa komission väitetiedoksiannossa kuvailemien seikkojen olevan virheellisiä. Kyseinen yritys, NSC, NKK ja SMI kiistävät, että todisteita olisi riittävästi sen osoittamiseen, että ne ovat osallistuneet sopimukseen, jolla pyrittiin suojelemaan kotimarkkinoita. Vaikka NKK myöntää, että sitä pyydettiin eurooppalaisten valmistajien kokouksissa kunnioittamaan näiden kotimarkkinoita, se korostaa jatkaneensa liiketoimintastrategiansa soveltamista, joka perustuu sen omiin päätöksiin, eikä se katsonut olevansa sitoutunut noudattamaan näitä pyyntöjä. SMI korostaa, että kotimarkkinat olivat keskustelujen kohteena nimenomaan siksi, ettei niitä sisällytettäisi mahdollisiin maailmanmarkkinoiden jakoa koskeviin järjestelyihin.

- (131) Kuten komissio muistutti kuulemistilaisuudessa – eivätkä yritykset vastanneet tähän – 62–67 kohdassa ja 100 kohdassa mainitut asiakirjat muodostavat vakuuttavien aihetodisteiden kokonaisuuden, ovat yksityiskohtaisia ja yhteensopivia ja riittävät todistamaan sopimuksen olemassaolon ja sen sisällön. Vallourec [...] -yhtiön [...] selvitys on riittävän selvä ja täsmällinen ja sen sisältöä tukevat muut asiakirjat. Japanilaiset yritykset ovat ilmoittaneet, että ne eivät voi toimittaa lisätietoja eurooppalaisten ja japanilaisten välisen tuottajaklubin kokouksista:

"NSC cannot exclude the possibility that some of its former employees who were responsible for the seamless tube business participated in such meetings prior to July 1995" (s. 13548). "NSC cannot confirm whether its former employees attended meetings between

⁽³⁸⁾ "British Steel toteaa, että jos väitetty sopimus olisi olemassa, sitä pitäisi arvioida liiketaloudellisessa ympäristössään. Syyt, joiden vuoksi tällainen sopimus ei olisi muodostanut tuntuvaa rajoitusta kilpailulle yhteisössä, viittaavat siihen, että sopimukselle ei olisi ollut mitään liiketaloudellisia perusteita. Tämä asettaa kyseenalaiseksi sen, oliko väitetiedoksiannossa esitetyn kaltaista sopimusta ylipäänsä olemassa." Väitetiedoksiannon esitetyn vastauksen 1.6 kohta.

European and Japanese producers and, if so, in what capacity they attended" (s. 14159) ⁽³⁹⁾.

"SMI felt it important to stress that it relied on recollections of SMI employees since, without having documents and records, it could not be absolutely certain as to the accuracy of the employees' accounts" (s. 14430) ⁽⁴⁰⁾.

"To the best of Mr. [...] (NKK) knowledge, there is no information other than that... contained in our reply dated 07 November 1997" (s. 14493) ⁽⁴¹⁾.

"The fact that KSC only has hearsay information concerning these meetings means that the information it can provide to the Commission is necessarily vague" (s. 14616) ⁽⁴²⁾.

- (132) Japanilaiset yritykset ilmoittivat toimittaneensa vuosina 1977–1995 merkittäviä määriä OCTG- ja linepipe-tuotteita Yhdistyneeseen kuningaskuntaan Pohjanmeren markkinoita varten. Se seikka, että ne eivät ole toimittaneet Saksaan, Ranskaan ja Italiaan, johtui puolueettomista taloudellisista syistä, jotka eivät merkitse kotimarkkinoiden kunnioittamista koskevan sopimuksen olemassaoloa. Kyseisten yritysten mukaan Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla on seuraavia erityispiirteitä muihin kolmeen markkina-alueeseen verrattuna:

— Pohjanmeri muodostaa yhteisön tullialueen ulkopuolisen offshore-alueen. Tästä syystä tuonnista tälle alueelle ei peritä yhteisön tullia eikä siihen voida soveltaa polkumyynnintimenettelyä.

— Pohjanmeren markkinat ovat houkuttelevat niin määrällisesti arvioituina (suurimmat markkinat yhteisössä) kuin hintojensakin osalta (siellä käytetään erikoiskierteitettyjä putkia eli kalliimpia tuotteita). Tästä syystä kuljetuskustannusten kattaminen Japanista on taloudellisesti kannattavaa.

- (133) Sen sijaan japanilaisten yritysten (ja BS:n) mukaan japanilaisille oli asetettu seuraavia merkittäviä myynnin esteitä muilla yhteisön markkinoilla:

⁽³⁹⁾ "NSC ei voi sulkea pois sitä mahdollisuutta, että jotkut sen palveluksessa aikaisemmin olleet työntekijät, joiden vastuualueeseen saumattomat putket kuuluivat, olisivat osallistuneet tällaisiin kokouksiin ennen heinäkuuta 1995". "NSC ei voi vahvistaa, osallistuivatko sen entiset työntekijät eurooppalaisten ja japanilaisten valmistajien välisiin kokouksiin ja jos osallistuivat, millaisessa ominaisuudessa tämä tapahtui."

⁽⁴⁰⁾ "SMI:n mielestä on tärkeää korostaa, että tiedot pohjautuvat SMI:n työntekijöiden muistikuviiin, ja ilman asiaa koskevia asiakirjoja ja pöytäkirjoja se ei voi olla täysin varma näiden muistikuvien paikkansapitävyydestä."

⁽⁴¹⁾ "[...] (NKK) tietojen mukaan asiasta ei ole saatavilla muuta tietoa kuin... ne tiedot, jotka sisältyivät 7 päivänä marraskuuta 1997 päivättyyn vastauksemme."

⁽⁴²⁾ "Koska KSC voi antaa komissiolle vain toisen käden tietoja näistä kokouksista, ne ovat väkisin vain suuntaa-antavia."

- komission kauppapolitiikka (ks. 27 kappale),
 - tulli on vahvistettu 9 prosenttiin putkien hinnasta,
 - putkien käyttö oli erittäin vähäistä ja sopimukset keskimäärin pieniä,
 - kuljetuskustannukset: japanilaisten yritysten eräiden arvioiden mukaan ne muodostivat yli 20 prosenttia API-kierteitettyjen putkien FOB-hinnasta,
 - kansalliset standardit ja tyyppihyväksyntävaatimukset,
 - toimitusajat Japanista: neljästä kuuteen viikkoa,
 - eurooppalaisten valmistajien erittäin vahva asema kansallisilla markkinoillaan,
 - polkumyynnin uhka,
 - öljy- ja kaasunjakeluhytiöt, jotka ovat julkisia yrityksiä, suosivat kansallisia valmistajia,
 - julkisia hankintoja koskevat säännöt, jotka eivät myönnä oikeuksia yhteisön ulkopuolisille yrityksille.
- (134) Komission mielestä on riittävästi osoituksia sellaisen sopimuksen olemassaolosta, jossa muun muassa määrätään kotimarkkinoiden kunnioittamisesta. Se seikka, että japanilaiset yritykset eivät harjoittaneet vientiä yhteismarkkinoille, selittyy luontevasti sopimuksen kautta. Tarkasteltuaan yritysten esittämiä taloudellisia perusteita komissio päätelee, ettei niiden pohjalta voida sulkea pois 61–77 kappaleessa kuvailun sopimuksen olemassaoloa seuraavista syistä.
- (135) ”Fundamentals”-säännöt muodostivat vain osan laajempaa sopimusta, joka säänteli kaikkia eurooppalaisten ja japanilaisten valmistajien liikesuhteita (lukuun ottamatta Yhdysvaltojen ja Kanadan markkinoita). Kuten kaikki sopimukset, se perustui osapuolten mahdollisesti erilaisien omien etujen väliseen tasapainoon. Vaikka japanilaisten yritysten mukaan Manner-Euroopan markkinat eivät olleet kiinnostavat, on todennäköistä, että sopimuksen sisältö olisi ollut erilainen tai jopa sen olemassaolo olisi asetettu kyseenalaiseksi, jos se ei olisi sisältänyt kotimarkkinoiden kunnioittamista Euroopassa.
- (136) Esitetyt markkinoille pääsyn esteet eivät olleet omiaan estämään japanilaisten mahdollisuuksia myydä eurooppalaisten valmistajien kotimarkkinoilla. Monista asiakirjoista ilmenee sitä vastoin, että eurooppalaiset yritykset pitivät japanilaisten yritysten lopputuotteiden tai paikalliseen kierteittämiseen suunnattujen sileäpäisten putkien myyntiä (s. 15611, 15623) todellisenä uhkana. Tämä osoittaa selvästi, että juuri kotimarkkinoiden kunnioittamista koskevan sopimuksen olemassaolo esti japanilaisilta valmistajilta tuonnin Euroopan markkinoille.
- (137) Yritysten esittämiä taloudellisia perusteita ei voida pitää asianmukaisina seuraavista syistä:
- Terästeollisuuden kriisitilanteen helpottamiseksi toteutettujen kaupallisten toimien ja erityisesti Japanin viranomaisten kanssa tehdyn sopimuksen tarkoituksena oli välttää markkinahäiriöitä. Vaikka nämä komission toimenpiteet ovat voineet johtaa siihen, että japanilaiset yritykset eivät ole vieneet tuotteitaan Eurooppaan vuoteen 1990 asti, ne eivät oikeuta kyseisen politiikan jatkamiseen siitä eteenpäin.
 - Alan rakenteellisen ylikapasiteetin (ks. 45 kappale) ja korkeiden kiinteiden kustannusten perusteella kaikki myynti, joka tapahtuu muuttuvia kustannuksia korkeampaan hintaan auttaa kattamaan kiinteitä kustannuksia ja supistamaan näin tuotannon kokonaiskustannuksia. Näin ollen jopa markkinat, joilla kyseisten tuotteiden kulutus ei ole kovin merkittävää, kiinnostavat jonkin verran kaikkia valmistajia.
 - Japanilaiset yritykset vievät meritse eri puolille maailmaa yli 95 prosenttia öljyteollisuuden tarkoitettujen putkien tuotannostaan. Kyseisten yritysten kuulemistilaisuudessa esittämissä lausunnoissa rahtihinnat Eurooppaan annettiin erillisinä eli olettaen, että laivat kuljettavat vain joitakin tonneja putkia ja että niiden ainoa määränpää on Eurooppa. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon mahdollisuutta rahdin yhdistämiseen kustannusten alentamiseksi. Rahdin laivauksessa kuljetusetäisyys ei ole hintaan ratkaisevasti vaikuttava seikka. Lisäksi esitetyt kustannukset eivät olleet todellisia kustannuksia vaan arvioita. Mitään vertailua ei myöskään tehty yritysten todellisten kuljetuskustannusten ja todellisten tuotantokustannusten välillä, minkä perusteella olisi mahdollisesti voitu osoittaa, että myyntitulot eivät kattaneet kustannuksia.
 - Kansallisten standardien ja tyyppihyväksyntävaatimusten eroja koskevan väitteen osalta voidaan todeta, että API-standardi on käytössä maailmanlaajuisesti ja mahdollisia tyyppihyväksyntävaatimuksia esitetään kuluttajien suhteen joka puolella maailmaa.
 - Toimitusajat Japanista ovat samat OCTG API -tuotteille ja project linepipe -tuotteille kuin erikoiskierteitettyille putkille, joiden osalta yritykset eivät ole katsoneet toimitusaikojen muodostavat estettä.

- Eurooppalaisten valmistajien vahva asema kansallisilla markkinoillaan osoittaa komission mielestä pikemminkin, että "fundamentals"-sääntöjä noudatettiin kuin että se muodostaisi esteen japanilaisten yritysten Eurooppaan suuntautuvalla viennille.
- Japanilaisten tuotteiden vientiä Eurooppaan koskeva polkumyymintimenettelyjen uhka ei ole komission mielestä asianmukainen perustelu. Japanilaisten tuomia terästeollisuustuotteita kohtaan ei ole aloitettu yhtään polkumyymintimenettelyä, ja muita maita kohtaan aloitetut menettelyt (jotka muuten koskivat yleisesti saumattomia putkia) eivät ole johtaneet tulleihin. Japanilaisia (ja eurooppalaisia) yrityksiä on asetettu polkumyymintimenettelyjen kohteeksi Yhdysvalloissa useampien terästeollisuustuotteiden osalta, mikä ei kuitenkaan ole johtanut japanilaisten vetäytymiseen Yhdysvaltojen markkinoilta.
- Väitteestä, jonka mukaan öljy- ja kaasunjakeluyhtiöt suosivat kansallisia valmistajia, voidaan todeta, että japanilaiset yritykset eivät ole toimittaneet yhtään esimerkkiä tekemästään tarjouksesta, jota ei olisi hyväksytty. Tarjousten puuttuessa on mahdotonta tehdä sopimuksia.
- Julkisia hankintoja koskevat säännöt eivät estäneet japanilaisten yritysten mahdollisuutta tehdä sopimuksia.
- (138) Komissio myöntää, että japanilaisilla valmistajilla on Eurooppaan suuntautuvan myynnin osalta joitakin haittatekijöitä, jotka johtuvat maantieteellisestä etäisyydestä ja tulleista. Nämä haittatekijät eivät kuitenkaan voi selittää yritysten puuttumista Euroopan markkinoilta näin pitkällä aikavälillä.
- b) Sopimuksen kesto
- (139) Japanilaiset yritykset korostavat, että Vallourecin selvityksessä todetaan sopimusten alkaneen vuoden 1977 jälkeen mutta ei täsmennetä ajankohtaa tarkemmin. Dalmine toteaa, että vaikka yhteydenpito onkin alkanut vuonna 1977, mikään ei osoita, että se olisi johtanut komission kuvaileman sopimuksen tekemiseen, vaan sopimus on voitu tehdä myöhemmin. Kyseisten yritysten mukaan komissio ei voi tukeutua vain Vallourecin selvitykseen osoittaakseen sopimuksen alkamisajankohdaksi vuoden 1977. SMI puolestaan ei vastusta komission käsitystä siitä, että kokousten pitäminen aloitettiin 1980-luvun puolivälissä.
- (140) Komissio nojautuu Vallourecin selvitykseen tältä osin ja katsoo, että mikään yritys ei ole toimittanut täsmällisiä tietoja, jotka voisivat asettaa selvityksen kyseenalaiseksi.
- (141) KSC, SMI, NKK ja Dalmine korostavat sopimuksen päätymisen osalta, että ne eivät ole osallistuneet tuottajaklubin kokouksiin vuoden 1994 jälkeen.
- (142) Komissio katsoo, ettei ole tarpeen pitää kokousta osallistuaakseen jo niin pitkään voimassa olleeseen sopimukseen. Vallourecin 17 päivänä syyskuuta 1996 antaman selvityksen mukaan yhteydenpito japanilaisiin yrityksiin päättyi noin vuotta aikaisemmin. On myös otettava huomioon, että tarkastukset toteutettiin joulukuussa 1994. Näistä syistä komissio päätteli 108 kohdassa, että sopimus oli voimassa vuosina 1977–1995 (paitsi BS:n osalta).
3. Oikeudellinen arvio
- a) Eurooppalaisten ja japanilaisten valmistajien yhteistyö
- (143) Japanilaiset yritykset ja BS korostavat, että vaikka kotimarkkinoiden kunnioittamisesta olisi tehty sopimus, sillä ei olisi ollut vaikutusta kilpailuun yhteismarkkinoilla, koska japanilaisten yritysten myynnillä oli vastassaan 133 kappaleessa kuvailtuja esteitä. BS puolestaan katsoo, ettei se ole myynyt muiden valmistajien kotimarkkinoille, koska se päätti valssaamon rakentamisen jälkeen keskittyä kotimarkkinoilleen. Näin ollen sen vetäytymistä koskevalla sopimuksella ei olisi ollut vaikutusta kilpailuun.
- (144) Jos sopimuksen tarkoituksena todetaan olevan kilpailun rajoittaminen EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, markkinoille aiheutuneita todellisia vaikutuksia ei kuitenkaan tarvitse ottaa huomioon (104 kappale). Konkreettisia vaikutuksia koskevaa kysymystä on aiheellista tarkastella ainoastaan mahdollisten sakkojen määrän määrittämiseksi ⁽⁴³⁾.
- (145) Japanilaiset yritykset käyttävät perusteena myös sitä, että ne myyvät suoraan loppukäyttäjille (öljy-yhtiöille) ja näin ollen tuotteet eivät ole myöhempien myyntitapahtumien kohteena. Tästä syystä sopimus ei vaikuta yhteisön sisäiseen kauppaan EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Komissio katsoo, että perustelussa ei oteta huomioon sitä, että neljän japanilai-

⁽⁴³⁾ Asia T-14/89, Montedipe v. komissio, tuomio 10.3.1992 (Kok. 1992, s. II-1155, 264 kohta).

sen yrityksen lisäksi neljä eurooppalaista yritystä osallistui sopimukseen, jonka yksi osa käsitti kotimarkkinoiden kunnioittamisen. Komission mielestä tällainen sopimus voi vaikuttaa kyseisten jäsenvaltioiden väliseen kaupankäyntiin jäsenvaltioiden välisen yhtenäismarkkinoiden toteutumista koskevan tavoitteen vastaisesti. Edellä esitetyistä syistä (106 kappale) tällä sopimuksella voi olla tuntuva vaikutus yhteisön sisäiseen kauppaan.

b) BS:n, Vallourecin, Dalminen ja MRW:n välillä tehdyt sopimukset

- (146) Nämä osapuolet kiistävät, että kyseiset kolme sopimusta olisivat peräisin yhdestä keskinäisestä sopimuksesta. Yritysten mukaan sopimukset on neuvoteltu ja tehty erikseen ja yksittäin.
- (147) Komissio on sen sijaan sitä mieltä, että kuten 78–81 kappaleesta ilmenee, BS:n ja Vallourecin välillä on ollut sopimus (tehty Vallourecin aloitteesta VAM-lisenssisopimuksen uudistamisen yhteydessä), jonka perusteella BS hankki sileäpäisiä putkia MRW:ltä, Dalminelta ja Vallourecilta, jotta Yhdistyneen kuningaskunnan markkinat voitaisiin säilyttää ”kotimarkkinoina” japanilaisten yritysten markkinoillepääsyn estämiseksi. Vuonna 1993 kyseiset neljä yritystä pääsivät yhteisymmärrykseen näiden sopimusten säilyttämisestä (91 kappale) Euroopan teollisuuden rakenneuudistusprosessin yhteydessä, ja tämän yritykset myös ilmoittivat japanilaisille. Näistä syistä komissio katsoo, että kyseiset sopimukset ovat EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan vastaisia.
- (148) Osapuolet esittävät lisäksi, että sopimukset olivat liiketoinnin kannalta perusteltuja eikä niiden sisältö ollut EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan vastainen.
- (149) BS korostaa, että se oli vuonna 1990 päättänyt lopettaa puhtaasti taloudellisista syistä kuumavalssattujen saumattomien putkien valmistuksen (Clydesdalessa), mikä tapahtuikin huhtikuussa 1991. Airdreen viimeistelylaitokset (”Imperial”) päätettiin säilyttää lyhyellä aikavälillä, ja ne tarvitsivat varmoja sileäpäisten putkien toimituksia. Kullekin kolmelle kumppanille annetut prosenttiosuudet selittyvät siten, että Yhdistyneen kuningaskunnan epävaakaan kysynnän vuoksi BS:n olisi ollut varsin riskialtista sitoutua ostamaan viiden vuoden ajaksi vahvistettuja määriä tai sitoutua ostamaan vain yhdeltä toimittajalta. Koska yritys oli riippuvainen Vallourecin lisenssistä OCTG-tuotannon osalta, Vallourecilla oli erittäin vahvat neuvotteluasetumat pääasiallisesti toimittajaksi päästäkseen ([...] %). Varastojensa ja varastointikulujensa pienentämiseksi Dalmine ja MRW olivat luonnollisia valintoja, koska nämä yritykset pystyivät toimittamaan tuotteen viikossa, kun japanilaisten toimitusaika oli useita

viikkoja. Lisäksi BS korostaa, että sileäpäisten putkien hintojen laskemisessa käytetty menetelmä antoi jokaiselle toimittajalle voittomarginaalin rajoittamatta kilpailua. Tämän menetelmän soveltamiseksi BS paljasti vain edellisen neljännesvuoden keskihinnat.

- (150) Dalminen mukaan sen sopimus BS:n kanssa mahdollisti myynnin Euroopan tärkeimmillä markkinoilla [...]. Dalmine katsoo, ettei se ole sitoutunut toimittamaan ennakolta vahvistamatonta määrää putkia, koska määrät vahvistettiin kuukausittain. Dalmine toteaa lisäksi, että sillä oli joka tapauksessa vain toissijainen asema sopimusta tehtäessä.
- (151) MRW toteaa puolestaan, että sen sopimus BS:n kanssa mahdollisti tuotantokapasiteetin käyttöasteen parantamisen sen jälkeen, kun entisen Neuvostoliiton markkinat olivat romahtaneet ja se oli hävinnyt oikeudellisen kiistan Vallourecin kanssa oikeudesta käyttää omaa erikoisliitosta.
- (152) Komissio katsoo, että näiden sopimusten tavoitteena oli säilyttää BS valmistajana Yhdistyneessä kuningaskunnassa osana ”fundamentals”-käytäntöä (147 kappale). Saumattomien putkien alalla tuolloin vallinneen rakenteellisen ylikapasiteetin perusteella (komission asetuksessa (ETY) N:o 3296/92, joka koski polkumyynnittulien käyttöönottoa tiettyjen Unkarista, Puolasta, Tšekkoslovakiasta ja Kroatiaasta peräisin olevien saumattomien putkien tuonnissa, viitattiin kapasiteetin käyttöasteeseen, joka alitti selkeästi 75 prosenttia, jossa kannattavuuskysynnksen katsottiin olevan⁽⁴⁴⁾ BS ei siis voinut pelätä sileäpäisten putkien toimitusten tai kohtuuhintaisten toimitusten puutetta. Asiakirjoista käy myös ilmi (s. 15611 ja 15612), että näiden sopimusten avulla Yhdistyneen kuningaskunnan hinnat pysyivät korkeina (”Certains clients UK voudront profiter d’opportunité de tubes lisses à prix plus bas que ceux offerts par les Européens à BSC et chercheront à imposer à BSC des tubes lisses d’origine sud-américaine, ce que BSC aura du mal à refuser”⁽⁴⁵⁾). Vapaan kilpailun välttämiseksi BS oli jopa esittänyt mahdollisuutta ostaa sileäpäisiä putkia muilta valmistajilta kuin Vallourecilta, MRW:tä ja Dalminelta (s. 15586–15587). Euroopan ulkopuolella toimivat valmistajat olisivat myös pystyneet toimittamaan kyseisiä putkia 5–6 viikon toimitusaajoilla, jotka näissä sopimuksissa vahvistettiin⁽⁴⁶⁾. Sopimuksissa ei myöskään määrätty muuta seuraamusta tuotteen toimittamatta jättämisestä

⁽⁴⁴⁾ EYVL C 328, 14.11.1992, s. 15, 38 kappale.

⁽⁴⁵⁾ ”Eräät Yhdistyneen kuningaskunnan asiakkaat haluavat käyttää tilaisuutta hyväkseen ja hankkia sileäpäisiä putkia alhaisempiin hintoihin kuin eurooppalaiset tarjoavat BSC:lle. Ne yrittävät vaatia BSC:ltä eteläamerikkalaisten putkien käyttöä, ja BSC:n on ollut vaikea kieltäytyä siitä.”

⁽⁴⁶⁾ Sopimuslausekkeen 4 mukaan käytössä on kolme määräaika: esim. maaliskuun toimitusten osalta BS vahvistaa a) määrät 15. joulukuuta, b) ulkomitat 15. tammikuuta ja c) muut tilaukset 25. tammikuuta (maaliskuun alkupuolen toimitukset) tai 10. helmikuuta (maaliskuun loppupuolen toimitukset).

kuin se, että toimittamatta jätetty tonnimäärä oli liitettävä kyseisen toimittajan vuotuisiin toimitusoikeuslaskelmiin, mikä näin ollen käytännössä vähensi sopimuksissa vahvistettuja toimitusosuuksia. Tästä voidaan päätellä, että toimitusajalla ei ollut sellaista merkitystä BS:lle kuin se on esittänyt.

(153) Sopimukseen sisältyi joka tapauksessa seuraavia kilpailua rajoittavia ehtoja:

— Määrittäessään BS:lle toimitettavat määrät prosentteina kiinteiden tonnimäärien sijaan Vallourec, MRW ja Dalmine sitoutuivat toimittamaan ennakolta vahvistamattomia määriä kilpailijansa hyväksi. Tällä tavoin ne luopuivat kilpailijansa hyväksi osittain tilaisuudesta hyötyä suoraan mahdollisesta kiertettyjen putkien kulutuksen kasvusta, sillä BS:n (ja sittemmin Vallourecin) mahdollisuus tilata MRW:ltä, Dalminelta ja Vallourecilta ennakolta rajoittamaton määrä sileäpäisiä putkia takasi BS:lle valmiuden vastata kysynnän kasvuun. Vallourec, MRW ja Dalmine eivät olisi sitoutuneet toimittamaan ennakolta vahvistamattomia määriä ilman varmuutta siitä, että BS ei hyödyntäisi tilannetta kasvattamalla osuuttaan kiertettyjen putkien markkinoilla niiden kustannuksella. Tämän välttämiseksi toimittajilla oli sopimuslausekkeen 9c) nojalla mahdollisuus päättää sopimus osoittamalla, että niiden täytäntöönpanosta oli todellisuudessa aiheutunut tappioita. Toimitettavien määrien vahvistaminen prosentteina vähensi MRW:n, Vallourecin ja Dalminen välistä kilpailua BS:lle toimitettavista määristä.

— Seurauksena hinnoittelumenetelmästä, jossa sileäpäisten putkien hinnat sidottiin kiertettyjen putkien hintoihin, Vallourec, MRW ja Dalmine menettivät kaiken mielenkiinnon kiertettyjä putkia koskevaan hintakilpailuun Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Kiertettyjen putkien hinnan alentaminen olisi johtanut niiden sileäpäisten putkien hintojen laskuun, joiden toimittamiseen BS:lle (ja sittemmin Vallourecille) yritykset olivat sitoutuneet. Tällä tavoin osapuolet varmistivat, että Yhdistyneen kuningaskunnan hinnat pysyivät korkeina.

— Tiedot, joiden toimittamiseen muille osapuolille BS (ja sittemmin Vallourec) sitoutui sopimusten nojalla (hinnat ja määrät), kuuluvat liikesalaisuuksien piiriin. Näiden tietojen antamisella pyrittiin pitämään hallinnassa Yhdistyneen kuningaskunnan markkinaolosuhteet.

(154) Vallourec esittää, että se jatkoi sopimuksia samoista syistä kuin BS oli ne alunperin tehnyt.

(155) Komissio kuitenkin katsoo, että kuten asiakirjoista ilmenee (91 kappale), tästä jatkosta tehtiin sopimus neljän osapuolen välillä osana Euroopan teollisuuden rakenneuudistusta, ja sen tarkoituksena oli tukea Yhdistyneen kuningaskunnan kotimarkkinoilla tapahtuvaa tuotantoa.

F. Seuraamukset

1. Yleisiä huomioita

(156) Asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdan mukaisesti komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille sakon, joka on vähintään 1 000 ja enintään 1 000 000 euroa taikka tätä suurempi mutta enintään 10 prosenttia kunkin rikkomiseen osallistuneen yrityksen edellisen tilikauden liikevaihdosta, jos ne tahallaan tai tuottamuksesta rikkovat EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohtaa.

(157) Määrittäessään sakkoa komission on otettava huomioon kaikki asian kannalta merkitykselliset tosiasiat ja varsinkin rikkomisen vakavuus ja kesto.

(158) Tässä tapauksessa komissio soveltaa myös sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa 18 päivänä heinäkuuta 1996 annettua komission tiedonantoa ⁽⁴⁷⁾.

2. Rikkomisen vakavuus

(159) Määrittääkseen rikkomisen vakavuuden komissio ottaa huomioon rikkomisen luonteen, todellisen vaikutuksen markkinoihin ja kyseessä olevien markkinoiden maantieteellisen laajuuden.

(160) Komissio toteaa, että tässä tapauksessa sopimuksen kohteena olevat putket (saumattomat OCTG API- ja project linepipe -tuotteet) muodostavat vain osan öljy- ja kaasuteollisuuden käyttöön tarkoitetuista saumattomista putkista. Tämän päätöksen kohteena olevien yritysten Euroopan yhteisössä myymät tuotteet muodostavat vain noin 19 prosenttia kyseisten tuotteiden kulutuksesta yhteisössä. Loput saumattomien OCTG- ja linepipe-tuotteiden kulutuksesta katetaan sopimuksen piiriin kuuluvalla tarjonnalla (yli 50 %) ja tuonnilla muista yhteisön ulkopuolisista maista kuin Japanista (yli 21 %). Lisäksi viimeisen 25 vuoden aikana tapahtuneen hitsattujen putkien tuotantotekniikan kehityksen perusteella osa saumattomien OCTG- ja linepipe-tuotteiden kysynnästä voidaan kattaa keskikokoisilla hitsatuilla putkilla, joiden tuotantokustannukset ovat alhaisemmat (24 kappale). Näin ollen rikkomisen todellinen vaikutus markkinoihin on ollut rajallinen.

⁽⁴⁷⁾ EYVL C 207, 18.7.1996, s. 4.

(161) Tämän päätöksen kohteena oleva sopimus, jolla pyritään kotimarkkinoiden kunnioittamiseen, rikkoo kuitenkin erittäin vakavalla tavalla yhteisön lainsäädäntöä, koska se haittaa sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Valmistajat sopivat tietoisina toimiensa laittomuudesta salaisen ja vakiintuneen järjestelyn käyttöönotosta, jolla pyrittiin rajoittamaan kilpailua merkittäväällä teollisuudenalalla. Lisäksi kyseiset neljä jäsenvaltiota muodostavat pääosan saumattomien OCTG- ja linepipe-tuotteiden kulutuksesta yhteisössä ja näin ollen laajat maantieteelliset markkinat.

(162) Edellä esitetyn perusteella rikkomista on pidettävä erittäin vakavana. Komissio ottaa kuitenkin huomioon myös sen, että tämän päätöksen kohteena olevien yritysten kyseisten tuotteiden myynnin arvo näissä neljässä jäsenvaltiossa oli noin 73 miljoonaa euroa vuodessa.

(163) Edellä esitetyn perusteella rikkomisen vakavuuteen perustuvan sakon määräksi on asetettava 10 miljoonaa euroa.

(164) BS:n, MRW:n, Dalminen ja Vallourecin välisistä sopimuksista komissio katsoo, että ne olivat vain keino "Eurooppa-Japani-klubiin" liittyvän kotimarkkinaperiaatteen täytäntöönpanemiseksi. Tästä syystä komissio ei aio määrätä lisäsakkoa.

(165) Kaikki tämän päätöksen kohteena olevat yritykset ovat suurikokoisia. Ei siis ole syytä määrätä niille tältä osin erisuuruisia sakkoja.

3. Rikkomisen kesto

(166) Kuten 108 kappaleessa mainitaan, komissio katsoo rikkomisen alkaneen vasta vuonna 1990. Vallourecin, MRW:n, Dalminen, KSC:n, NKK:n, NSC:n ja SMI:n osalta rikkomisen on siis kestänyt vuodesta 1990 vuoteen 1995. BS:n osalta rikkomisen on kestänyt vuodesta 1990 vuoteen 1994. Kyseessä on siis keskipitkän ajan kestänyt rikkomisen, mikä oikeuttaa sakon korottamiseen 10 prosentilla vuodessa rikkomisen vakavuuden perusteella vahvistetusta määrästä.

(167) Sakon perusmääräksi vahvistetaan siis 15 miljoonaa euroa Vallourecin, MRW:n ja Dalminen, KSC:n, NSC:n ja SMI:n osalta ja 14 miljoonaa euroa BS:n osalta.

4. Lieventävät seikat

(168) Komissio toteaa, että teräsputkien ala oli erittäin pitkään kriisitilanteessa, kuten 26 kappaleessa mainittiin. Alan tilanne heikkeni varsinkin vuodesta 1991 alkaen, mikä yhdessä tuonnin lisääntymisen kanssa johti tuotantokapasiteetin supistuksiin ja tehtaiden sulkemiseen.

(169) Näistä syistä sakon perusmäärää on oikeutettua pienentää 10 prosenttia lieventävien seikkojen perusteella.

5. Sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon sovellettavuus

(170) Vallourec on ainoa tämän päätöksen kohteena olevista yrityksistä, joka on toimittanut oleellisia tietoja sopimuksen voimassaolosta ja sisällöstä. Näiden tietojen perusteella komission on ollut helpompi todeta, että kyseessä on EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen. Lisäksi Vallourec ilmoitti komissiolle, että se ei kiistä tosiseikkoja, joihin komission väitetiedonanto perustui.

(171) Tämä yhteistyö oikeuttaa sakon määrän alentamiseen 40 prosentilla edellä mainitun tiedonannon D.2 kohdan ensimmäisen ja toisen luetelmakohdan nojalla.

(172) Väitetiedoksiintoon antamissaan ja kuulemistilaisuudessa esittämässään kirjallisissa vastauksissa Dalmine ilmoitti komissiolle, että se ei kiistä tosiseikkoja, joihin komission väitteet perustuvat.

(173) Sen sakkoa on alennettava 20 prosenttia edellä mainitun tiedonannon D.2 kohdan toisen luetelmakohdan nojalla.

(174) Komissio pitää MRW:n toimintaa ristiriitaisena. Vaikka MRW ei ole kiistänyt tosiseikkoja kirjallisissa vastauksissaan väitetiedoksiintoon eikä kuulemistilaisuudessa, se ei ole myöskään koskaan selvästi ilmaissut kantaansa. Lisäksi MRW on kieltäytynyt toimittamasta eräitä tietoja, joita komissio on pyytänyt asetuksen N:o 17/11 artiklan 5 kohdan nojalla tehdyllä päätöksellä. Komissio katsoo, että tiedonannon soveltaminen ei ole perusteltua tässä tapauksessa. Tämä koskee myös BS:ää, joka asetti kyseenalaiseksi komission väitetiedoksiannossa kuvaileman sopimuksen olemassaolon, vaikka ilmoittikin, ettei se kiistä tosiseikkoja.

(175) Komissio ei ole havainnut KSC:n, NKK:n, NSC:n ja SMI:n toimineen todellisessa yhteistyössä, mikä oikeuttaisi edellä mainitun tiedonannon soveltamiseen. Nämä yritykset ovat kiistäneet sopimuksen olemassaolon koko menettelyn ajan,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

1. Mannesmannröhren-Werke AG, Vallourec SA, British Steel Limited, Dalmine SpA, Sumitomo Metal Industries Limited, Nippon Steel Corporation, Kawasaki Steel Corporation ja NKK Corporation ovat rikkoneet EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan määräyksiä osallistumalla tämän päätöksen johdanto-osassa esitetyllä tavalla ja esitetyssä laajuudessa sopimukseen, jolla pyrittiin muun muassa yritysten kotimarkkinoiden kunnioittamiseen saumattomien OCTG API- ja project linepipe -tuotteiden osalta.

2. Rikkominen on kestänyt vuodesta 1990 vuoteen 1995 Mannesmannröhren-Werke AG:n, Vallourec SA:n, Dalmine SpA:n, Sumitomo Metal Industries Limitedin, Nippon Steel Corporationin, Kawasaki Steel Corporationin ja NKK Corporationin osalta. British Steel Limitedin osalta rikkomisen on kestänyt vuodesta 1990 helmikuuhun 1994.

2 artikla

1. Mannesmannröhren-Werke AG, Vallourec SA, British Steel Limited ja Dalmine SpA ovat rikkoneet EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan määräyksiä tekemällä 1 artiklassa tarkoitetun rikkomisen yhteydessä sopimuksia, joiden perusteella sileäpäisten OCTG-tuotteiden toimitukset British Steel Limitedille (Vallourec SA:lle vuodesta 1994 alkaen) on jaettu.

2. British Steel Limitedin osalta rikkomisen on kestänyt 24 päivästä heinäkuuta 1991 helmikuuhun 1994. Vallourec SA:n osalta rikkomisen on kestänyt 24 päivästä heinäkuuta 1991 aina 30 päivään maaliskuuta 1999. Dalmine SpA:n osalta rikkomisen on kestänyt 4 päivästä joulukuuta 1991 aina 30 päivään maaliskuuta 1999. Mannesmannröhren-Werke AG:n osalta rikkomisen on kestänyt 9 päivästä elokuuta 1993 aina 24 päivään huhtikuuta 1997.

3 artikla

Edellä 1 ja 2 artiklassa tarkoitettujen yritysten on heti lopetettava kyseisissä artikloissa tarkoitettu rikkomisen, jos ne eivät ole sitä jo lopettaneet, ja niiden on tästä lähtien pidätyttävä toistamasta kyseisissä artikloissa täsmennettyjä toimia tai menettelytapoja ja toteuttamasta toimenpiteitä, joilla voi olla samanlainen vaikutus kuin kyseisellä rikkomisella.

4 artikla

Edellä 1 artiklassa mainituille yrityksille määrätään kyseisessä artiklassa todetun rikkomisen vuoksi seuraavat sakot:

1	Mannesmannröhren-Werke AG	13 500 000 euroa
2	Vallourec SA	8 100 000 euroa
3	British Steel Limited	12 600 000 euroa
4	Dalmine SpA	10 800 000 euroa
5	Sumitomo Metal Industries Limited	13 500 000 euroa
6	Nippon Steel Corporation	13 500 000 euroa
7	Kawasaki Steel Corporation	13 500 000 euroa
8	NKK Corporation	13 500 000 euroa.

5 artikla

Sakot on maksettava kolmen kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta seuraavalle tilille:

Tilinumero: 310-0933000-43
Euroopan komissio
Banque Bruxelles-Lambert
Agence Européenne
Rond-Point Schuman / Schumanplein 5
B-1040 Bruxelles/Brussel

Tämän määräajan jälkeen peritään korkoa, jota Euroopan keskuspankki soveltaa perusrahoitusoperaatioissaan sen kuukauden ensimmäisenä arkipäivänä, jona tämä päätös on tehty. Korkoon lisätään 3,5 prosenttiyksikköä, eli korko on yhteensä 6,5 prosenttia.

6 artikla

Tämä päätös on osoitettu seuraaville yrityksille:

- 1 Mannesmannröhren-Werke AG, Wiesenstraße 36, D-45473 Mülheim;
- 2 Vallourec SA, 130, rue de Sully, BP 415, F-92103 Boulogne Billancourt Cedex;
- 3 British Steel Limited, 15 Marylebone Road, London NW1 5JD, United Kingdom;

- 4 Dalmine SpA, Piazza Caduti 6 luglio 1944, n. 1, I-24044 Dalmine (Bergamo);
- 5 Sumitomo Metal Industries Limited, Ote Centre Building, 1-3, Otemachi 1-Chome, Chiyoda-Ku, Tokyo, 100-8113 Japan;
- 6 Nippon Steel Corporation, 6-3 Otemachi 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo 100-8071, Japan;
- 7 Kawasaki Steel Corporation, Hibiya Kokusai Building, 2-3, Uchisaiwaicho 2-chome, Chiyoda-ku, Tokyo 100-0011, Japan;
- 8 NKK Corporation, 1-1-2 Marunouchi Chiyoda-ku, Tokyo 100-8202, Japan.
- Tämän päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 256 artiklaa.
- Tehty Brysselissä 8 päivänä joulukuuta 2003.
- Komission puolesta*
Mario MONTI
Komission jäsen
-

LIITE 1

SAUMATTOMIEN PUTKIEN VALMISTUS JA VIENTI VUONNA 1996

(kilotonnia)

	Valmistus	Vienti
EU	3 273	1 472
KIE	1 278	687
IVY	2 617	695
USA	2 064	467
Latinalainen Amerikka	1 678	1 183
Japani	1 938	1 267
Kiina	3 162	234
Muut maat	390	376
Yhteensä	16 400	6 381

Lähde: European Steel Tubes Association.

LIITE 2

VALLOURECIN, DALMINEN, MRW:N, BS:N ⁽¹⁾, NSC:N, SMI:N ⁽²⁾, KSC:N JA NKK:N ⁽³⁾ MYYMÄT ÖLJYTEOLLISUUDEN KÄYTTÖÖN TARKOITETUT SAUMATTOMAT TERÄSPUTKET (LUKUUN OTTAMATTA RUOSTUMATTOMASTA TERÄKSESTÄ VALMISTETTUJA PUTKIA)

Keskiarvo 1990–1995

		Saksa	Ranska	Italia	Yhdistynyt kuningaskunta	EU yhteensä	Koko maailma
Sileäpäiset OCTG-tuotteet	Miljoonaa euroa	0,3	0,4	0,6	31,2	33,3	99,6
	Tonnina	301	190	719	57 822	59 549	169 143
API-kierteitetyt OCTG-tuotteet	Miljoonaa euroa	3,9	3,1	1,4	15,8	31,5	463,5
	Tonnina	3 266	3 140	1 514	19 622	38 277	688 601
Erikoiskierteitetyt OCTG-tuotteet	Miljoonaa euroa	13,9	2,7	29,2	63,5	133,7	329,9
	Tonnina	8 452	2 616	31 734	58 152	125 143	361 374
OCTG-tuotteet yhteensä	Miljoonaa euroa	18,0	6,2	31,1	110,5	198,4	892,9
	Tonnina	12 717	5 982	33 966	131 940	223 280	1 241 446
Project linepipe	Miljoonaa euroa	5,1	3,5	9,9	30,0	57,2	192,0
	Tonnina	4 585	4 277	13 355	37 983	71 209	319 028
Tehdasvalmisteinen linepipe	Miljoonaa euroa	1,2	14,4	47,5	19,3	101,1	224,6
	Tonnina	1 831	22 696	77 725	27 659	160 951	396 806
Linepipe yhteensä	Miljoonaa euroa	6,4	17,9	57,3	49,4	158,3	416,1
	Tonnina	6 417	26 973	91 580	65 642	232 159	715 834

⁽¹⁾ BS:n luvut eivät sisällä Wednesfieldin valssaamossa valmistettuja putkijohdon osia (linepipe).

⁽²⁾ SMI ei ole eritelty valmistamaan linepipe-tuotteita tyypeittäin. Tästä syystä sen ilmoittamia tietoja ei ole tältä osin sisällytetty taulukkoon. Lisäksi yrityksen myymät sileäpäiset OCTG-tuotteet on sisällytetty API-kierteitettyjen OCTG-tuotteiden määrään.

⁽³⁾ NKK:lla ei ole myyntitilastoja, vaan tiedot perustuvat Japanin valtiovarainministeriön julkaisemiin tilastoihin. OCTG- tai linepipe-tuotteiden tuoteryhmiä ei ole eritelty maailmanlaajuisella tasolla. Euroopan osalta kyse on NKK:n esittämistä arvioista. Tästä syystä NKK:n tietoja koko maailman tasolta ei ole otettu mukaan. Sileäpäisten OCTG-tuotteiden myynti sisältyy API-kierteitettyjen OCTG-tuotteiden määrään.

LIITE 3

VALLOURECIN, DALMINEN, MRW:N, BS:N, NSC:N, SM:E:N, KSC:N JA NKK:N TOIMITTAMAT
SAUMATTOMAT OCTG-TUOTTEET

Keskiarvo 1990–1996

	Tonnia	Prosenttia
Italia	31 775	2
Saksa	12 329	1
Ranska	5 854	0
Yhdistynyt kuningaskunta	127 419	9
Espanja	454	0
Itävalta	1 821	0
Muut EU-maat	38 906	3
Norja	74 096	5
ETA	292 725	20
IVY	106 266	7
Yhdysvallat/Kanada	132 989	9
Etelä-Amerikka	69 455	5
Japani	10 524	1
Lähi-itä	153 287	10
Kaakkois-Aasia	150 703	10
Kiina	403 267	27
Muu maailma	136 488	9
Yhteensä	1 484 977	100

LIITE 4

VALLOURECIN, DALMINEN, MRW:N, BS:N, NSC:N, SME:N, KSC:N, NKK:N TOIMITTAMAT SAUMATTOMAT LINEPIPE-TUOTTEET

Keskiarvo 1990–1996

	Tonnia	Prosenttia
Italia	89 020	10 %
Saksa	9 988	1 %
Ranska	26 969	3 %
Yhdistynyt kuningaskunta	62 430	7 %
Espanja	6 655	1 %
Itävalta	2 677	0 %
Muut EU-maat	24 411	3 %
Norja	16 078	2 %
ETA	238 566	26 %
IVY	61 507	7 %
Yhdysvallat/Kanada	121 818	13 %
Etelä-Amerikka	26 106	3 %
Japani	35 498	4 %
Lähi-itä	111 670	12 %
Kaakkois-Aasia	220 500	24 %
Kiina	10 846	1 %
Muu maailma	70 505	8 %
Yhteensä	909 657	100 %

LIITE 5

TUONTI KOLMANSISTA MAISTA (LUKUUN OTTAMATTA JAPANIA)

Keskiarvo 1990–1995

(tonnia)

	Saumattomat OCTG-tuotteet	Saumattomat linepipe-tuotteet
Italia	49 781	27 748
Saksa	1 604	4 082
Ranska	1 682	2 163
Yhdistynyt kuningaskunta	3 622	4 395
EU	66 027	56 580

Lähde: Eurostat.

KOMISSION PÄÄTÖS,**tehty 2 päivänä lokakuuta 2002,****valtiontuesta C 44/01 (ex NN 147/98), jonka Saksa on myöntänyt Technische Glaswerke Ilmenau GmbH:lle**

(tiedoksiannettu numerolla K(2002) 2147)

(Ainoastaan saksankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2003/383/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ⁽¹⁾ Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan ja EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 ⁽²⁾ 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja ottaa huomioon saamansa huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

- (1) Saksa ilmoitti komissiolle Technische Glaswerke Ilmenau GmbH:lle (jäljempänä "TGI") myönnetystä rakenneuudistuksesta EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti 1 päivänä joulukuuta 1998 päivätyllä, 4 päivänä joulukuuta 1998 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä. Koska tuki oli jo maksettu, toimenpiteet kirjattiin ilmoittamattomaksi tueksi NN 147/98. Komissio pyysi Saksalta täydentäviä tietoja 23 päivänä joulukuuta 1998 ja 29 päivänä maaliskuuta 1999 päivätyillä kirjeillä, joihin saatiin vastaus 18 päivänä helmikuuta 1999 päivätyllä ja 19 päivänä helmikuuta 1999 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä sekä 31 päivänä toukokuuta 1999 päivätyllä ja 1 päivänä kesäkuuta 1999 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä. Saksa toimitti lisätietoja 15 päivänä syyskuuta 1999, 4 päivänä lokakuuta 1999 ja 29 päivänä lokakuuta 1999 päivätyillä kirjeillä, jotka kirjattiin saapuneiksi 20 päivänä syyskuuta 1999, 5 päivänä lokakuuta 1999 ja 3 päivänä marraskuuta 1999.
- (2) Komissio ilmoitti Saksalle 4 päivänä huhtikuuta 2000 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa tukea koskeva

EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukainen menettely, koska Saksa oli luopunut kauppahinnan 4 000 000 miljoonan Saksan markan suuruisen osan perimisestä (valtiontuki C 19/2000). Samalla komissio kehotti Saksaa toimittamaan kaikki tarvittavat tiedot, joiden perusteella voitaisiin todeta, kuuluivatko Kreditanstalt für Wiederaufbau (jäljempänä "KfW") väitteen mukaan komission hyväksymien tukiohjelmien mukaisesti myöntämät 17 100 000 Saksan markan investointiluoat ja hyväksytystä Thüringenin konsolidointirahasto -tukiohjelmasta myönnetty 2 000 000 Saksan markan tuki tosiasiaa asianmukaisten säännösten soveltamisalaan ⁽³⁾.

- (3) Saksa vastasi menettelyn aloittamista koskevaan ilmoitukseen ja tietojen antamista koskevaan välipäätökseen 3 päivänä heinäkuuta 2000 päivätyllä ja 7 päivänä heinäkuuta 2000 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä. Saksan viranomaisten kanssa pidettiin kokous 7 päivänä marraskuuta 2000. Saksa toimitti lisätietoja 27 päivänä helmikuuta 2001 päivätyllä ja 1 päivänä maaliskuuta 2001 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä.
- (4) Tukea C 19/2000 koskevan muodollisen tutkintamenettelyn aikana komissio sai kahdelta asianomaiselta huomautuksia, jotka se välitti edelleen Saksalle kannanottoa varten. Saksa esitti huomautuksensa 13 päivänä joulukuuta 2000 päivätyssä ja 15 päivänä joulukuuta 2000 saapuneessa kirjeessä sekä 27 päivänä helmikuuta 2001 päivätyssä ja 1 päivänä maaliskuuta 2001 saapuneessa kirjeessä.
- (5) Komissio ilmoitti Saksalle 5 päivänä heinäkuuta 2001 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa uutta tukea koskeva EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukainen menettely.
- (6) Komission päätös menettelyn aloittamisesta on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä ⁽⁴⁾. Komissio pyysi asianomaisia esittämään huomautuksensa näistä tuista.

⁽¹⁾ EYVL C 272, 27.9.2001, s. 2.⁽²⁾ EYVL C 83, 27.3.1999, s. 1.⁽³⁾ EYVL C 217, 29.7.2000, s. 10.⁽⁴⁾ EYVL C 272, 27.9.2001, s. 2.

- (7) Saksa esitti huomautuksensa tutkintamenettelyn aloittamisesta 9 päivänä lokakuuta 2001 päivättyllä kirjeellä, joka kirjattiin vastaanotetuksi 9 päivänä lokakuuta 2001. Lisätietoja toimitettiin 15 päivänä maaliskuuta 2002 päivättyssä ja 18 päivänä maaliskuuta 2002 saapuneessa kirjeessä sekä 23 päivänä huhtikuuta 2002 päivättyssä ja 24 päivänä huhtikuuta 2002 saapuneessa kirjeessä. Saksa toimitti vielä lisätietoja 12 päivänä kesäkuuta 2002 päivättyllä kirjeellä, joka kirjattiin saapuneeksi 13 päivänä kesäkuuta 2002.
- (8) Komissio vastaanotti kahdelta asianomaiselta huomautukset, jotka toimitettiin edelleen Saksalle. Näitä koskevat huomautuksensa Saksa esitti 4 päivänä helmikuuta 2002 päivättyllä ja 4 päivänä helmikuuta 2002 vastaanotetulla kirjeellä.
- (9) Asianomaisen yrityksen muut kirjeet on päivätty 1 päivänä maaliskuuta 2002, vastaanotettu 4 päivänä maaliskuuta 2002, ja 11 päivänä huhtikuuta 2002, vastaanotettu 12 päivänä huhtikuuta 2002. Komissio tapasi Saksan edustajat ja yrityksen asianajajat 17 päivänä toukokuuta 2002. Tapaamisen yhteydessä yritys toimitti lisätietoja, jotka kirjattiin vastaanotetuiksi 23 päivänä toukokuuta 2002.
- (10) Luopuminen maksuvaatimuksesta kuuluu asiaan C 19/2000, eikä sitä tutkita tämän asian yhteydessä. Lopullinen kielteinen päätös tehtiin 12 päivänä kesäkuuta 2001⁽⁵⁾. Tuen vastaanottaja valitti tästä päätöksestä 28 päivänä elokuuta 2001 (oikeusasias T-198/01). Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti päätti 4 päivänä huhtikuuta 2002 antamassaan määräyksessä komission päätöksen tuen takaisinperintää koskevan 2 artiklan täytäntöönpanon lykkäämisestä tietyin ehdoin. Komissio valitti määräyksestä 18 päivänä kesäkuuta 2002.

2. KUVAUS TUESTA

2.1 Tuensaaja

- (11) TGI:n kotipaikka on Ilmenau Thüringenin osavaltiossa, joka on EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukainen tukialue. Kaksi yksityishenkilöä eli Geißin pariskunta perusti yrityksen vuonna 1994 tarkoituksenaan ottaa haltuun neljä Ilmenauer Glaswerke GmbH:n (jäljempänä 'IGW') kahdestatoista tuotantolinjasta; IGW:n ainoa omistaja Treuhandanstalt-virasto (jäljempänä 'THA') oli päättänyt asettaa yrityksen selvitystilaan vuonna 1994. Loput kahdeksan tuotantolinjaa lopetettiin ja purettiin.
- (12) Yritys valmistaa teknistä lasia, laboratoriolasia, kotitalouskäyttöön tarkoitettua lasia, tarkkailulaseja sekä lasiputkia ja -tankoja. Vuonna 1997 TGI:n palveluksessa oli 226 työntekijää ja sen liikevaihto oli 28 048 000 Saksan markkaa.

- (13) Geiß, joka oli yrityksen pääosakas ([...]* (*) prosenttia osakkeista) ja toimitusjohtaja, oli ainoa osakkeenomistaja ja toimitusjohtaja myös kahdessa muussa yrityksessä, jotka toimivat samoilla markkinoilla kuin TGI:
- Laborbedarf Stralsund GmbH (jäljempänä 'LS'), joka sijaitsee Mecklenburg-Vorpommernin osavaltion Güstrowissa, ja
 - Paul F. Schröder & Co. Technische Glaswaren (GmbH & Co) (jäljempänä 'PFS'), jonka kotipaikka on Hampurin lähellä sijaitseva Ellerau.
- (14) LS:n palveluksessa oli kaksi työntekijää vuonna 1997, ja se lopetti liiketoimintansa vuonna 1999. PFS:llä oli 74 työntekijää, sen vuoden 1997 liikevaihto oli 9 711 000 Saksan markkaa, ja se haki konkurssia tammikuussa 2000.

2.2 Aiemmat rahoitustoimenpiteet

- (15) IGW:n neljän tuotantolinjan (kylpyammeet) myynti TGI:lle tapahtui kahden omaisuudenmyyntisopimuksen (asset deal) avulla.

2.2.1 Ensimmäinen omaisuudenmyyntisopimus (26 päivänä syyskuuta 1994 tehty sopimus)

- (16) Muiden potentiaalisten sijoittajien kanssa käytyjen neuvottelujen päätyttyä tuloksettomina ensimmäiset kolme tuotantolinjaa myytiin TGI:lle syyskuussa 1994. THA, IGW:n ainoa osakkeenomistaja, hyväksyi kaupan joulukuussa 1994.
- (17) Ostohinta oli yhteensä 5 800 000 Saksan markkaa, ja se oli maksettava kolmessa erässä vuoden 1999 loppuun mennessä. Maksun vakuutena oli 4 000 000 Saksan markan panttivelkakirja ja 1 800 000 Saksan markan pankkitakaus. Viimeksi mainitun vakuutena puolestaan oli vastatakauksia ja määräaikaista talletuksia.
- (18) Omaisuudenmyyntisopimuksen mukaisesti Saksa toteutti yhteensä 58 500 000 Saksan markan suuruiset tukitoimenpiteet seuraavasti:

(Saksan markkaa)

Rahoitustoimenpide	Määrä
Kreditanstalt für Wiederaufbau myöntämät investointiluotot	17 100 000
Investointiavustukset (GA-Mittel)	6 750 000
Investointituet	1 150 000
BvS:n myöntämät avustukset	16 500 000
THA:n/BvS:n myöntämät avustukset tappioiden korvaamiseksi	17 000 000
Yhteensä	58 500 000

(*) Tätä tekstiä on osin muokattu, jotta varmistetaan, ettei luottamuksellista tietoa paljasteta; nämä kohdat on kirjoitettu hakasulkuihin ja merkitty tähdellä.

⁽⁵⁾ EYVL L 62, 5.3.2002, s. 30.

- (19) KfW:n myöntämien 17 100 000 Saksan markan investointiluoottojen sekä 7 900 000 Saksan markan suuruisien investointiavustusten ja -tukien lisäksi TGI sai Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben -virastolta (jäljempänä 'BvS') 16 500 000 Saksan markan suuruiset avustukset pilottilaitoksen rakenneuudistukseen sekä THA:lta/BvS:ltä 17 000 000 Saksan markan suuruiset avustukset vuosien 1994–1997 tappioiden korvaamiseksi.

2.2.2 Toinen omaisuudenmyyntisopimus
(11 päivänä joulukuuta 1995 tehty sopimus)

- (20) Neljäs tuotantolinja myytiin joulukuussa 1995 TGI:lle, koska muita sijoittajia ei löydetty. Ostohinta oli 50 000 Saksan markkaa.
- (21) Saksa toteutti toisen omaisuudenmyyntisopimuksen mukaisesti yhteensä 8 925 000 Saksan markan suuruiset tukitoimenpiteet seuraavasti:

(Saksan markkaa)

Rahoitustoimenpide	Määrä
Investointituet	425 000
Konsolidointirahastosta myönnetty TAB-laina	2 000 000
BvS:n avustukset neljännen tuotantolinjan rakenneuudistukseen	4 000 000
BvS:n myöntämät investointiavustukset	1 000 000
THA:n/BvS:n myöntämät avustukset tappioiden korvaamiseksi	1 500 000
Yhteensä	8 925 000

- (22) TGI sai 425 000 Saksan markan suuruisen investointitukien ja Thüringer Aufbaubankin (jäljempänä 'TAB') myöntämän 2 000 000 Saksan markan lainan lisäksi BvS:ltä 4 000 000 Saksan markan suuruiset avustukset neljännen tuotantolinjan rakenneuudistukseen ja 1 000 000 Saksan markan suuruiset investointiavustukset sekä THA:lta/BvS:ltä 1 500 000 Saksan markan suuruiset avustukset vuosien 1996–1998 tappioiden korvaamiseksi.
- (23) TGI:n oli järjestettävä toisen omaisuudenmyyntisopimuksen toteutumisen edellyttämä pankkitakaus. Koska takausta ei saatu, omaisuudenmyyntisopimus voitiin panna täytäntöön vasta helmikuussa 1998.

2.3 Rakenneuudistussuunnitelma ja rahoitustoimenpiteet

- (24) Saksan toimittamien tietojen mukaan TGI joutui vaikeuksiin investointien viivästyttyä puolella vuodella, koska THA hyväksyi ensimmäisen omaisuudenmyyntisopimuksen vasta joulukuussa 1994.

- (25) Tämän vuoksi investoinnit voitiin aloittaa vasta huhtikuussa 1995, vaikka yritys oli odottanut investointien alkavan vuoden 1994 viimeisellä neljänneksellä. Tästä syystä lisäinvestointeja jouduttiin lykkäämään.

- (26) Lisäksi TGI ei pystynyt esittämään määräaikaan mennessä toisen omaisuudenmyyntisopimuksen täytäntöönpanon edellyttämää takausta. Tästä syystä BvS ei maksanut neljännen tuotantolinjan rakenneuudistukseen tarkoitettuja 4 000 000 Saksan markan avustuksia, joten tarvittavia investointeja ei voitu toteuttaa. Koska TGI oli alusta lähtien kärsinyt jatkuvista maksuvalmiusongelmista, koko hanke vaarantui ja yrityksen käteisvarat olivat vuonna 1997 kuluneet lähes olemattomiin.

- (27) Elinkelpoisuutensa palauttamiseksi TGI:n oli pakko ratkaista maksuvalmiusongelmansa hankkimalla pääomaa ja muodostamalla rahastoja. Tämän vuoksi BvS, Thüringenin osavaltio ja yrityksen omistaja sopivat helmikuussa 1998 yhtenäisestä toiminnasta.

- (28) Saksa toimitti ilmoituksensa mukana jäljempänä esitettyä rakenneuudistussuunnitelman. Rakenneuudistus oli tarkoitus toteuttaa vuosina 1998–2000 seuraavasti:

(Saksan markkaa)

Rahoitustarve	Määrä
Kauppahinta	5 800 000
Neljännen tuotantolinjan rakenneuudistus	4 000 000
Investoinnit (neljäs tuotantolinja)	6 000 000
Tuottavuuden lisäämishanke	1 500 000
Yleiset huoltotoimenpiteet	3 000 000
Tavarantoimittajien saatavat vuodelta 1997	1 750 000
Vuokrat vuonna 1997	175 000
Yhteensä	22 225 000

- (29) Kolmen ensimmäisen tuotantolinjan kauppahinta oli edelleen maksamatta. Lisäksi tarvittiin 4 000 000 Saksan markkaa neljännen tuotantolinjan rakenneuudistukseen ja 6 000 000 Saksan markkaa siihen liittyviin investointeihin. Tuottavuuden lisäämishankkeeseen ja tuotantolinjojen yleiseen huoltamiseen oli laskettu tarvittavan 4 500 000 Saksan markkaa. Maksamattomiin tavarantoimittajien saataviin vuodelta 1997 ja vuonna 1997 erään-

tyneisiin vuokriin tarvittiin yhteensä 1 925 000 Saksan markkaa.

- (30) Edellä mainitut rakenneuudistuskustannukset oli määrä rahoittaa seuraavasti:

(Saksan markkaa)

Rahoitustoimenpide	Määrä
BvS:n luopuminen kauppahinnan perimisestä	4 000 000
Jäljellä olevaa kauppahintaa koskevan pankkitakauksen muuttaminen panttivelkakirjaksi	1 800 000
BvS:n avustukset neljännen tuotantolinjan rakenneuudistukseen	4 000 000
THA:n/BvS:n myöntämät avustukset tappioiden korvaamiseksi	1 325 000
Investointituet	475 000
Konsolidointirahastosta myönnetty TAB-laina	2 000 000
Omat varat (kassavirta)	4 175 000
Yksityisen sijoittajan rahoitusosuus	3 850 000
Henkilöstön luopuminen joulurahasta	650 000
Työpaikkatakuita koskevan takauksen vapauttaminen	250 000
Yhteensä	22 525 000

- (31) BvS luopui alkuperäisen kauppahinnan 4 000 000 Saksan markan suuruisen osan perimisestä. Lisäksi yrityksen maksuvalmiutta pyrittiin parantamaan muuttamalla ensimmäiseen omaisuudenmyyntisopimukseen sisältynyt 1 800 000 Saksan markan pankkitakaus panttivelkakirjaksi.

- (32) BvS hyväksyi toisen omaisuudenmyyntisopimuksen lopulta ilman pankkitakaus; tämän ehdon vuoksi sopimuksen täytäntöönpano lykkäytyi helmikuuhun 1998. Näin ollen neljännen tuotantolinjan rakenneuudistukseen tarkoitettut 4 000 000 Saksan markan suuruiset avustukset voitiin viimeinkin maksaa. Lisäksi yritys sai THA:lta/BvS:ltä 1 325 000 Saksan markan suuruiset avustukset tappioiden korvaamiseksi.

- (33) Rakenneuudistuksen yhteydessä yritykselle myönnettiin 475 000 Saksan markkaa investointitukea.

- (34) Toisen omaisuudenmyyntisopimuksen ehtojen mukaisesti yritys sai TAB:ltä Thüringenin osavaltion konsolidointirahastosta myönnetyn 2 000 000 Saksan markan lainan.

- (35) Rakenneuudistussuunnitelman mukaan 4 175 000 Saksan markan osuus rakenneuudistuskustannuksista oli määrä rahoittaa yrityksen omista kassavirtavaroista. Tässä yhteydessä ei mainittu, oliko tämä kassavirta jo toteutunut tai milloin sen odotettiin toteutuvan. Yksityisen sijoittajan, jota vielä etsittiin, oli määrä osallistua rakenneuudistukseen 3 850 000 Saksan markan osuudella.

- (36) Lisäksi henkilöstö luopui [...] Saksan markan suuruisista joulurahoista.

- (37) Vapauttamalla työpaikkatakuita koskeva takaus saatiin käyttöön 250 000 Saksan markkaa rakenneuudistusta varten. Tarkempia tietoja tästä takauksesta ei ole käytettävissä.

- (38) TGI:n liiketoiminnan tuloksen vuodelta 1999 odotettiin alustavan tuloslaskelman mukaan olevan positiivinen. Nämä odotukset eivät täyttyneet. Seuraavassa taulukossa esitetään ennustettu ja tosiasiallinen kehitys:

(1 000 Saksan markkaa)

	1997 (toteutunut)	1998 (ennuste)	1998 (toteutunut)	1999 (ennuste)	1999 (toteutunut)	2000 (ennuste)	2000 (toteutunut) (*)
Liikevaihto	28 048	34 800	31 429	38 700	27 371	41 000	24 200
Liiketoiminnan tulos	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*

Huom: Toteutunut 1997—1999 ja ennuste 1998: tappiollinen; toteutunut 2000 ja ennuste 1999—2000: voitollinen.

(*) 30 päivään syyskuuta 2000 asti.

- (39) Saksan toimittamien uusimpien tietojen mukaan yrityksen vuoden 2000 liikevaihto oli 32,7 miljoonaa Saksan markkaa ja vuoden 2001 liikevaihto 35,144 miljoonaa Saksan markkaa. Yritys tuotti vuonna 2001 noin [...] * Saksan markkaa voittoa.

2.4 Markkina-analyysi

- (40) TGI:n valmistamat tuotteet ovat erikoislasia. Erikoislasin osuus koko unionin lasintuotannosta vuonna 1997 oli noin 6 prosenttia. Erikoislasista valmistetaan monenlaisia tuotteita ja sitä valmistaa rajallinen määrä yrityksiä. TGI on yksi kymmenestä EU:n alueella optista lasia valmistavasta yrityksestä.
- (41) Komission käytettävissä olevien tietojen mukaan ⁽⁶⁾ erikoislasin tuotanto kuului vuonna 1997 kasvaviin tuotannonaloihin, sillä alan tuotanto kasvoi edellisvuoteen verrattuna yli 5 prosenttia. Optisen lasin markkinat kasvoivat vuonna 1997 noin 4 prosenttia. Vastoin odotuksia tämä myönteinen kehitys ei Aasian talouskriisin vuoksi jatkunut vuonna 1998. Markkinat alkoivat elpyä vuoden 1999 puolivälissä, ja Saksassa erikoislasin myynti on kasvanut 3,4 prosenttia. Markkinoiden yleisnäkymät ovat edelleen myönteiset.

2.5 Päätös muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta

- (42) Komissio aloitti ilmoituksen mukaan hyväksytyt tukiohjelman mukaisesti myönnettyä TAB:n 2 miljoonan Saksan markan lainaa koskevan muodollisen tutkintamenettelyn. Hyväksytyt tukiohjelman ehdot eivät näyttäneet täyttyvän ja oli syytä epäillä, ettei laina ollut pelastus- ja rakenneuudistustukia koskevien yhteisön suuntaviivojen mukainen. Rakenneuudistussuunnitelmaa yrityksen elinkelpoisuuden palauttamiseksi ei ollut esitetty eikä yksityisen sijoittajan osuutta ollut ilmeisesti maksettu. Komissio epäili myös mahdollisuuksia luokitella tuensaaja pk-yritykseksi.
- (43) Muodollinen tutkintamenettely aloitettiin myös siksi, että 1,8 miljoonan Saksan markan osuuden maksua kauppahinnasta oli lykätty ja vakuuksia oli muutettu. Komissio piti mahdollisena, että nämä toimenpiteet olisivat valtiontukea, ja epäili, etteivät ne täyttäneet pelastus- ja rakenneuudistustukia koskevissa suuntaviivoissa säädettyjä ehtoja.

⁽⁶⁾ Katso julkaisun "Panorama der EU-Industrie 1997" 1. osan 9. luku ja ETY:n lasiteollisuusalan pysyvän komitean (CIPV) kertomus vuodelta 1998 sekä Saksan lasiteollisuuden ja mineraalikutiteollisuuden keskusliiton (Bundesverband Glasindustrie und Mineralfaserindustrie) vuosikertomus 1999.

3. ASIANOMAISTEN HUOMAUTUKSET

- (44) Komissio sai huomautukset TGI:ltä itseltään ja yhdeltä yrityksen kilpailijalta. Huomautukset toimitettiin edelleen Saksalle 31 päivänä lokakuuta 2001 ja 12 päivänä marraskuuta 2001 päivätyillä kirjeillä kannanottoa varten. Saksan vastaus kilpailijan huomautuksiin otettiin vastaan 4 päivänä helmikuuta 2002.
- (45) TGI ilmoittaa menettelyn aloittamista koskevassa huomautuksessa kantanaan, että komissio on rikkonut hyvää hallintotapaa. Sen mielestä menettely, joka koskee luopumista kauppahinnan 4 000 000 Saksan markan suuruisen osan perimisestä, oli erotettu TAB:n myöntämää lainaa koskevasta menettelystä; ensin oli annettu ensin mainittua toimenpidettä koskeva kielteinen päätös, minkä jälkeen oli aloitettu jälkimmäistä toimenpidettä koskeva menettely. Koska kumpikin toimenpide kuului samaan rakenneuudistustoimenpiteeseen, niitä pitäisi arvioida osana samaa menettelyä. Tiettyjen näkökohtien irrottaminen rakenneuudistussuunnitelmasta tekisi siitä epäyhtenäisen ja menettelyn 19/2000 yhteydessä tehty kielteinen päätös vaikuttaisi TAB:n myöntämää lainaa koskevan menettelyn tulokseen.
- (46) TGI väittää myös, ettei maksuvaatimuksesta luopumista koskeva päätös ollut ehdottoman kiireellinen, koska yrityksen neuvottelut sijoittajan kanssa olivat kesken ja rakenneuudistussuunnitelmaa oltiin muuttamassa. TGI:n mielestä komissio oli rikkonut hyvää hallintotapaa, koska se oli aloittanut vakuuksien muutosta koskevan muodollisen tutkintamenettelyn vasta 31 kuukauden kuluttua siitä, kun sille oli ilmoitettu asiasta. TGI valittaa myös, ettei komissio ollut muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevaa päätöstä tehdessään ottanut huomioon Saksan esittämiä perusteita ja viimeksi toimitettuja tietoja.
- (47) TGI väittää, ettei TAB:n myöntämä laina ole valtiontukea, vaan kohtuullinen korvaus Thüringenin osavaltion purkamasta rakennuksesta.
- (48) Mikäli komissio ei hyväksyisi näitä väitteitä, TGI väittää, että laina kuului tukiohjelmaan, jonka perusteella se ilmoitettiin myönnettyksi. Jos komissio päättelisi, ettei laina kuulunut tukiohjelmaan, TGI väittää, että TAB:n laina voitaisiin hyväksyä pelastus- ja rakenneuudistustukia koskevien yhteisön suuntaviivojen perusteella.
- (49) TGI:n mielestä yksi pelastus- ja rakenneuudistustukia koskevien suuntaviivojen soveltamista vaikeuttavista pääongelmista on puuttuva yksityisen sijoittajan rahoitusosuus, jonka piti alkuperäisen rakenneuudistussuunnitelman mukaan olla 3,85 miljoonaa Saksan markkaa. TGI

ilmoittaa, että yrityksen neuvottelut erään [...] sijoittajaryhmän kanssa olivat kesken mutta lähes lopussa. Sijoittajilla oli aikomus sijoittaa yritykseen [...] Saksan markkaa. TGI esitti myös sijoittajan aieilmoituksen.

pasiteettia. TGI:n toiminta optisen lasin markkinoilla oli kilpailijan mielestä myös hyvin rajallista.

- (50) Menettelyn aloittamista koskeissa huomautuksissaan yrityksen kilpailija väittää, ettei TGI:tä voida pitää pk-yrityksenä, koska Geiß, TGI:n pääomistaja, omistaa myös useita muita yrityksiä. Väitteen mukaan näitä yrityksiä on pidettävä yhtenäisenä taloudellisenä yksikkönä ja niiden yhteenlaskettu henkilöstömäärä ylittää pk-yritysten määritelmästä annetussa suosituksessa asetetun 250 työntekijän rajan.
- (51) Kilpailija väittää myös, että vakuuksien muuttaminen ja maksun lykkääminen ovat valtiontukea. Pankkitakauksen muuttaminen etuoikeudeltaan huonommaksi panttivelkakirjaksi oli valtiontukea siksi, että pankkitakaukseen ei tavallisesti liity minkäänlaista riskiä yrityksen maksukyvyttömyystapauksessa. Etuoikeudeltaan huonomman panttivelkakirjan osalta muiden velkojien vaatimukset olivat etusijalla, eikä perintä ollut maksukyvyttömyystapauksessa mahdollista. Maksun lykkääminen oli myös valtiontukea, koska velkojalla oli yrityksen vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta pankkitakauksen avulla mahdollisuus periä saatavansa. Yksityinen velkoja ei olisi jättänyt käyttämättä tätä mahdollisuutta.
- (52) Thüringer Aufbaubankin myöntämän lainan kilpailija väittää olevan valtiontukea ja tukiohjelman soveltamisalaan kuulumatonta, koska ohjelma koskee pk-yrityksiä. Pelastus- ja rakenneuudistustusta annettujen suuntaviivojen ehdot eivät myöskään täyty.
- (53) Kilpailija syyttää TGI:tä valtiontukien hyväksikäytöstä tuotteidensa myymiseksi järjestelmällisesti polkuhintaan, mikä vääristää vakavasti kilpailua. Kilpailijan markkinaosuus oli pienentynyt huomattavasti ja hinnat olivat laskeneet jyrkästi.
- (54) Tukitoimenpiteiden yhdenmukaisuudesta pelastus- ja jälleerakennustukia koskevien säännösten kanssa kilpailija huomauttaa, että rakenneuudistussuunnitelmaa ei ole esitetty. Suuntaviivojen mukaisesti olisi myös luovuttava rakenteellisesti tappiollisista toiminnan osista. Kilpailija väittää, että yrityksen olisi lopetettava kahvipannujen tuotantonsa, koska niiden markkinat supistuvat. Kilpailijan mielestä myöskään rakenneuudistustuen ainutkertaisuusperiaatetta ei ollut noudatettu.
- (55) Kilpailija väittää myös, että joillakin TGI:n liiketoimintaan kuuluvilla tuotemarkkinoilla oli rakenteellista ylikap-

4. SAKSAN HUOMAUTUKSET

- (56) Menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen antamassaan vastauksessa Saksa ilmoittaa, että TAB:n myöntämä laina kuului sen ohjelman soveltamisalaan, jonka osana se oli väitteen mukaan myönnetty. Se väittää ohjelman ehtojen täyttyneen.
- (57) Tuensaja on väitteen mukaan luokiteltava pk-yritykseksi. Muut Geißin omistamat yritykset eivät enää toimi markkinoilla. Tuensaja oli ollut myös tuen myöntämisaikana pk-yritys, koska eri yritysten välille ei ollut syntynyt synergiaetuja. TGI ja muut samalle omistajalle kuuluvat yritykset eivät Saksan mukaan muodostaneet yhtenäistä taloudellista yksikköä. Vaikka TGI:tä ei olisi voitu luokitella pk-yritykseksi, sille olisi ollut mahdollista myöntää laina Thüringenin osavaltion konsolidointirahastosta. Tässä tapauksessa hankkeesta olisi pitänyt ilmoittaa.
- (58) Rakenneuudistuksesta Saksa huomauttaa, että alkupe- räistä rakenneuudistussuunnitelmaa oli jouduttu muuttamaan useita kertoja. Yritys oli laatinut muutetun suunnitelman, joka oli mukautettu huhtikuussa 2001 vallinneeseen uuteen tilanteeseen. Yksityisen sijoittajan kanssa olivat myös käynnissä neuvottelut, jotka olivat lähes lopussa. Lopullinen rakenneuudistussuunnitelma toimitettiin myöhempanä ajankohtana.
- (59) Kapasiteetin supistaminen on Saksan käsityksen mukaan tarpeen vain, jos kyseessä on pk-yritys, joka on määräävässä markkina-asemassa ylikapasiteetista kärsivillä markkinoilla. Koska tilanne ei ole tällainen, kapasiteetin vähentämiseen ei ole tarvetta.
- (60) Saksa väittää, että tuki on rajoitettu mahdollisimman vähäiseksi. Saksa vaatii, että yksityisen sijoittajan osuutta laskettaessa on otettava huomioon yrityksen pääosakkaan ja toimitusjohtajan Geißin lainaa varten antama takaus. Käytettävissä oli myös työntekijöiden rahoitusosuus. Saksa torjuu kilpailijan syytöksen, jonka mukaan TGI myisi tuotteitaan polkuhintaan.
- (61) Saksan ilmoituksen mukaan TAB:n laina on myönnetty Thüringenin konsolidointirahastosta, joka on hyväksytty tukiohjelma. Oikeusvarmuuden turvaamiseksi komission tehtävänä on vain arvioida, onko tuen myöntämisehtoja sovellettu oikein ja onko ilmeisiä väärinkäytöksiä tapahtunut. Väitteen mukaan komissio ei ole noudattanut näitä periaatteita varsinkaan tuensajan asemaan pk-yrityksenä kohdistuvien epäilysten osalta.

- (62) Komissio toteaa tehneensä tietojen antamista koskevan välipäätöksen saadakseen lisätietoja Thüringenin konsolidointirahastosta myönnetystä lainasta. Toimitettujen tietojen perusteella komissio päätteli, etteivät edellytykset täyttyneet. Näin ollen komissio oli velvollinen aloittamaan muodollisen tutkintamenettelyn.
- (63) Siltä varalta, että komissio päättelisi lainan todella olevan tukiohjelman ehtojen vastainen, Saksa väittää vaihtoehtoisesti, että laina voitaisiin hyväksyä pelastus- ja rakenneuudistustukia koskevien yhteisön suuntaviivojen perusteella. Saksa muistuttaa, että komissio arvioi pk-yrityksille myönnettyjä rakenneuudistustukia vähemmän rajoittavasti. Saksan käsityksen mukaan TGI oli katsottava vuonna 1997 pk-yritykseksi, koska sillä oli 226 työntekijää. Sillä, että Geiß omisti muitakin yrityksiä, ei ole Saksan mukaan merkitystä arvioitaessa TGI:n asemaa pk-yrityksenä.
- (64) Saksa viittaa marraskuussa 2000 annettuun lausuntoon ja sitä uudempiin tietoihin yrityksen kehityksestä, jotka on toimitettu komissiolle ja jotka osoittavat suuntauksen olleen myönteinen. Saksa väittää, että komissio ei ole ottanut huomioon näitä asiakirjoja.
- (65) Saksa väittää myös, ettei TAB:n myöntämä laina ole valtiontukea, vaan korvaus Thüringenin osavaltion purkamasta vanhasta sekoittamorakennuksesta. Kyseistä rakennusta käytettiin neljännen tuotantolinjan toiminnan yhteydessä. Rakennuksen purkaminen aiheutti TGI:lle 2 miljoonan Saksan markan lisäkustannukset, koska se joutui rakentamaan uuden rakennuksen lisäksi myös yhteysillan. Thüringenin konsolidointirahastosta myönnetty laina oli korvaus yritykselle aiheutuneista kuluista. Saksan viranomaisten antamien tietojen mukaan lainan ja rakennuksen purkamisen välinen yhteys käy ilmi sopimuksesta. Sopimuksen mukaan lainan käyttötarkoituksena on neljänteen tuotantolinjaan kuuluvan rakennuksen kunnostamiseen liittyvien investointien rahoittaminen.
- (66) Loppukauppahinnan maksun lykkäämisestä Saksa ilmoittaa, että BvS on toiminut yksityisen velkojan periaatetta noudattaen. Maksun lykkääminen oli ollut välttämätöntä, jotta yritys pystyi uudistamaan tuotantolinjansa ja varmistamaan kannattavuutensa. Yrityksen joutuminen maksukyvyttömäksi olisi merkinnyt koko saatavan menetystä. Näin ollen maksuvaatimuksen lykkääminen ei ollut EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Vaihtoehtoisesti Saksa väittää, että maksun lykkääminen voitaisiin hyväksyä pelastus- ja rakenneuudistustukia annettujen suuntaviivojen perusteella.
- (67) Vastauksessaan kilpailijan esittämiin huomautuksiin Saksa paheksuu menettelyn jakamista kahteen osaan. Saksa vaatii komissiota peruuttamaan maksuvaatimuksesta luopumista koskevan päätöksensä ja väittää, että komissiolla olisi mahdollisuus ja jopa velvollisuus peruuttaa päätös, jos sen tekomenettelyssä on tapahtunut vakava virhe.
- (68) Komissio voi asetuksen (EY) N:o 659/1999 9 artiklan mukaisesti peruuttaa päätöksen, jos päätös on perustunut menettelyn aikana annettuihin virheellisiin tietoihin, jotka ovat olleet päätöksen kannalta ratkaisevia. Koska tarkasteltavana olevassa tapauksessa tilanne ei ole tällainen, komissio ei pidä päätöksen peruuttamista perusteltuna.
- (69) Saksa väittää, että ensimmäinen kielteinen päätös vaikuttaa myös toiseen päätökseen. Jäsenvaltiolla ei Saksan käsityksen mukaan ole myöskään mahdollisuutta ottaa kantaa kaikkien rakenneuudistussuunnitelmaan kuuluvien toimenpiteiden vaikutukseen, joten puolustautumisoikeus ei ole taattu. Komissiolla ei olisi myöskään mahdollisuuksia arvioida rakenneuudistussuunnitelmaa kokonaisuutena. Saksan käsityksen mukaan hyvää hallintotapaa on näin ollen rikottu.
- (70) Saksa vahvistaa kantansa, jonka mukaan laina todella kuuluu tukiohjelmaan, jonka mukaisesti se on ilmoitettu myönnetyn. Vaihtoehtoisesti Saksa väittää, ettei laina ole tukea, vaan korvauksena suoritettu maksu. Saksa väittää myös, ettei laina sisällä valtiontukea, koska se on myönnetty markkinaehtoisena. Tätä tukisi tosiseikka, että Geiß on henkilökohtaisesti taannut lainan takaisinmaksun.
- (71) Saksa huomauttaa, että TGI oli lainan myöntämisaikaan luokiteltava pk-yritykseksi. Kahden yrityksen välillä ei ollut synergiaa, koska niiden tuoteryhmät olivat erilaiset ja yritykset olivat toimineet keskinäisissä liiketoimissaan riippumattomasti. Tästä syystä kyseisiä kahta yritystä ei voitu pitää yhtenäisenä yksikkönä, jonka tosiasiallinen taloudellinen valta oli suurempi kuin yhden pk-yrityksen valta.
- (72) Vaihtoehtoisesti Saksa väittää, että laina voitaisiin katsoa soveltuvaksi yhteismarkkinoille pelastus- ja rakenneuudistustukia annettujen suuntaviivojen perusteella. Saksa toimitti myös ajantasaisia tietoja yrityksen elinkel-poisuuden palauttamisesta ja rakenneuudistussuunnitelmasta. Saksa toimitti TGI:n uusimman huhtikuussa 2001 laaditun rakenneuudistussuunnitelman, johon sisältyi investointisuunnitelma ja yleiskatsaus investointien rahoituksesta.
- (73) Saksa esitti myös lausunnon, joka oli laadittu asian T 198/01 käsittelyä varten (liittyä komission kielteiseen

- päätökseen, joka koski luopumista kauppahinnan perimisestä). Saksan käsityksen mukaan lausunto osoittaa, että yritys on parantanut taloudellista suorituskykyään kestäväällä tavalla ja palauttanut pitkäaikaisen kannattavuutensa.
- (74) Saksa ilmoitti 15 päivänä maaliskuuta 2002 päivätyllä kirjeellä, että TGI oli löytänyt uuden sijoittajan, [...]*. Se ilmoitti sijoittajan aikovan sijoittaa yritykseen [...]* euroa ja hankkia omistukseensa [...]* prosenttia yhtiön osakkeista. Sijoittajan ilmoitettiin asettaneen osuutensa ehdoksi, että kielteisen päätöksen kohteena ollut luopuminen 4 miljoonan Saksan markan perimisestä vahvistettaisiin. Tästä syystä Saksa pyytää komissiota peruuttamaan menettelyn C 19/2000 yhteydessä tekemänsä maksuvaatimuksesta luopumista koskevan kielteisen päätöksen ja käsittelemään maksuvaatimuksesta luopumista tässä menettelyssä.
- (75) Saksa väittää, että menettelyssä 19/2000 tehdyn kielteisen päätöksen ja nyt tarkasteltavana olevan menettelyn aloittamisen perusteena oli lähinnä yksityisen sijoittajan rahoitusosuuden puuttuminen. Uusi sijoittaja antaisi Saksalle mahdollisuuden laatia uusi rakenneuudistussuunnitelma, joka täyttäisi tuelle asetetut sekä elinkelpoisuutta että suhteellisuusvaatimukset. Lykkäytyneet investoinnit voitaisiin nyt toteuttaa.
- (76) Saksa toisti 13 päivänä kesäkuuta 2002 päivätyssä uusimmassa kirjeessään pääasiassa samat väitteet, jotka oli esitetty tarkasteltavan menettelyn yhteydessä jo aikaisemmin toimitetuissa kirjeissä.
- (77) Saksa korosti, että kilpailija Schott pääsisi joillakin markkinalohkoilla monopoliasemaan, jos TGI poistuisi markkinoilta. Tämä seikka olisi syytä ottaa huomioon päätettäessä rakenneuudistustuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille. Saksa lainaa vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävää valtiontukea koskevia yhteisön suuntaviivoja, joissa todetaan seuraavaa: "Valtiontukien myöntämistä voitaisiin perustella esimerkiksi [...] tarpeella säilyttää markkinarakenteen kilpailukykyisyys, jos yritysten katoaminen voisi mahdollisesti johtaa monopolin tai suppean oligopolin syntymiseen" (7).
- (78) Saksa väittää myös, että vaikka komissio katsoisi, ettei uuden sijoittajan rahoitusosuutta voida ottaa huomioon arvioitaessa tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille, vaihtoehtoinen suunnitelma rakenneuudistustoimenpiteiden rahoittamiseksi edellyttää tuen hyväksymistä. Tämä suunnitelma on jo toimitettu komissiolle.
- (79) Tämä rahoitussuunnitelma on Saksan käsityksen mukaan uskottava ja realistinen, mikä voidaan päätellä siitä, että yritys on jo toteuttanut suurimman osan rakenneuudistuksesta. Suunnitelma täyttää myös tuen suhteellisuutta koskevan vaatimuksen, koska se sisältää BvS:n ja Thüringenin osavaltion julkisten toimenpiteiden lisäksi huomattavan yksityisen rahoitusosuuden investointeja varten. Väitteen mukaan rakenneuudistuskustannusten rahoituksesta loppujen lopuksi vain puolet perustuu kauppahinnan perinnästä luopumiseen ja Geißen takaamaan sekä TAB:n myöntämään lainaan. Loput kustannuksista on ilmoitettu rahoitetun yrityksen omista varoista, ja rahoituksen tueksi yrityksen henkilöstö ja johto olivat osittain luopuneet palkoistaan ja saatavistaan.
- (80) Saksa väittää, että [...]n* [...]* euron suuruinen uusi investointi, Geißen antama takaus TAB:n myöntämälle 2 miljoonan Saksan markan (1,022 miljoonan euron) lainalle, erään yksityisen pankin [...]* euron lainoille myöntämä takaisinmaksun lykkäys, henkilöstön [...]* euron palkkasaatavien ja joulurahan maksulle myönnetty lykkäys ja henkilöstön luopuminen [...]* euron joulurahoista vuonna 1997 on katsottava yksityisen sijoittajan rahoitusosuudeksi.
- (81) Näin ollen Saksa päättelee, että edellytykset tuen hyväksymiselle pelastus- ja rakenneuudistustukia koskevien suuntaviivojen mukaisesti ovat olemassa.

5. ARVIOINTI

- (82) Komissio toteaa, että menettelyn jakaminen kahteen osaan ja ensimmäiseen menettelyyn liittyvä lopullinen kielteinen päätös eivät vaikuta toisen menettelyn tulokseen. Kaikki tekijät, jotka olivat tarpeen ensimmäisiä toimenpiteitä koskevan päätöksen tekemistä varten, olivat tosiasiallisesti käytettävissä, ja muodollisen tutkintamenettelyn päättäminen mahdollisimman nopeasti on hyvän hallintotavan mukaista.
- (83) TGI on saanut rahoitustukea julkisista varoista. Komission on ensin tutkittava, ovatko kyseiset toimenpiteet EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.
- (84) Jos TGI on saanut julkisista varoista rahoitustukea, jota yksityinen sijoittaja ei olisi myöntänyt, tuki suosii yritystä sen kilpailijoihin nähden ja kilpailu vääristyy. Tämä vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, sillä kyseisillä tuotteilla käydään laajaa kauppaa. Näin ollen rahoitustoimenpiteet ovat EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea ja komission on tutkittava niiden soveltuvuus yhteismarkkinoille.
- (85) Tästä syystä jokainen julkisista varoista rahoitettu TGI:n hyväksi toteutettu toimenpide on erikseen tutkittava sen toteutukseksi, sisältääkö toimenpide valtiontukea. Jos valtiontuesta on kysymys, sen soveltuvuus yhteismarkkinoille on tutkittava.

(7) EYVL C 368, 23.12.1994, s. 12.

5.1 Tuensaajayritys

- (86) Saksan kannalta TGI on tuensaaja. Lisäksi tämä yritys on Saksan käsityksen mukaan pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 3 päivänä huhtikuuta 1996 annetussa komission suosituksessa ⁽⁸⁾ (jäljempänä 'pk-yrityksiä koskeva suositus') tarkoitettu pk-yritys.
- (87) Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio esitti kysymyksen, voisiko yritys, jota asia koskee, olla suurempi kuin TGI. TGI:n pääosakas ja toimitusjohtaja oli samanaikaisesti myös kahden muun yrityksen eli PFS:n ja LS:n ainoa osakkeenomistaja ja toimitusjohtaja. TGI:n, PFS:n ja LS:n työntekijöiden yhteenlaskettu määrä on yli 250 eli suurempi kuin pk-yrityksiä koskevassa suosituksessa määritelty enimmäismäärä.
- (88) Koska sillä, voidaanko TGI katsoa pk-yritykseksi, ei ole jäljempänä esitettyjen toimenpiteiden arvioinnissa merkitystä, tätä kysymystä ei menettelyn yhteydessä käsitellä enää tarkemmin.

5.2 EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tuki ja hyväksytyjen tukiohjelmien noudattaminen

5.2.1 Ensimmäisen omaisuudenmyyntisopimuksen (28 päivänä syyskuuta 1994 päivätty sopimus) yhteydessä THA:lta/BvS:lta saadut avustukset

- (89) Ensimmäisen omaisuudenmyyntisopimuksen mukaiset toimenpiteet kuuluivat THA-tukijärjestelyn E 15/92 ⁽⁹⁾ soveltamisalaan. Koska yrityksen toiminnan lopettaminen olisi ollut kustannuksiltaan edullisempi ratkaisu ja koska valtio siitä huolimatta päätti yksityistää yrityksen valtiontukien avulla, valtiolle aiheutui tästä 33 500 000 Saksan markan kustannukset. Yrityksen 5 800 000 Saksan markan myyntihinta on näin ollen negatiivinen. Koska yrityksen palveluksessa oli alle 1 000 työntekijää, tämä THA:n/BvS:n taloudellinen tuki TGI:lle kuuluu THA-tukijärjestelyn E 19/92 soveltamisalaan. Näin ollen kyseessä on voimassa oleva tuki, jota ei tarvitse arvioida uudelleen tässä menettelyssä.

5.2.2 Toisen omaisuudenmyyntisopimuksen (11 päivänä joulukuuta 1995 päivätty sopimus) yhteydessä THA:lta/BvS:lta saadut avustukset

- (90) Toisen omaisuudenmyyntisopimuksen mukaiset toimenpiteet kuuluivat THA-tukijärjestelyn N 768/94 ⁽¹⁰⁾ soveltamisalaan. Koska yrityksen toiminnan lopettaminen olisi ollut kustannuksiltaan edullisempi ratkaisu ja koska valtio siitä huolimatta päätti yksityistää yrityksen valtiontukien avulla, valtiolle aiheutui tästä 6 500 000 Sak-

san markan kustannukset. Koska yrityksen palveluksessa oli alle 250 työntekijää, tämä THA:n/BvS:n taloudellinen tuki TGI:lle kuuluu THA-tukijärjestelyn N 768/94 soveltamisalaan. Näin ollen kyseessä on voimassa oleva tuki, jota ei tarvitse arvioida uudelleen tässä menettelyssä.

5.2.3 Ensimmäisen omaisuudenmyyntisopimuksen mukaiset KfW:n investointiluotot

- (91) KfW:n ilmoitettiin myöntäneen kolme yhteensä 17 100 000 Saksan markan suuruista luottoa, joiden väitettiin perustuvan komission jo aiemmin hyväksymiin tukiohjelmiin.
- (92) Ensimmäinen, 10 000 000 Saksan markan suuruinen luotto myönnettiin keskisuuria yrityksiä koskevan KfW-ohjelman perusteella, toinen, 5 100 000 Saksan markan luotto puolestaan EU:n keskisuurten yritysten työllistävää vaikutusta edistävän KfW-ohjelman perusteella. Saksan toimittamien tietojen mukaan molemmat lainat myönnettiin markkinaehtojen mukaisesti ja niihin sovellettiin viitekorkoa korkeampaa korkokantaa. Koska yritys ei toimenpiteiden toteuttamisen aikaan ollut vaikeuksissa, komissio päättelee, että kyseessä ei ole valtiontuki.

- (93) Kolmas, 2 000 000 Saksan markan luotto myönnettiin Euroopan jälleenrakennusohjelman (ERP) eli komission aiemmin hyväksymän tukiohjelman ⁽¹¹⁾ perusteella. Tämä luotto täyttää sen tukiohjelman ehdot, jonka perusteella se on ilmoitettu myönnetyn, joten se kuuluu ohjelman soveltamisalaan. Näin ollen kyseessä on voimassa oleva tuki, jota ei tarvitse arvioida uudelleen tässä menettelyssä.

5.2.4 Investointiavustukset ja -tuet

- (94) TGI sai ensimmäisen omaisuudenmyyntisopimuksen mukaisesti 6 750 000 Saksan markan suuruiset investointiavustukset alueellisia elinkeinorakenteita edistävän Saksan yhteisen tukiohjelman 23. puitesuunnitelman eli komission hyväksymän alueellisen tukiohjelman ⁽¹²⁾ perusteella. Nämä avustukset täyttävät komission hyväksymän tukiohjelman ehdot, joiden mukaisesti ne on ilmoitettu myönnetyn. Näin ollen ne katsotaan voimassa oleviksi tuiksi.

⁽¹¹⁾ N 562/c/94, SG(94) D/17293, 1.12.1994.

⁽¹²⁾ Saksan alueellisia elinkeinorakenteita edistävän tukiohjelman 23. puitesuunnitelma (23. Rahmenplan der Gemeinschaftsaufgabe zur Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur). Tähän ohjelmaan kuuluvia toimenpiteitä pidetään EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaisina alueellisina investointitukina, jotka komissio on hyväksynyt EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa määrätyn poikkeuksen nojalla (N 157/94, SG (94) D/11038, 1.8.1994).

⁽⁸⁾ EYVL L 107, 30.4.1996, s. 4.

⁽⁹⁾ THA-järjestely E 15/92, SG(92) D/17613, 8.12.1992.

⁽¹⁰⁾ THA-järjestely N 768/94, SG(95) D/1062, 1.2.1995.

(95) Kummankin omaisuudenmyyntisopimuksen mukaisesti myönnettiin yhteensä 1 575 000 Saksan markan investointituet. Lisäksi TGI sai omaisuudenmyyntisopimusten ulkopuolisia investointitukia 876 000 Saksan markkaa vuonna 1996 ja 748 000 Saksan markkaa vuonna 1997. Kaikki tuet maksettiin investointien verohelpotuslain eli komission hyväksymän alueellisen tukiohjelman⁽¹³⁾ perusteella. Toimitettujen tietojen perusteella komissio päättää, että investointiavustukset täyttävät niiden tukiohjelmien ehdot, joiden perusteella ne on ilmoitettu myönnetyn, joten ne kuuluvat ohjelman soveltamisalaan. Näin ollen ne katsotaan voimassa oleviksi tuiksi.

(96) Voimassa olevaa tukea ei tarvitse arvioida tässä menettelyssä uudelleen, mutta se on otettava huomioon laskettaessa valtiontuen suhteellisuutta.

5.2.5 Luopuminen kauppahinnan 4 000 000 Saksan markan suuruisen osan perimisestä

(97) Menettelyssä 19/2000 tutkittiin luopumista kauppahinnan 4 000 000 Saksan markan suuruisen osan perimisestä. Lopullinen kielteinen päätös tehtiin 12 päivänä kesäkuuta 2001⁽¹⁴⁾. Näin ollen perinnästä luopumista ei arvioida uudelleen tässä menettelyssä.

(98) Saksa väitti, että luopuminen kauppahinnan osan perimisestä ei ollut EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, vaan vastasi yksityisen velkojan periaatetta. Osittainen perinnästä luopuminen oli ollut taloudelliselta kannalta BvS:lle edullisempää kuin pitäminen kiinni koko ostohinnan perimisestä.

(99) Komissio katsoi kuitenkin, että luopuminen saatavan perimisestä on valtiontukea eikä sovellu yhteismarkkinoille. Tuensaaja on valittanut tästä päätöksestä Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuintimeen.

5.2.6 Kauppahinnan 1 800 000 Saksan markan suuruisia osaa koskevien vakuuksien muuttaminen sekä maksun lykkääminen

(100) BvS suostui osana yhtenäistä toimintaa muuttamaan ensimmäiseen omaisuudenmyyntisopimukseen sisältyneen 1 800 000 Saksan markan pankkitakauksen etuoikeudeltaan huonommaksi panttivelkakirjaksi. Myös jäljellä olevan ostohinnan takaisinmaksua lykättiin siten, että takaisinmaksun on määrä alkaa vuonna 2003. Komissio aloitti muodollisen tutkintamenettelyn, koska se oletti, että yritys saa näiden toimenpiteiden seurauk-

senä etuja, joita yksityinen velkoja ei todennäköisesti olisi myöntänyt vaikeuksissa olevalle yritykselle, ja koska myös nämä toimenpiteet näin ollen ovat valtiontukea.

(101) Komissio pysyy kannassaan, että BvS on Saksan liittotasavallan laitos. Sen ja sen edeltäjän, Treuhandanstalt-viraston, tehtävänä on Itä-Saksassa sijaitsevien valtion omistamien yritysten yksityistäminen. BvS on liittotasavallan hallintorakenteen osa ja se vastaa tälle toimistaan. Tästä syystä BvS:n toimenpiteet on katsottava valtion toteuttamiksi toimenpiteiksi.

(102) Etuoikeudeltaan huonomman panttivelkakirjan arvo pankkitakauksen arvoa pienempi. Pankkitakaus merkitsee velkojalle vähäistä riskiä. Maksukyvyttömyystilanteessa olisi saatu perityksi koko 1,8 miljoonan Saksan markan kauppahinta. Panttivelkakirja on pankkien etuoikeutettuihin saataviin nähden toissijaisessa asemassa. Kuten Saksa on 29 päivänä lokakuuta 1999 päivätyssä, menettelyyn C 19/2000 liittyvässä kirjeessään todennut, kyseisen panttivelkakirjan taloudellinen arvo on hyvin vähäinen. Sen pankkeihin verrattuna heikompi asema huomioon ottaen on odotettavissa, että maksukyvyttömyystilanteessa vain vähäinen osa saatavasta saataisiin perityksi. Tämä arvio vahvistettiin 9 päivänä lokakuuta 2001 päivätyssä kirjeessä. Näin ollen vakuuksien muuttaminen merkitsee TGI:lle etua, jota yksityinen velkoja ei olisi myöntänyt, joten kyseessä on valtiontuki, jota on arvioitava tapauskohtaisena tukena.

(103) Maksun perimisen lykkäämisestä Saksa väittää, että se vastaa yksityisen velkojan periaatetta eikä ole valtiontukea. Kun tarkastellaan, onko julkisen laitoksen toteuttama toimenpide valtiontukea, on Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti tutkittava, saako tuensaajayritys taloudellisen edun, jota se ei olisi saanut tavanomaisissa markkinatalouden olosuhteissa⁽¹⁵⁾.

(104) Jäljellä oleva 1,8 miljoonan Saksan markan suuruinen osa kauppahinnasta eräänäytyn alun perin vuoden 1999 lopussa. BvS suostui lokakuussa 2000 maksun lykkäykseen. Nyt maksamisen on määrä alkaa vuonna 2003 (kolme 600 000 Saksan markan erää vuosien 2003, 2004 ja 2005 lopussa).

(105) Saksa väittää, että maksun lykkäys oli välttämätön yrityksen elinkelpoisuuden palauttamiseksi. Muuten yritys olisi joutunut konkurssiin. Maksun lykkäyksestä päätettäessä 1,8 miljoonan Saksan markan osa kauppahinnasta oli taattu etuoikeudeltaan huonommalla panttivelkakirjalla. Kuten edellä on mainittu, panttivelkakirjan taloudellinen arvo oli vähäinen ja maksukyvyttömyystapauksessa olisi saatu perityksi vain vähäinen osa 1,8 miljonnasta Saksan markasta.

⁽¹³⁾ Investitionszulagengesetz (N 494/A/95, SG(95), D/17154, 27.12.1995). Tähän lakiin perustuvat toimenpiteet ovat EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaista alueellista investointitukea, jonka komissio on hyväksynyt EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa määrätyn poikkeuksen perusteella.

⁽¹⁴⁾ EYVL L 62, 5.3.2002, s. 30.

⁽¹⁵⁾ Asiassa C-342/96, Espanja vastaan komissio, 29 päivänä huhtikuuta 1999 annettu tuomio (Kok. 1999, s. I-2459, 41 kohta).

(106) Komission käsityksen mukaan maksun lykkääminen vastaa yksityisen velkojan periaatetta. Tätä käsitystä tukee se, että jotkin yksityiset pankit ovat suostuneet lykkäämään saataviaan. Näin ollen maksun lykkäys ei ole valtiontukea eikä kuulu EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan soveltamisalaan. Tämä päätelmä ei ole ristiriidassa komission samaan aiheeseen liittyvässä asiassa C 19/2000 tekemän päätelmän kanssa, jonka mukaan luopuminen kauppahinnan 4 000 000 Saksan markan suuruisen osan perimisestä oli valtiontukea. Kauppahinnan perimisestä luopuminen ja maksun lykkääminen eivät ole keskenään verrannollisia toimenpiteitä.

5.2.7 TAB:n Thüringenin osavaltion konsolidointirahastosta myöntämä 2 000 000 Saksan markan laina (helmikuu 1998)

(107) Saksan antamien tietojen mukaan tämä laina myönnettiin vaikeuksissa oleville yrityksille tarkoitetusta Thüringenin osavaltion konsolidointirahastosta, joka on komission hyväksymä tukiohjelma ⁽¹⁶⁾. Komissiolla oli erittäin vakavia epäilyksiä lainan kuulumisesta kyseisen ohjelman soveltamisalaan, ja se aloitti muodollisen tutkintamenettelyn.

(108) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio ilmaisi epäilevänsä mahdollisuuksia luokitella yritys pk-yritykseksi. Ohjelma on kuitenkin tarkoitettu sovellettavaksi lähinnä pk-yrityksiin. Jos kyseessä olisi suuri yritys, tuesta olisi pitänyt tehdä erillinen ilmoitus.

(109) Muuten tukiohjelman ehdot ovat pelastus- ja jälleensuunnittelun osien yhteisön suuntaviivojen mukaiset. Kuten jäljempänä todetaan, kyseiset ehdot eivät täyty. Näin ollen laina ei kuulu tukiohjelmaan, jonka mukaisesti se on ilmoitettu myönnetyn. Tästä syystä se on uutta tukea, jota on arvioitava tapauskohtaisena tukena.

(110) Siltä varalta, että komissio ei hyväksyisi lainaa tukiohjelman mukaiseksi, Saksa väittää, että laina ei ollut tukea. Lainaa oli ensinnäkin myönnetty markkinaehtojen mukaisesti. Käytettävissä olevien tietojen mukaan laina myönnettiin 8,2 prosentin korolla. Sen vakuutena olivat pantivelkakirja neljännen tuotantolinjan kiinteistöön ja yrityksen omistajan, Geißen omavelkainen takaus.

(111) Komissio toteaa, että Thüringer Aufbaubank on Thüringenin osavaltion myöntämiä tukia välittävä pankki (Förderbank). Se on julkisoikeudellinen laitos. Thüringer Aufbaubank on Thüringenin osavaltion valvonnassa ja osavaltio on 100-prosenttisessä vastuussa sen toiminnasta. Näistä syistä toimenpide on katsottava valtion toimenpiteeksi. Komissio toteaa myös, että laina myönnet-

tiin vaikeuksissa olevien yritysten hyväksi tarkoitettun hyväksytyyn tukiohjelman mukaisesti.

(112) TAB myönsi lainan joulukuussa 1998, eli aikana, jona yritys oli vakavissa taloudellisissa vaikeuksissa. Komission käsityksen mukaan yksityinen sijoittaja ei olisi näillä ehdoilla myöntänyt yritykselle lainaa, joten laina oli valtiontukea.

(113) Vaihtoehtoisesti Saksa väittää, ettei TAB:n myöntämä laina ole valtiontukea, koska se on katsottava Thüringenin osavaltion maksamaksi korvaukseksi vanhan sekoitamorakennuksen purkamisesta. Kyseistä rakennusta oli käytetty neljännen tuotantolinjan toiminnan yhteydessä. Yritys oli joutunut rakennuksen purkamisen vuoksi laajentamaan toista rakennusta ja rakentamaan yhdysillan. Tästä oli aiheutunut 2 miljoonan Saksan markan kustannukset.

(114) Mitään lausuntoa tai todistetta siitä, että rakennuksen purkaminen oli aiheuttanut yritykselle 2 miljoonan Saksan markan kustannukset, ei esitetty. Saksa ja yritys väittävät, että lainan ja TGI:lle aiheutuneen vahingon välinen yhteys käy ilmi siitä, että lainasopimuksessa todetaan lainan käyttötarkoitukseksi neljännen tuotantolinjaan kuuluvan rakennuksen kunnostamiseen liittyvät investoinnit. Tämä ei kuitenkaan todista, että laina on korvaus aiheutuneesta vahingosta.

(115) Jos yritykselle on aiheutunut 2 miljoonan Saksan markan ylimääräiset kustannukset, jotka oli tarkoitus korvata, yrityksen olisi joka tapauksessa pitänyt saada 2 miljoonan Saksan markan avustus eikä 2 miljoonan Saksan markan lainaa. Tämä osoittaa, ettei Saksan väite ole perusteltu.

(116) Tästä syystä komissio pääättelee, että TAB:n myöntämä 2 miljoonan Saksan markan laina on valtiontukea ja sitä on arvioitava tapauskohtaisena tukena.

5.3 EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrätty poikkeukset

(117) Komission on arvioitava TAB:n myöntämää 2 miljoonan Saksan markan lainaa ja vakuuksien muuttamista tapauskohtaisina tukina. EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 2 ja 3 kohdassa määrätään poikkeukset EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta määräyksestä, jonka mukaan valtiontuki ei periaatteessa sovellu yhteismarkkinoille.

(118) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan poikkeuksia ei voida soveltaa tähän asiaan, koska kyseessä ei ole yksittäisille kuluttajille myönnettävä sosiaalinen tuki, tuki luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten

⁽¹⁶⁾ NN 74/95, SG (96) D/1946, 6.2.1996.

tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi eikä tuki taloudellisen haitan korvaamiseksi sellaisille Saksan liittotasavallan alueille, joihin Saksan jako on vaikuttanut.

(119) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdassa määrätään muista poikkeuksista. Koska tuen tavoite ei ole alueellinen kehittäminen vaan vaikeuksissa olevan yrityksen elinkelpoisuuden palauttaminen pitkällä aikavälillä, siihen voidaan soveltaa ainoastaan EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja poikkeuksia. Yhteismarkkinoille soveltuvana voidaan sen nojalla pitää tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talusalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Komissio on vahvistanut erityiset suuntaviivat pelastamis- ja rakenneuudistustukien arvioimiseksi. Komissio päätelee, että tähän asiaan ei voida soveltaa mitään muita yhteisön suuntaviivoja, jotka koskevat esimerkiksi tutkimus- ja kehitystyöhön myönnettävää tukea, ympäristönsuojelutukea, pk-yrityksille myönnettävää tukea, työllisyys- tai koulutustukea, eikä soveltuvuutta yhteismarkkinoille koskevia muita perusteita.

(120) Koska tuet on käytettävissä olevien tietojen mukaan myönnetty ennen 30 päivää huhtikuuta 2000, niihin on sovellettava vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenteiden uudistamiseksi tarkoitettua valtiontukea koskevia vuoden 1994 suuntaviivoja⁽¹⁷⁾ (jäljempänä 'pelastus- ja rakenneuudistustukia koskevat suuntaviivat')⁽¹⁸⁾.

(121) Suuntaviivojen 2.1 kohdan mukaan rakenneuudistustukea saavien yritysten heikko taloudellinen tilanne johtuu niiden harjoittaman toiminnan tehottomuudesta ja epäsuotuisista tulevaisuudennäkymistä. Tällainen tilanne ilmenee kannattavuuden heikkenemisenä tai tappioiden kasvuna, liikevaihdon supistumisena, varastojen kasvuna, ylikapasiteettina, tulorahoituksen pienentymisenä, lisääntyvänä velkaantumisenä, rahoituskulujen nousuna ja nettovarallisuuden heikentymisenä.

(122) Toimitettujen tietojen perusteella komissio päätelee, että yritys oli tuen myöntämishetkellä vaikeuksissa. Yritys tuotti jatkuvasti tappiota ja sen kassavirta oli riittämätön tarpeellisten investointien toteuttamiseen. Lisäksi yrityksen oma pääoma oli supistunut huomattavasti.

⁽¹⁷⁾ EYVL C 368, 23.12.1994, s. 12.

⁽¹⁸⁾ Vuoden 1999 suuntaviivojen 7.5 kohdassa todetaan: "Komissio tutkii kaikkien sellaisten pelastamis- ja rakenneuudistustukien soveltuvuuden yhteismarkkinoille, jotka on myönnetty ilman komission lupaa [...] tuen myöntämishetkellä voimassa olevien suuntaviivojen perusteella." (EYVL C 288, 9.10.1999, s. 2).

(123) Saksa väittää, että tuki on hyväksyttävä, koska TGI:n poistuessa markkinoilta sen kilpailija, Schott, pääsisi joillakin markkinalohkoilla monopoliasemaan ja vahvistaisi määräävää asemaansa toisilla markkinalohkoilla. Tosi-asiaa, että yhden yrityksen katoaminen markkinoilta vahvistaisi sen kilpailijoiden markkina-asemaa tai määräävää asemaa, ei voida kuitenkaan pitää ratkaisevana perusteena rakenneuudistustuen hyväksymiselle, jos tarvittavat edellytykset eivät täyty.

Elinkelpoisuuden palauttaminen

(124) Rakenneuudistustukien myöntämisen edellytyksenä on toteuttamiskelpoinen, johdonmukainen ja kattava rakenneuudistussuunnitelma, jonka avulla yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuus voidaan palauttaa kohtuullisessa ajassa realististen oletusten perusteella.

(125) Saksa toimitti rakenneuudistussuunnitelman vuosille 1998–2000, johon sisältyi samaa ajanjaksoa koskeva ennuste yrityksen liikevaihdosta ja liiketoiminnan tuloksesta. Yrityksen oli määrä saavuttaa jälleen elinkelpoisuus vuonna 1999.

(126) Rakenneuudistussuunnitelma perustui oletukseen, että uusi sijoittaja osallistuisi rahoitukseen 3 850 000 Saksan markan osuudella. Tämä osuus kattaisi olennaisen osan rakenneuudistussuunnitelman mukaisista investointikustannuksista. Tällaista yksityistä sijoittajaa ei kuitenkaan onnistuttu löytämään kohtuullisessa ajassa. Näin ollen ei toimenpiteiden rahoitusta saatu aikaan.

(127) Koska tällainen ulkoinen rahoitusosuus puuttui, rakenneuudistussuunnitelma osoittautui epärealistiseksi eikä se soveltunut palauttamaan yrityksen kannattavuutta pitkällä aikavälillä. Vaikka kannattavuus oli rakenneuudistussuunnitelman mukaisesti tarkoitus palauttaa vuoteen 1999 mennessä, yrityksen toiminta jatkui tappiollisena.

(128) Saksa väittää, ettei komissio ollut ottanut huomioon marraskuussa 2000 annettua lausuntoa, jossa yrityksen taloudellista tilaa arvioitiin myönteisesti. Lausunnon mukaan yrityksen tuloskehitys ajanjaksolla 1997–2002 olisi positiivinen. Tosin lausunnossa todetaan myös, että tämä edellyttäisi 11,5 miljoonan Saksan markan investointeja. Vuonna 2000 voitiin toteuttaa vain 1 miljoonan Saksan markan investoinnit. Yrityksen maksuvalmiuden tila on vakava. TGI:n oli rahoitettava 11,5 miljoonan Saksan markan investoinnit ja lisäksi sen oli maksettava takaisin [...] Saksan markan luotot. Lausunnon antajan arvion mukaan yritys ei kykenisi omin voimin selviytymään rahoituksesta. Yrityksen elinkelpoisuuden takaaminen edellytti uusia valtiontukia tai luopumista saatavista.

- (129) Saksan väitteiden vastaisesti lausunnosta ei käy ilmi, että yritys olisi elpynyt. Sen sijaan siinä todetaan, että yritys oli edelleen vakavissa vaikeuksissa eikä sen elinkelpoisuus ollut taattu pitkällä aikavälillä.
- (130) Kuten jälkikäteen tehty arvio osoittaa, alkuperäinen rakenneuudistussuunnitelma toteutui vain osittain. Neljän tuotantolinjan kunnostamista, joka olisi ollut tarpeen yrityksen pitkän aikavälin kannattavuuden takaamiseksi, ei ollut vielä vuoden 2000 loppuun mennessä saatettu päätökseen. Vuonna 2001 oli ensimmäinen, kolmas ja neljäs tuotantolinja saatu kuntoon. Toinen tuotantolinja oli vuoden 2000 puolivälistä alkaen väliaikaisesti poissa käytöstä.
- (131) Toinen lausunto, joka laadittiin asian T-198/01 oikeuskäsittelyä varten, esitettiin osana jatkuvaa tutkintamenetelyä. Saksan näkökulmasta siinä todetaan yrityksen taloudellinen ja sosiaalinen kehitys myönteiseksi. Tämä näkemys perustuu tosin huomattavasti vähäisempiin investointeihin kuin alkuperäinen investointisuunnitelma. Lokakuussa 2001 yrityksellä oli yhä noin [...] Saksan markan maksamattomat velat, vaikka ei otettaisi lukuun 4 miljoonan Saksan markan osuutta kauppahinnasta, josta luopumisesta komissio oli tehnyt kielteisen päätöksen. Lisäksi lausunnossa todetaan, että maksuvalmiustilanne jatkuisi todennäköisesti vaikeana myös vuosina 2001 ja 2002.
- (132) Saksa toimitti huhtikuussa 2001 laaditun vaihtoehdoisen suunnitelman rakenneuudistustoimenpiteiden rahoittamiseksi. Suunnitelmassa otettiin huomioon, ettei uutta yksityistä sijoittajaa ollut onnistuttu kyseiseen ajankohtaan mennessä löytämään. Suunnitelmaan sisältyi toisen tuotantolinjan uudistamisen lykkääminen. Lisäksi se edellytti henkilöstön palkanmaksun lykkäämistä ja luottojen lyhennysten keskeyttämistä keskipitkällä aikavälillä tärkeimpien investointitoimenpiteiden rahoituksen mahdollistamiseksi. Myös investointien kokonaismäärää oli vähennettävä alkuperäiseen rakenneuudistussuunnitelmaan verrattuna. Saksa väittää, että yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuus oli mahdollista palauttaa tämän vaihtoehdoisen suunnitelman avulla.
- (133) Uusimmassa kirjeessään Saksa esittää kuitenkin, että palkanmaksun ja joulurahojen maksun lykkääminen, pankkiluottojen lyhennysten lykkääminen ja luopuminen joulurahoista, jotka kuuluivat vaihtoehdoiseen rahoitussuunnitelmaan, olivat välttämättömiä, jotta yrityksen toiminnan jatkuminen voitaisiin taata siihen saakka, kun sopimus uuden sijoittajan kanssa tehdään. Yrityksen pitkän aikavälin kannattavuuden takaamiseksi on välttämätöntä luopua kauppahinnan 4 miljoonan Saksan markan osuuden perimisestä ja saada uudelta sijoittajalta sellainen rahoitusosuus, jotta TGI:n rahoituspohja saadaan vakaaksi ja sen oma pääoma riittävän suureksi. Näin ollen komissio päätelee, ettei yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen ollut uuden rahoitussuunnitelman avulla yksiselitteisesti mahdollista.
- (134) Komissio toteaa, että uusimpien tietojen mukaan neuvotteluja [...] sijoittajaryhmän kanssa ei ollut saatu päätökseen ja ettei kyseinen ryhmä aikonut sijoittaa yritykseen.
- (135) Saksa ilmoittaa 15 päivänä maaliskuuta 2002 päivätyllä kirjeellä, että uusi yksityinen sijoittaja oli löytynyt ja neuvottelut uuden sijoittajan kanssa oli saatu päätökseen. Sitova sopimus oli allekirjoitettu uuden sijoittajan ja yrityksen molempien osakkaiden, Geißen pariskunnan, välillä. Uuden sijoittajan oli määrä korottaa yrityksen omaa pääomaa [...] eurolla [...] euroon ja hankkia omistukseensa [...] osaketta ([...] prosenttia). Lisäksi uusi sijoittaja antaisi TGI:n käytettäväksi [...] euroa, josta muodostettaisiin pääomarahasto.
- (136) Koska uusi sijoittaja löytyi, Saksa esittää, ettei väite rakenneuudistussuunnitelman kestättömyydestä enää pitänyt paikkaansa. Näin ollen tuki olisi hyväksyttävissä. Tämän näkemyksen mukaan väite ajallisen yhteyden puuttumisesta ei olisi mahdollinen. Alkuperäinen rakenneuudistussuunnitelma, joka oli ollut Saksan käsityksen mukaan alusta alkaen johdonmukainen ja saatiin sijoittajan puuttuessa toteutetuksi vain osittain, pystyttäisiin nyt toteuttamaan muutettuna.
- (137) On todettava, että tuki myönnettiin helmikuussa 1998 ja maksettiin marraskuussa 1998. Pelastus- ja rakenneuudistustukia koskevien suuntaviivojen mukaisesti rakenneuudistussuunnitelmalla on kyettävä kohtuullisessa ajassa palauttamaan yrityksen pitkän aikavälin kannattavuus ja elinkelpoisuus. Näin ollen rakenneuudistustukien on liityttävä kestäväan rakenneuudistusohjelmaan, joka esitetään komissiolle riittävän yksityiskohtaisena. Myös yrityksen kilpailukyky on palautettava kohtuullisen ajan kuluessa. Rakenneuudistussuunnitelma on tavallisesti laadittava ennen tuen myöntämistä.
- (138) Alkuperäinen rakenneuudistussuunnitelma ei ollut missään vaiheessa realistinen. Jos Saksa esittää nyt muutetun rakenneuudistussuunnitelman, joka sisältää uuden yksityisen sijoittajan rahoitusosuuden, kysymyksessä on uusi rakenneuudistussuunnitelma ja uusi rakenneuudistusjaksos. Vuonna 1998 myönnettyjen tukitoimenpiteiden ja uuden sijoittajan sisältävän yli kolme vuotta myöhemmin esitetyn rakenneuudistussuunnitelman välillä ei ole mitään yhteyttä. Koska TGI on väittänyt menettelyn C 19/2000 yhteydessä tehtyä päätöstä koskevan oikeuskäsittelyn aikana olevansa vakavissa maksuvaikeuksissa, on ilmeistä, että TAB:n myöntämä laina on jo käytetty. Näin ollen Saksan väitettä ei voida hyväksyä.

- (139) Komissio toteaa myös, ettei uuden yksityisen sijoittajan sitoutuminen ole ehdotonta, vaan edellyttää, että kauppahinnan perimisestä luopuminen, josta komissio on tehnyt kielteisen päätöksen, pysyy voimassa. Tämä mainitaan erityisesti Saksan toimittamissa tiedoissa. Saksan kirjeessä sanotaan, että sijoittajan sitoutumisen ehtona on komission luvan saaminen sille, että BvS luopuu kauppahinnan perimisestä. Kauppahinnasta luopumisen pysyminen voimassa on investoinnin perusehto.
- (140) Komissio on kuitenkin katsonut 12 päivänä kesäkuuta 2001 tekemässään päätöksessä, että kauppahinnasta luopuminen on sääntöjenvastaista ja yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea. Komissio pitää tätä päätöstä sääntöjen mukaisena eikä näe syytä peruuttaa sitä. Tosiasia, että takaisin perimistä koskevan artiklan täytäntöönpanoa lykättiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin 4 päivänä huhtikuuta 2002 antamalla määräyksellä, ei poista oletusta tämän päätöksen sääntöjenmukaisuudesta, joka koskee kaikkia yhteisön asiakirjoja. Näin ollen ilmoitettua uuden yksityisen sijoittajan rahoitusosuutta ei voida ottaa huomioon.
- (141) Edellä esitetyt tosiasiat huomioon ottaen komissio ei voi päätellä, että esitetyllä rakenneuudistussuunnitelmalla oli mahdollista palauttaa yrityksen pitkän aikavälin kannattavuus ja elinkelpoisuus kohtuullisessa ajassa ja realististen oletusten perusteella. Näin ollen kannattavuusperuste ei täyty.
- Kohtuuton kilpailun vääristyminen
- (142) Rakenneuudistussuunnitelmaan on sisällytettävä toimenpiteitä kilpailijoihin kohdistuvien kielteisten vaikutusten tasoittamiseksi mahdollisimman tehokkaasti, koska tuet olisivat muuten ristiriidassa yleisen edun kanssa eikä niihin voitaisi soveltaa EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaista poikkeusta.
- (143) Jos kysynnän ja tarjonnan objektiivinen tarkastelu osoittaa, että yhteisössä on rakenteellista ylikapasiteettia merkityksellisillä markkinoilla, joilla tuensaaja toimii, rakenneuudistussuunnitelmalla on taattava, että kapasiteettia vähennetään tai poistetaan käytöstä lopullisesti kyseisen toimialan rakenteiden uudistamiseksi. Kapasiteetin vähentämisen on oltava suhteessa tukeen.
- (144) Saksan mukaan TGI ei aio tulevaisuudessa supistaa eikä lisätä kapasiteettiaan.
- (145) Eräs TGI:n kilpailija katsoi menettelyn aloittamista koskeissa huomautuksissaan rakenteellista ylikapasiteettia esiintyvän joillakin tuotemarkkinoilla, joilla TGI toimii. Kuten edellä johdanto-osan 40 ja 41 kappaleessa todet-

tiin, käytettävissä olevien tietojen perusteella yhteismarkkinoilla ei kuitenkaan näytä olevan ylikapasiteettia. TGI on myös ottanut käyttöön vain neljä IGW:n kahdestatoista tuotantolinjasta, joten kapasiteetti on vähentynyt.

Tuen suhteuttaminen rakenneuudistuksen kustannuksiin ja hyötyyn

- (146) Tuen määrä ja intensiteetti on rajattava määrään, joka on ehdottoman välttämätön rakenneuudistuksen toteuttamiseksi, ja sen on oltava suhteessa yhteisön kannalta saatuaan hyötyyn. Tämän vuoksi sijoittajan odotetaan osallistuvan rakenneuudistussuunnitelman rahoitukseen huomattavalla määrällä omia varojaan tai ulkopuolista rahoitusta. Tuki on myös myönnettävä sellaisessa muodossa, että yritys ei saa ylimääräistä likviditeettiä, jota se voisi käyttää aggressiiviseen ja markkinoita vääristävään käyttäytymiseen muilla kuin rakenneuudistusprosessiin liittyvillä liiketoiminnan alueilla.
- (147) Saksa pitää henkilöstön luopumista vuoden 1997 joulurahasta sijoittajan rahoitusosuutena. Vaikka tätä voidaankin pitää henkilöstön huomattavana yrityksen rakenteiden uudistamista edistävänä osuutena, sitä ei kuitenkaan voida pitää sijoittajan rahoitusosuutena, koska siihen ei liity minkäänlaista sijoittajaan kohdistuvaa riskiä. Sama koskee myös palkanmaksun ja joulurahan maksun lykkäämistä, joita Saksa on uusimmassa kirjeessään pitänyt yksityisen sijoittajan osuutena. Näitä maksuja on myös pelkästään lykätty. Näin ollen ne merkitsevät yrityksen kustannusten supistamista vain väliaikaisesti.
- (148) Lisäksi Saksa pitää toimitusjohtajalle (yrityksen pääosakkaalle) maksettavan korvauksen supistamista [...]* Saksan markalla sijoittajan rahoitusosuutena. Tämä toimenpide ei kuitenkaan supista yrityksen kustannuksia eikä sitä voi pitää omistajan osuutena rakenneuudistuksen rahoittamiseksi. Tätä käsitystä tukee tosiseikka, että kyseistä toimenpidettä ei sisällytetty rakenneuudistussuunnitelmaan. Koska toimitusjohtaja valvoo yritystä myös sen omistajana, hän voi lisäksi itse vahvistaa oman palkkatasonsa ja näin ollen minkä tahansa supistuksen suuruuden, joten supistus ei vastaa todennettavissa olevaa rahoitusosuutta. Toimitusjohtajalle maksettavan korvauksen supistamista ei voida näin ollen pitää sijoittajan omana rahoitusosuutena.
- (149) Saksa väittää, että yksityisen pankin (Commerzbank) myöntämien luottojen lyhennysten lykkääminen kuuluu sijoittajan omaan rahoitusosuuteen. Tämä lykkäys supistaa kuitenkin vain väliaikaisesti yrityksen kuluja. Näin ollen sitä ei voida pitää sijoittajan rahoitusosuutena.
- (150) Saksa pitää myös [...]* Saksan markan kassavirtaa sijoittajan rahoitusosuutena. Komissio ei voi hyväksyä tätä tulorahoitusta osaksi sijoittajan rahoitusosuutta, koska se

on suurelta osin suoraan tai välillisesti tukitoimenpiteiden mahdollistama. Vaikka kassavirta voisi pienentää yrityksen rakenneuudistukseen liittyvää rahoitustarvetta, komissio ei voi hyväksyä sitä osaksi sijoittajan rahoitusosuutta. Saksa ei ole myöskään ilmoittanut, milloin tämä kassavirta on toteutunut vai odotetaanko sen vasta toteutuvan.

- (151) Saksa väittää, että yrityksen omistajan Geißen antama omavelkainen takaus TAB:n myöntämälle 2 miljoonan Saksan markan lainalle kuuluu yksityisen sijoittajan rahoitusosuuteen. Laina on kuitenkin myönnetty julkisista varoista, joten on kyseenalaista, voidaanko se katsoa sijoittajan omaksi rahoitusosuudeksi. TAB:n myöntämisen lainan vakuutena on lisäksi myös 2 miljoonan Saksan markan panttivelkakirja neljännen tuotantolinjan kiinteistöön. Näin ollen Geiß ei vastaa koko riskistä ja sen takauksen arvoa on pidettävä merkittävästi alhaisempaan kuin mitä Saksa on esittänyt.
- (152) Vaikka komissio hyväksyisi Geißen takauksen sijoittajan omaksi rahoitusosuudeksi, koko rahoitusosuus jäisi alle 10 prosenttiin rakenneuudistuskustannuksista. Komission vakiintuneen käytännön mukaisesti tämä ei riitä. Edellä esitetyistä syistä uuden yksityisen sijoittajan ilmoitettua rahoitusosuutta ei voida pitää ehdottomana eikä sitä voida näin ollen ottaa huomioon.
- (153) Näin ollen komissio päättää, että rakenneuudistussuunnitelmaan ei sisälly suuntaviivoissa tarkoitettua yksityisen sijoittajan merkittävää rahoitusosuutta. Tuen suhteellisuutta koskeva edellytys ei siis täyty.

Rakenneuudistussuunnitelman toteuttaminen kokonaan

- (154) Yrityksen on pantava rakenneuudistussuunnitelma täytäntöön kokonaisuudessaan. Tarkasteltavana olevassa rakenneuudistussuunnitelmassa on rahoituksellinen aukko, koska uutta sijoittajaa ei ole pystytty löytämään. Koska sijoittajan rahoitusosuus on kuitenkin rakenneuudistussuunnitelman ja varsinkin tarvittavien investointien toteuttamisen kannalta olennaisen tärkeä, suunnitelma on pantu täytäntöön vain osittain.

6. PÄÄTELMÄT

- (155) Komissio toteaa, että vakuuksien muuttaminen on valtiontukea. Komissio toteaa myös, että TAB:n Thüringenin osavaltion konsolidointirahastosta myöntämä laina ei kuulu tukiohjelmaan, jonka mukaisesti se on ilmoitettu myönnetyn, vaan on valtiontukea. Lisäksi Saksa on myöntänyt tuen sääntöjenvastaisesti rikkoen EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa.

- (156) Toimenpiteet eivät täytä pelastus- ja rakenneuudistuksia koskevissa suuntaviivoissa asetettuja edellytyksiä eivätkä tämän vuoksi sovellu EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla yhteismarkkinoille. Esitetty rakenneuudistussuunnitelma ei ole yrityksen kannattavuuden palauttamisen kannalta realistinen eikä sisällä sijoittajan omaa rahoitusosuutta. Näin ollen komissio kehottaa Saksaa perimään tuen takaisin tuensaajalta,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Valtiontuki, jonka Saksa on myöntänyt Technische Glaswerke Ilmenau GmbH:lle muuttamalla 1 800 000 Saksan markan (914 109 euron) suuruisia ostohinnan osaa ja Thüringer Aufbaubankin 2 000 000 Saksan markan (1 015 677 euron) suuruisia lainaa koskevat vakuudet, ei sovellu yhteismarkkinoille.

2 artikla

1. Saksan on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettun ja tuensaajalle sääntöjenvastaisesti maksetun tuen perimiseksi takaisin.

2. Tuki on maksettava takaisin viipymättä Saksan lainsäädännön mukaisten menettelyjen mukaisesti, mikäli niissä mahdollistetaan päätöksen välitön ja tehokas täytäntöönpano. Takaisinperittäväan tukeen sisällytetään korko alkaen siitä, kun tuki asetettiin tuensaajan käyttöön, tuen todelliseen takaisinperintään asti. Korko perustuu aluetukien avustusekvivalenttien laskennassa käytettyyn viitekorkoon.

3 artikla

Saksan on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta sen täytäntöönpanemiseksi toteuttamistaan toimenpiteistä.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Saksan liittotasavallalle.

Tehty Brysselissä 2 päivänä lokakuuta 2002.

Komission puolesta

Mario MONTI

Komission jäsen